

Załącznik do Uchwały nr VII/SXL/280/17

Rady Miasta Wałcz

z dnia 6 grudnia 2017 r.

LOKALNY PROGRAM **REWITALIZACJI** MIASTA WAŁCZ

Wałcz, grudzień 2017 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH GMINY.....	5
1.1. Strategia Rozwoju Miasta Wałcz do roku 2025	5
1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Wałcz	6
1.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miejskiej Wałcz na lata 2011-2020	8
1.4. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Wałcz.....	9
2. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH	12
2.1. Metodologia.....	12
2.2. Sfera społeczna	17
2.2.1. Sytuacja demograficzna	18
2.2.2. Przestępczość	23
2.2.3. Bezrobocie.....	26
2.2.4. Ubóstwo	31
2.2.5. Syntetyczne ujęcie negatywnych zjawisk w sferze społecznej.....	35
2.3. Sfera gospodarcza	37
2.4. Sfera techniczna.....	39
2.5. Sfera środowiskowa	40
2.6. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	42
2.7. Obszar zdegradowany.....	43
3. OBSZAR REWITALIZACJI	47
3.1. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji.....	47
3.2. Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji	50
3.2.1. Sfera społeczna	50
3.2.2. Sfera gospodarcza.....	61
3.2.3. Sfera techniczna	62
3.2.4. Sfera środowiskowa	66
3.2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	68
3.3. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	73
4. WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI I CELE PROCESU REWITALIZACJI.....	76
5. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	78
5.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	78
5.2. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	96
6. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI	103
6.1. Komplementarność przestrzenna.....	103
6.2. Komplementarność problemowa	104
6.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	105
6.4. Komplementarność międzyokresowa.....	105
6.5. Komplementarność źródeł finansowania	106
7. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA	108

8. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM REWITALIZACJI	114
8.1. Wdrażanie	115
8.2. Monitoring	117
9. SPIS TABEL.....	121
10.SPIS FOTOGRAFII	122
11.SPIS RYCIN.....	123
ZAŁĄCZNIK 1. Granice obszaru rewitalizacji	125
ZAŁĄCZNIK 2. Raport z badania społecznego	126
ZAŁĄCZNIK 3. Formularz ankiety	153
ZAŁĄCZNIK 4. Raport z konsultacji społecznych	159
ZAŁĄCZNIK 5. Synteza analizy w sferze społecznej	162

WSTĘP

W Wałczu, podobnie jak w wielu innych polskich miastach, występują obszary charakteryzujące się ponadprzeciętnym poziomem wieloaspektowej degradacji, która objawia się m.in.: niekorzystnymi trendami demograficznymi, zanikaniem funkcji społecznych, zwiększonym poziomem zagrożenia wykluczeniem społecznym czy niedoinwestowaniem infrastrukturalnym. Taki stan koncentracji negatywnych zjawisk nazywany jest stanem kryzysowym, natomiast rewitalizacja – najogólniej - jest procesem, polegającym na wyprowadzaniu obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego.

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Wałcz jest dokumentem o charakterze operacyjnym, w którym zidentyfikowano miejsca występowania stanu kryzysowego, wyznaczono obszar predystynowany do objęcia procesem rewitalizacji oraz zaplanowano interwencję ukierunkowaną na wyprowadzenie tego obszaru ze stanu kryzysowego. Interwencja, o której mowa, ma na celu odtworzenie i wykorzystanie potencjałów obszaru rewitalizacji oraz przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom i zapobieżenie ich pogłębianiu się. Efekty realizacji zaplanowanych przedsięwzięć w sposób kompleksowy oddziaływać będą na obszar rewitalizacji, czego wynikiem będzie zwiększenie jego atrakcyjności jako miejsca do życia. Tym, co wyróżnia Wałcz spośród innych miast, są specyficzne uwarunkowania rozwoju, związane z funkcjonowaniem jednostki wojskowej. Dużym wyzwaniem dla władz lokalnych jest przekształcenie terenów pełniących niegdyś funkcje militarne w miejsca nowoczesne i funkcjonalne. Wałcz jest przykładem miasta, w którym dostrzeżono potencjał w terenach powojсковych i sukcesywnie dąży się do ich pełnego wykorzystania. Wyraz tego odnaleźć można również w niniejszym programie.

1. NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH GMINY

Rewitalizacja to proces mający wymiar lokalny, stanowiący odpowiedź na problemy zdefiniowane na obszarze, na którym prowadzona będzie interwencja. Proces rewitalizacji powinien być spójny z gminną polityką rozwoju, polityką przestrzenną, polityką społeczną oraz polityką energetyczną. Poniżej zaprezentowana została analiza dokumentów strategicznych i planistycznych gminy, pozwalająca określić, czy pojawiają się w nich bezpośrednie nawiązania do procesu rewitalizacji lub czy dokumenty wskazują na potrzebę prowadzenia działań rewitalizacyjnych.

1.1. Strategia Rozwoju Miasta Wałcz do roku 2025

Strategia Rozwoju Miasta Wałcz do roku 2025 to podstawowa deklaracja samorządu, w której sformułowana została wizja miasta, kierunki oraz metody rozwoju społeczno-gospodarczego. Strategia jest kompleksowym programem wspomagającym zarządzanie miastem. W trakcie opracowywania dokumentu odbyły się warsztaty strategiczne, w których uczestniczyli Radni i Radne Rady Miasta Wałcz, Zespół ds. przygotowania Strategii Rozwoju Miasta Wałcz do 2025 roku, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz jednostek organizacyjnych miasta Wałcz, jak również przedsiębiorcy.

W dokumencie przeprowadzona została diagnoza. Jej podsumowaniem jest m.in. wskazanie kluczowych problemów strategicznych:

1. Poziom rozwoju gospodarczego bezpośrednio oddziałujący na jakość lokalnego rynku pracy.
2. Niewykorzystanie unikatowego potencjału dziedzictwa kulturowego i przede wszystkim przyrodniczego.
3. Niewystarczające wykorzystanie efektu synergii możliwego do osiągnięcia w ramach współpracy międzysektorowej oraz międzygminnej.
4. Peryferyjność miasta, niski poziom dostępności komunikacyjnej.
5. Niska rozpoznawalność Wałcza w skali krajowej.

W wizji miasta Wałcz w 2025 roku znajdują się bezpośrednie odwołania do procesów rewitalizacyjnych. Określono w niej, że: „Wałcz to miasto gwarantujące zrównoważony rozwój przy zachowaniu wysokiej jakości życia mieszkańców i dostępności nowoczesnych usług publicznych”, a także: „Wałcz to miasto dysponujące zmodernizowaną i dostosowaną do nowoczesnych wymogów infrastrukturą techniczną oraz skutecznie **zrewitalizowanymi** przestrzeniami miejskimi”.

W Strategii wyznaczono 5 domen planowania strategicznego: gospodarka, przestrzeń publiczna, atrakcyjność turystyczna, infrastruktura i środowisko, wspólnota. Pozwalają one na przyporządkowanie każdego z podejmowanych działań do konkretnej domeny, czyli do konkretnego celu strategicznego. Do rewitalizacji bezpośrednio odnosi się cel strategiczny 2. Nowoczesna i funkcjonalna przestrzeń miejska, wyznaczony w ramach domeny przestrzeń publiczna. Cel ten dzieli się na dwa obszary wsparcia: **rewitalizacja** i zagospodarowanie przestrzenne. W ramach obszaru rewitalizacja wyznaczono następujące zadania:

- Rewitalizacja obiektu dworca PKP i adaptacja na potrzeby związane z kulturą i działalnością społeczną;
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych i kryzysowych;
- Pogłębiona analiza potrzeb w zakresie rewitalizacji społecznej, przestrzennej, środowiskowej i technicznej;
- Zbudowanie szerokiej koalicji podmiotów zaangażowanych na rzecz realizacji projektów rewitalizacyjnych;
- Zapewnienie wysokiej estetyki przestrzeni miejskich poprzez wykorzystanie designu;
- Zagospodarowanie terenów powojkowych;
- Modernizacja oświetlenia miejskiego – wymiana źródeł światła na energooszczędne.

Z rewitalizacją związane są również wybrane zadania, wyznaczone w ramach celu strategicznego 5. Otwarty samorząd czerpiący z energii mieszkańców, obszar wsparcia-usługi publiczne:

- Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej;
- Rozwijanie branżowych programów współpracy i pomocy seniorom oraz niepełnosprawnym;
- Efektywny system pomocy społecznej.

Cele te wskazują na potrzebę przeprowadzenia procesu rewitalizacji na terenie miasta Wałcz. W dokumencie nie wskazano jednak obszarów, na których występuje największe natężenie negatywnych zjawisk. W związku z tym należy przeprowadzić szczegółowe badania i analizy, które pozwolą wyznaczyć obszary o największym natężeniu negatywnych zjawisk.

1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Wałcz

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa politykę przestrzenną miasta, która ma na celu zagwarantowanie zrównoważonego rozwoju wszystkich elementów

struktury przestrzennej miasta. Polityka przestrzenna określona w dokumencie stanowi wytyczne koordynacyjne dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także zbiór informacji na potrzeby innych opracowań planistycznych. Dokument składa się z następujących części: uwarunkowań rozwoju wraz z rysunkiem, kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz z rysunkiem oraz syntezy ustaleń zmiany studium.

Z analiz uwarunkowań rozwoju, w tym w szczególności jakości życia mieszkańców, stwierdzono, że istnieje potrzeba kontynuowania zrównoważonego rozwoju miasta i jego podstawowych funkcji. Problemami związanymi ze sferą społeczną, zidentyfikowanymi w dokumencie są:

- spadek liczby ludności miasta Wałcz od 2010 r.,
- spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym,
- malejący przyrost naturalny,
- ujemne saldo migracji,
- wysoka stopa bezrobocia,
- potrzeba poprawy jakości życia mieszkańców miasta Wałcz,
- potrzeba poszerzenia bazy usługowej, zarówno usług podstawowych i ponadgminnych, poprawa warunków nauczania i poprawa podstawowej opieki zdrowotnej.

W świetle przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego miasta Wałcz wraz z analizą jego predyspozycji i możliwości oraz uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i politycznych uznać należy, że istniejące funkcje miasta powinny być kontynuowane, niemniej jednak winny one ulec ukierunkowaniu na zrównoważony rozwój oraz powinny zostać w znacznym stopniu zaktywizowane, aby mogły stać się w większym stopniu czynnikami rozwojowymi i miastotwórczymi.

Celem nadrzędnym w zagospodarowaniu przestrzennym miasta Wałcz jest zapewnienie właściwego poziomu życia mieszkańców, poprzez zapewnienie wysokich parametrów zagospodarowania przestrzennego i środowiska, zapewnienie równorzędnego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców, zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej i systemu komunikacyjnego.

W aktualizacji studium wyznaczone zostały strategiczne cele rozwoju:

- C1 - Stała poprawa warunków zamieszkiwania, obsługi i bezpieczeństwa publicznego mieszkańców;

- C2 - Tworzenie jak najlepszych warunków do trwałego wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców oraz lokalizacji inwestorów krajowych i zagranicznych, zwłaszcza w sferze turystyki i nowoczesnych dziedzin produkcji;
- C3 - Ochrona walorów i zasobów środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego, a także stała poprawa ich stanu;
- C4 - Partnerska współpraca z władzami gmin ościennych i powiatu wałeckiego przy rozwiązywaniu wspólnych problemów.

Wprowadzone w aktualizacji studium zmiany uwzględniają zasady zrównoważonego rozwoju proponując przejście z aspektów ilościowych na jakościowe: jakość życia, środowiska, przestrzeni i krajobrazu oraz z potrzeby zdobywania rynku inwestorów w dobie silnej konkurencyjności między jednostkami samorządowymi jakimi są gminy.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego nie wskazuje obszarów koncentracji negatywnych zjawisk o charakterze społecznym. Opisane kierunki rozwoju wskazują na potrzebę przeprowadzenia procesu rewitalizacji na obszarze Wałcza.

1.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miejskiej Wałcz na lata 2011-2020

Obowiązek sporządzania strategii rozwiązywania problemów społecznych przez gminy wynika z ustawy o pomocy społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miejskiej Wałcz na lata 2011-2020 jest próbą odpowiedzi na pytanie: jakie działania należy podjąć, aby mieszkańcy Wałcza mogli w pełni zaspokajać swoje potrzeby w nawiązaniu do przyjętych kierunków rozwoju miasta. W związku z tym jej założenia są istotne z perspektywy prowadzonego procesu rewitalizacji.

Dla gminy miejskiej Wałcz pomoc społeczna stanowi istotny element przezwyciężenia problemów społecznych i integracji lokalnych społeczności oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Misja sformułowana w dokumencie składa się z 3 elementów:

1. Sprawnie funkcjonujący, zintegrowany system wspierania dzieci, młodzieży, osób samotnych oraz rodzin znajdujących się czasowo lub na stałe w trudnej sytuacji materialnej lub obciążonych niekorzystnymi dla ich rozwoju zjawiskami socjologicznymi.
2. Pomoc społeczna zgodna z potrzebami społecznymi.
3. Gmina miejska Wałcz obszarem skutecznych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych opartych na nowatorskich projektach tworzonych partnerstw publiczno – prywatnych i publiczno – społecznych.

Cele szczegółowe oraz kierunki działań wyznaczone zostały w ramach 5 priorytetów: edukacja, problemy społeczne, finanse, społeczność lokalna, infrastruktura. Celami szczegółowymi nawiązującymi do rewitalizacji w największym stopniu są:

- 1.1. Tworzyć warunki na rzecz wzmocnienia struktur oświaty w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.
- 1.3. Działać w kierunku podnoszenia świadomości społecznej wśród mieszkańców Wałcza, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń.
- 1.4. Działać w kierunku wspierania osób bezrobotnych w skutecznym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.
- 2.1. Tworzyć warunki na rzecz skutecznego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym, w tym osobom z zaburzeniami psychicznymi.
- 2.2. Działać na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- 2.3. Działać na rzecz podnoszenia bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy miejskiej Wałcz.
- 2.4. Tworzyć warunki do sprawnego docierania pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie.
- 2.5. Stworzyć warunki do sprawnego udzielania pomocy społecznej osobom starszym wiekiem zamieszkujących gminę miejską Wałcz.
- 3.3. Podjąć działanie na rzecz wspierania finansowego rodzin.
- 4.2. Inicjowanie i wdrażanie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.
- 5.1. Tworzenie bazy dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych.
- 5.2. Działać w kierunku tworzenia sprawnie funkcjonującej profilaktyki w oparciu o infrastrukturę środowiskową.
- 5.4. Tworzenie warunków na rzecz powiększenia bazy mieszkalnictwa socjalnego i mieszkań chronionych.

Cele i kierunki koncentrują się na rozwiązywaniu problemów i dysfunkcji społecznych, dlatego można uznać, iż prowadzenie procesu rewitalizacji w Wałczu jest zasadne. Strategia nie określa miejsc natężenia negatywnych zjawisk, diagnozuje jedynie występowanie problemów społecznych i określa sposoby ich rozwiązania. Działania rewitalizacyjne powinny koncentrować się głównie tam, gdzie natężenie negatywnych zjawisk społecznych jest największe.

1.4. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Wałcz

Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym, który ma wpływ na lokalną gospodarkę energetyczną i ekologiczną. W PGN zawarte są informacje dotyczące ilości

wprowadzanych do powietrza pyłów i gazów cieplarnianych, a także propozycje działań zmniejszających ich ilość. Celem opracowania jest analiza możliwych do realizacji przedsięwzięć, których wdrożenie skutkować będzie zmianą struktury używanych nośników energetycznych oraz zmniejszeniem zużycia energii. W wyniku tych działań obniży się emisja gazów cieplarnianych na terenie Wałcza. Plan został opracowany przede wszystkim z myślą o mieszkańcach Wałcza, by przyniósł im widoczne efekty ekologiczne i ekonomiczne.

Długoterminowy cel główny brzmi: „Poprawa stanu powietrza atmosferycznego przy zrównoważonych i efektywnym wykorzystaniu nośników energii poprzez wsparcie gospodarki niskoemisyjnej na terenie Miasta Wałcz”. Cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- I – wzrost efektywności energetycznej obiektów ze szczególnym uwzględnieniem budynków mieszkalnych i samorządowych;
- II – redukcja zanieczyszczeń szczególnie bezno/a/pirenu, PM10, CO₂ pochodzących zwłaszcza z indywidualnych źródeł ciepła.

Kierunkami głównymi PGN jest uzyskanie mniejszego zużycia energii cieplnej i elektrycznej (również poprzez zwiększenie udziału OZE w ogólnym bilansie produkcji i zużycia energii) w poszczególnych obszarach, skutkujące osiągnięciem celu, jakim jest redukcja emisji CO₂ do roku 2020. Kierunkami pośrednimi są:

- wyraźne oszczędności w budżecie, dzięki ograniczeniu i optymalizacji zużycia energii finalnej;
- udoskonalenie zarządzania, wykorzystanie potencjału miasta w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń;
- poprawa jakości powietrza;
- lepszy wizerunek władz samorządowych w oczach mieszkańców;
- ograniczenie zużycia i kosztów energii używanej przez odbiorców;
- zwiększenie komfortu korzystania z budynków i instalacji;
- ochrona zdrowia obywateli;
- bezpieczeństwo energetyczne, ekologiczne i ekonomiczne;
- modernizacja obiektów miejskich;
- monitoring zużycia energii w budynkach miasta;
- wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań w oświetleniu obiektów;
- edukacja mieszkańców w zakresie OZE oraz efektywnego gospodarowania energią;
- wprowadzanie nowoczesnych technologii w budownictwie;
- usprawnienie transportu miejskiego;

- przygotowanie pracowników Urzędu Miasta do roli specjalistów w zakresie efektywności energetycznej.

Realizacja kierunków wskazanych powyżej przyczyni się do poprawy sytuacji w sferze technicznej, przestrzennej i środowiskowej. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Wałcz skupia się wokół diagnozy oraz określenia problemów i sposobów ich rozwiązania w ww. sferach, w szczególności dotyczących efektywności energetycznej. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Wałcz powinien uwzględniać rozwiązania przedstawione w PGN, których celem jest uzyskanie mniejszego zużycia energii cieplnej i elektrycznej (również poprzez zwiększenie udziału OZE w ogólnym bilansie produkcji i zużycia energii) w poszczególnych obszarach, skutkujące osiągnięciem celu (redukcja emisji CO₂ do 2020 roku).

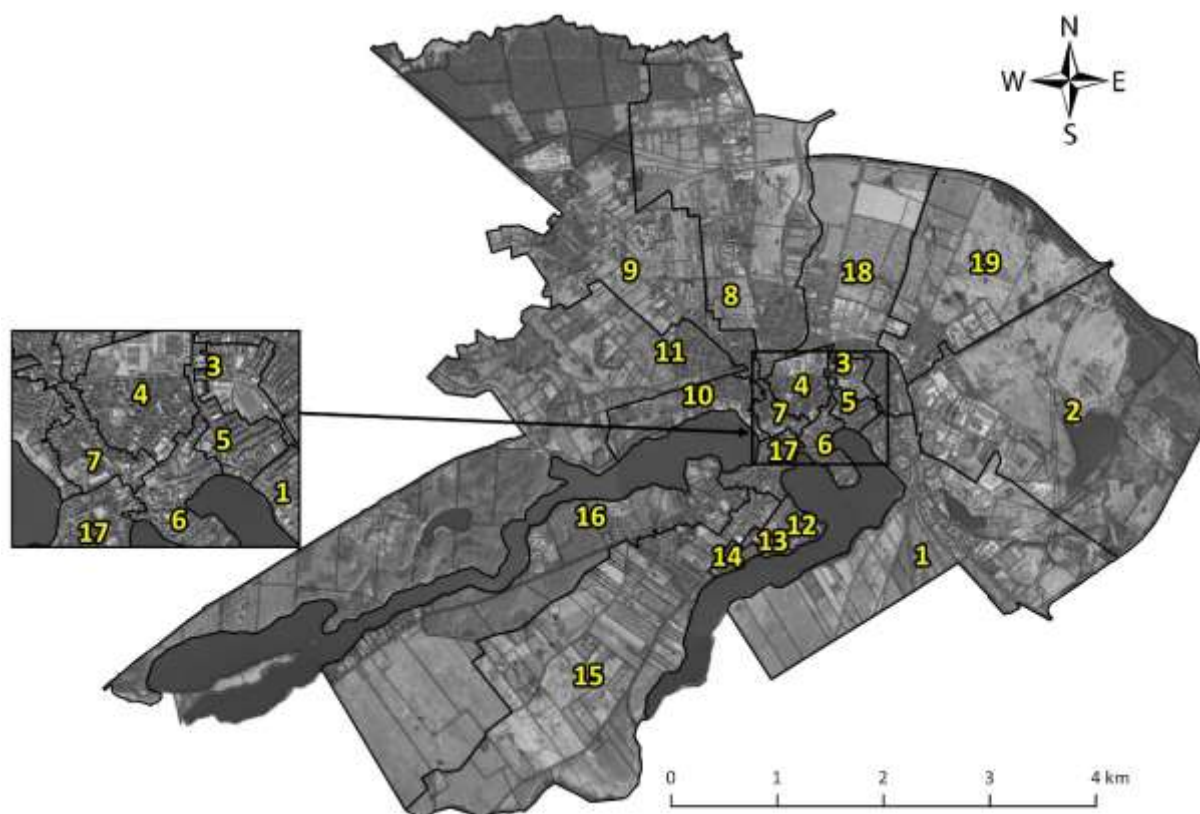
2. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

Fundamentalne znaczenie w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych ma diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych. W ramach prac nad przedmiotowym dokumentem przeprowadzono kompleksową diagnozę sfer: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, przy czym najwięcej uwagi poświęcono zagadnieniom społecznym.

2.1. Metodologia

Proces diagnostyczny, opisany w niniejszym rozdziale, obejmował przede wszystkim analizy o charakterze ilościowym, które uzupełniono danymi jakościowymi. W celu identyfikacji miejsc, w których występuje **stan kryzysowy**, wyznaczono obszary występowania **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych**, współwystępującej z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej spośród sfer: **gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej**. W związku z potrzebą identyfikacji problemów w sposób kwantyfikowalny, umożliwiający dokonywanie porównań, podstawą diagnozy sytuacji w mieście jest analiza wskaźników degradacji.

Ryc. 1. Podział miasta Wałcz na obszary analityczne

Źródło: Opracowanie własne

Na potrzeby przeprowadzenia analizy wskaźnikowej, miasto zostało podzielone na 19 jednostek (ryc. 1), dla których podstawą wyznaczenia był podział miasta na okręgi wyborcze. - każdej jednostce przypisano parametry statystyczne, służące wyznaczeniu wartości wskaźników degradacji. W poniższej tabeli znajduje się wykaz ulic wchodzących w skład poszczególnych jednostek analitycznych.

Tab. 1. Wykaz ulic wchodzących w skład jednostek analitycznych

Jednostka analityczna	Ulice wchodzące w skład jednostek analitycznych
1	ul. Bydgoska od nr 16 do końca; ul. Dworcowa do 16 A; ul. Nadeziorna; ul. Parkowa; ul. Południowa
2	ul. Budowlanych; ul. Strefowa; ul. Wojska Polskiego od nr 52A do nr 68 parzyste, od nr 75A do 87
3	Aleja Tysiąclecia bez nr 2A, 2B, 2C, 2D, ul. Kaszubska
4	ul. 3 Maja; Aleja Marszałka J. Piłsudskiego; ul. Dąbrowskiego; ul. J. Kusocińskiego; ul. Poniatowskiego; ul. Robotnicza; ul. Sosnowa; ul. Spokojna; ul. Sportowa
5	ul. Bydgoska od nr 1 do nr 15; ul. Kościuszki; ul. Wojska Polskiego od nr 7 do nr 41 bez nr 40
6	ul. Kilińszczaków od nr 1-3 do nr 53; ul. Królowej Jadwigi; ul. Orla; ul. Pocztowa; ul. Sądowa; ul. Tęczowa
7	ul. Bankowa; ul. Gen. Leopolda Okulickiego; ul. Konopnickiej; ul. Kościuszkowców; ul. Młynarska; Plac Zesłańców Sybiru; ul. Prof. A. Łowińskiego; ul. Szkolna; ul. Wileńska
8	ul. Brzozowa; ul. Cechowa; ul. Drahimska; ul. Klonowa; ul. Kołobrzaska; ul. Kwiatowa; ul. Lipowa; ul. Morska; Osiedle Moje Marzenie; Osiedle Stefana Batorego; ul. Połczyńska; ul. Pożarna; ul. Rzemieślnicza; ul. Słoneczna; ul. Smolna; ul. Wierzbowa; ul. Żabia; ul. Żeromskiego
9	ul. Brylantowa; ul. Bursztynowa; ul. Chrząstkowo; ul. Krótka; ul. Leśna; ul. Nowomiejska; ul. Podleśna; ul. Północna; ul. Szmaragdowa; ul. Szpitalna; ul. Towarowa; ul. Warzywna; ul. Zielna
10	ul. Bukowa; ul. Chłodna; ul. Chopina; ul. Dębowa; ul. Ogrodowa; Osiedle Piastowskie; ul. Pomorska; ul. Rzeczna; ul. Topolowa
11	ul. Chmielna; ul. Krucza; ul. Mickiewicza; ul. Morzyce; ul. Ogniowa; ul. Okrężna; Osiedle Nowe Morzyce; ul. Uroczą; ul. Wilcza; ul. Żyzna
12	Osiedle Dolne Miasto od nr 6 do nr 14
13	Osiedle Dolne Miasto od nr 15 do nr 19
14	Osiedle Dolne Miasto od nr 20 do nr 30
15	ul. 12 Lutego; ul. Armii Ludowej; ul. Batalionów Chłopskich; ul. Ignacego J. Paderewskiego; ul. Macieja Rataja; ul. Obrońców Westerplatte; Osiedle Zacisze; ul. Partyzantów; ul. Półwiejska; ul. Wiejska; ul. Wincentego Witosa; ul. Wybudowanie; ul. Zamiejska
16	Al. Zdobywców Wału Pomorskiego nr od 46 do końca; ul. Podgórna; Plac Polski; Osiedle Olimpijskie
17	Al. Aten Wałęckich; Al. Zdobywców Wału Pomorskiego nr od 2 do 45; ul. Bracka; ul. Harcerska; ul. Jasna; ul. Kilińskiego; ul. Kilińszczaków od nr 54-58 do nr 70; ul. Kościelna; ul. Ks. Bolesława Domańskiego; ul. Kujawska; ul. Miła; ul. Papieża Jana XXIII; ul. Piastowska; Plac Wolności; ul. Sienkiewicza; ul. Staszica; ul. Szczęśliwa; ul. Wąska; ul. Zamkowa; ul. Złota
18	ul. Dworcowa od 17; ul. Kolejowa; Al. Tysiąclecia 2A, 2B, 2C, 2D, ul. Wojska Polskiego od nr 40 do nr 57 bez nr 41 i nr 52A; ul. 1 Maja; ul. Ciasna; ul. Emilii Plater; ul. Mazowiecka; ul. Przedmiejska; ul. Werneńska; ul. Wronia

19	ul. Chełmińska; ul. Gdańska; ul. Piaskowa; ul. Poznańska; ul. Wojska Polskiego od nr 63 do nr 75 nieparzyste, od nr 89 do nr 93; ul. Zaulek Chełmiński; ul. Zbożowa
----	---

Źródło: Opracowanie własne

Dane wykorzystane w analizie pozyskano z następujących instytucji: Urząd Miasta Wałcz, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu, Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu, Komenda Powiatowa Policji w Wałczu, Urząd Statystyczny w Szczecinie i placówki edukacyjne zlokalizowane na terenie miasta Wałcz. Większość danych pozyskano z aktualnością na dzień 31.12.2015 r. Udało się również pozyskać część informacji dla 2011 r., co umożliwiło dokonanie porównań wartości w czasie i określenie dynamiki zjawisk. Do obliczenia wartości wskaźników degradacji posłużyły dane zawarte w poniższej tabeli.

Tab. 2. Wykaz danych wykorzystanych do konstrukcji wskaźników degradacji oraz ich źródła

I.p.	Cecha	Źródło danych
1	liczba ludności	UM Wałcz
2	liczba osób w wieku produkcyjnym	UM Wałcz
3	liczba osób w wieku poprodukcyjnym	UM Wałcz
4	liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	UM Wałcz
5	liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	MOPS w Wałczu
6	liczba stwierdzonych przestępstw	KPP w Wałczu
7	liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	MOPS w Wałczu
8	liczba gospodarstw domowych otrzymujących zasiłek pieniężny	MOPS w Wałczu
9	kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej	MOPS w Wałczu
10	liczba uczniów ogółem	Szkoły podstawowe, gimnazja w Wałczu
11	liczba uczniów korzystających z dożywiania	Szkoły podstawowe, gimnazja w Wałczu
12	liczba osób bezrobotnych	PUP w Wałczu
13	liczba osób długotrwale bezrobotnych	PUP w Wałczu
14	liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	PUP w Wałczu
15	liczba budynków mieszkalnych	UM Wałcz
16	liczba budynków mieszkalnych wymagających termomodernizacji	inwentaryzacja
17	liczba budynków mieszkalnych wymagających remontu	inwentaryzacja
19	powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacji	Inwentaryzacja
20	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	US w Szczecinie (REGON)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie powyższych danych obliczono wartości następujących wskaźników:

- W_1 – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym,
- W_2 – liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców,
- W_3 – liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- W_4 – liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym,

- W_5 – udział długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych,
- W_6 – udział osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych,
- W_7 – liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- W_8 – wartość zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, otrzymujące zasiłek,
- W_9 – odsetek uczniów korzystających z dożywiania,
- W_{10} – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
- W_{11} – udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych,
- W_{12} – udział budynków mieszkalnych wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych,
- W_{13} – powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacji w przeliczeniu na 100 osób.

Do analizy sfery społecznej wykorzystano również wskaźniki określające dynamikę zjawisk, poprzez porównanie stanów z dwóch momentów w czasie. Wzór przedstawiający konstrukcję wskaźnika dynamiki zaprezentowano poniżej:

$$D_{2011/2015}W_{ij} = \frac{W_{ij2015}}{W_{ij2011}} \times 100$$

gdzie:

w_{ij2015} - wartość i – tej zmiennej dla j -tej jednostki analitycznej w 2015 r.,

w_{ij2011} - wartość i – tej zmiennej dla j -tej jednostki analitycznej w 2011 r.,

$D_{2011/2015}W_{ij}$ – dynamika zmiany wartości i – tej zmiennej dla j – tej jednostki analitycznej w latach 2011/2015

Obliczając wartość wskaźnika dynamiki, należy zwrócić uwagę na fakt, że wartość danego wskaźnika dla 2011 r. nie może być równa 0, gdyż uniemożliwia to poprawne wykonanie obliczeń. Z tego względu nie oszacowano wartości wskaźników dynamiki dla W_9 i W_3 . W analizach wykorzystano następujące wskaźniki dynamiki:

- DL – dynamika zmiany liczby ludności.
- DW_1 – dynamika zmian wartości wskaźnika W_1 (odsetek osób w wieku poprodukcyjnym) między latami 2011 i 2015,
- DW_2 – dynamika zmian wartości wskaźnika W_2 (liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców) między latami 2011 i 2015,

- **DW₄** – dynamika zmian wartości wskaźnika W₄ (liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym) między latami 2011 i 2015,
- **DW₅** – dynamika zmian wartości wskaźnika W₅ (udział długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych) między latami 2011 i 2015,
- **DW₆** – dynamika zmian wartości wskaźnika W₆ (udział osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych) między latami 2011 i 2015,
- **DW₇** – dynamika zmian wartości wskaźnika W₇ (liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) między latami 2011 i 2015,
- **DW₈** – dynamika zmian wartości wskaźnika W₈ między latami 2011 i 2015 (wartość zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, otrzymujące zasiłek).

Wskaźniki **W₁ – W₉** oraz **DW₁ – DW₈** i **DL** umożliwiły identyfikację miejsc występowania koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, kolejne wskaźniki zastosowano do analizy sfer: gospodarczej (**W₁₀**), technicznej (**W₁₁**), środowiskowej (**W₁₂**) oraz przestrzenno-funkcjonalnej (**W₁₃**).

Generalnie, aby stwierdzić występowanie problemu w zakresie danego wskaźnika należy wskazać, czy jego wartość jest niekorzystna w porównaniu do wartości dla miasta. W przypadku analizy sfery społecznej, przyjęcie takiej metodologii wyznaczania miejsc charakteryzujących się największą koncentracją negatywnych zjawisk jest jednak niezasadne, z uwagi na fakt, że w myśl takiej metody, przy określeniu problemu w zakresie danego wskaźnika nie uwzględnia się odchylenia wartości od średniej, natomiast ocena każdego z 17 wskaźników włącznie z odchyleniem od średniej bez wykorzystania metod statystycznych może wiązać się z niskim poziomem obiektywizmu. W związku z powyższym dla określenia miejsc charakteryzujących się najgorszą sytuacją w sferze społecznej, zastosowano **wskaźnik syntetyczny – sumaryczny wskaźnik degradacji**. Poprzez przeprowadzenie określonych operacji statystycznych na 17 wskaźnikach, możliwe jest zsumowanie ich wartości, wskutek czego powstanie jeden wskaźnik, uwzględniający każde z badanych zjawisk w sferze społecznej, który jest łatwy w interpretacji i umożliwi obiektywną ocenę sytuacji. Procedura obliczania sumarycznego wskaźnika degradacji składa się z następujących czynności:

1. Zestawienie wartości wskaźników.
2. Obliczenie dla każdego wskaźnika średniej arytmetycznej ($\bar{w}$) i odchylenia standardowego (δ).
3. Określenie, czy dany wskaźnik jest **stymulantą** albo **destymulantą**. **Stymulantami** są zmienne, których **rosnące** świadczą o zwiększaniu się natężenia problemu (np. im **większe** bezrobocie, tym **większe** natężenie negatywnego zjawiska). **Destymulantami** są wskaźniki, których **malejące** wartości świadczą o zwiększaniu się natężenia problemu (np. im **mniejszy** odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji gminy, tym **większe** natężenie negatywnego zjawiska).

4. Przeprowadzenie standaryzacji wartości wskaźników zgodnie z poniższymi wzorami:

$$\text{dla stymulant: } z_{ij} = \frac{w_{ij} - \bar{w}_i}{\delta_i} \quad \text{dla destymulant: } z_{ij} = \frac{-(w_{ij} - \bar{w}_i)}{\delta_i}$$

gdzie:

w_{ij} - wartość i-tego wskaźnika dla j-tej jednostki analitycznej,

$\bar{w}_i$ - średnia arytmetyczna i-tego wskaźnika,

δ_i - odchylenie standardowe populacji i-tego wskaźnika,

z_{ij} - standaryzowana wartość i-tego wskaźnika dla j-tej jednostki analitycznej.

Wystandaryzowane wartości wskaźników oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia wskaźnika i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Wartości dodatnie wskazują natężenie badanego negatywnego zjawiska większe niż przeciętnie, natomiast wartości ujemne ukazują jednostki o mniejszym natężeniu.

5. Zsumowanie standaryzowanych wartości wskaźników wg poniższego wzoru i hierarchizacja jednostek analitycznych względem wartości sumarycznego wskaźnika degradacji:

$$SWD_j = \sum_{i=1}^n z_{ij}$$

n - liczba wskaźników,

SWD_j - wartość sumarycznego wskaźnika degradacji dla j-tego obszaru analitycznego.

Jednostki analityczne o wartościach sumarycznego wskaźnika degradacji większych niż 0, generalnie charakteryzują się niekorzystną sytuacją w sferze społecznej. Należy jednak dodać, że wartości SWD oscylujące w granicach zera świadczą o wysokim poziomie podobieństwa sytuacji społecznej w danej jednostce do średniej sytuacji w mieście. **W związku z tym przyjęto założenie, że wartości SWD z przedziału od 0 do 1, z uwagi na małe odchylenie od normy, nie będą traktowane jako wyznacznik stanu kryzysowego w sferze społecznej.** Zidentyfikowanie w jednostkach o wartości SWD większej niż 1 problemów w co najmniej jednej spośród sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej stanowi podstawę do stwierdzenia występowania w nich **stanu kryzysowego. Wyłącznie tereny, na których stwierdzono występowanie stanu kryzysowego mogą zostać uznane za obszar zdegradowany.**

2.2. Sfera społeczna

Kluczowe znaczenie dla identyfikacji problemów występujących w jednostkach analitycznych ma analiza natężenia negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Badanie przeprowadzono uwzględniając wskaźniki w zakresie oceny: sytuacji demograficznej, bezrobocia, ubóstwa oraz przestępczości, z uwzględnieniem dynamiki zjawisk. Katalog wskaźników wykorzystanych do analizy w sferze społecznej został przedstawiony w tab. 3

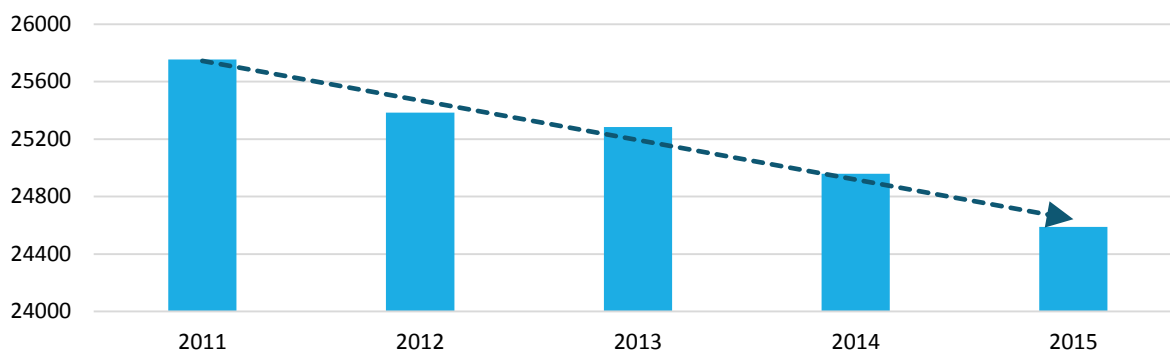
Tab. 3. Katalog wskaźników wykorzystanych do analizy

Symbol	Kryterium	Nazwa wskaźnika
DL	Sytuacja demograficzna	Dynamika zmiany liczby ludności między latami 2011 i 2015
W ₁		Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym
DW ₁		Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₁ między latami 2011 i 2015
W ₂	Przestępczość	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców
DW ₂		Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₂ między latami 2011 i 2015
W ₃		Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₄	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym
DW ₄		Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₄ w między latami 2011 i 2015
W ₅		Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych
DW ₅		Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₅ w między latami 2011 i 2015
W ₆		Udział osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych
DW ₆		Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₆ w między latami 2011 i 2015
W ₇	Ubóstwo	Odsetek osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej
DW ₇		Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₇ w między latami 2011 i 2015
W ₈		Wartość zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, pobierające zasiłek pieniężny
DW ₈		Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₈ w między latami 2011 i 2015
W ₉		Odsetek uczniów korzystających z dożywiania

Źródło: Opracowanie własne

2.2.1. Sytuacja demograficzna

Do analizy zjawisk w zakresie sytuacji demograficznej wykorzystano następujące wskaźniki: dynamika zmiany liczby ludności (**DL**), odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (**W₁**), dynamika zmiany odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (**DW₁**).

Ryc. 2. Liczba ludności miasta Wałcz w latach 2011-2015

Źródło: Urząd Miasta Wałcz

Wałcz jest miastem, w którym obserwuje się ubytek liczby ludności. **Na przestrzeni lat 2011-2015 liczba ludności Wałcza zmniejszyła się o 1165 osób, co stanowiło 4,52% populacji miasta.** Zjawisko zmniejszania się liczby mieszkańców różnicuje się w przestrzeni – na terenie miasta występują obszary, które wyludniają się intensywniej od innych.

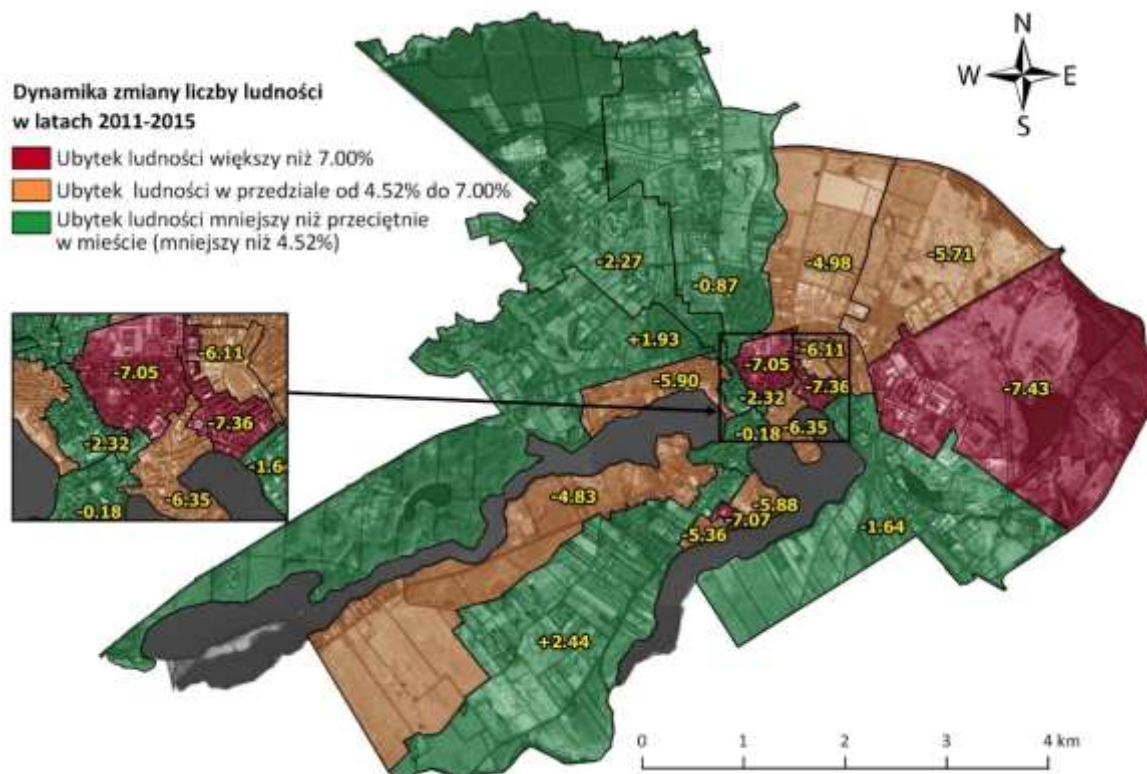
Na ryc. 3 przedstawiono rozkład przestrzenny wskaźnika dynamiki zmiany liczby ludności poszczególnych jednostek analitycznych w latach 2011-2015. **Największy ubytek ludności odnotowano w jednostkach analitycznych nr: 2 (-7,43%), 5 (-7,36%), 4 (-7,05%) oraz 13 (-7,07%).** Sytuacja gorsza niż przeciętnie w mieście wystąpiła także w jednostkach nr: 6 (-6,35%), 3 (-6,11%), 10 (-5,90%), 12 (-5,88%), 19 (-5,71%), 14 (-5,36%), 18 (-4,98%) i 16 (-4,83%).

Ryc. 3. Dynamika zmiany liczby ludności (DL)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz

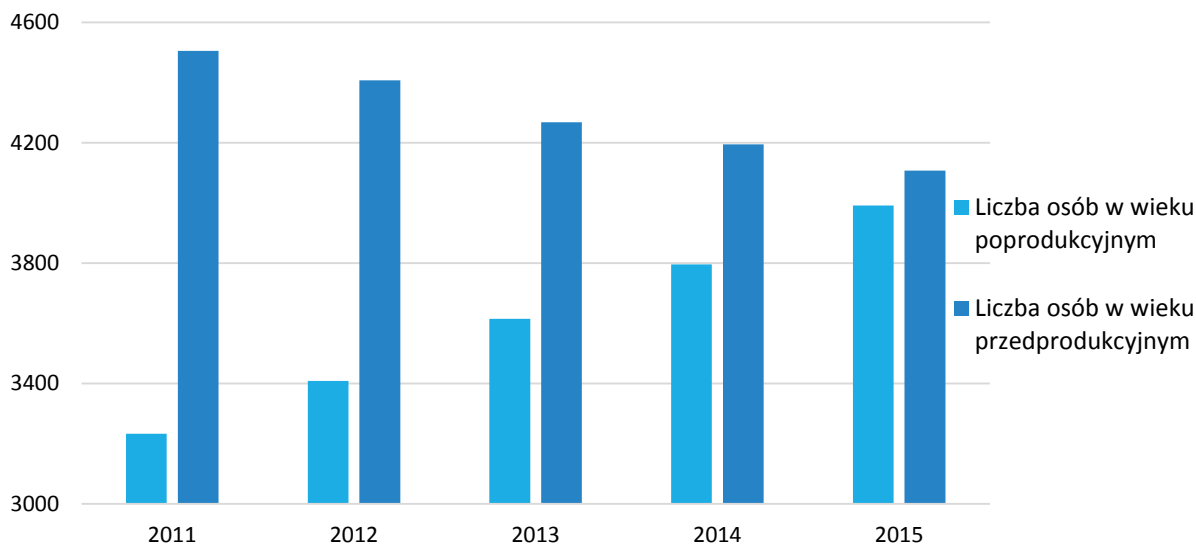
Należy zauważyć, że jedynie w dwóch jednostkach analitycznych zaobserwowano przyrost liczby ludności – są to jednostki: 15 (+2,44%) i 11 (+1,93%) – przyczyną pozytywnego trendu w tych miejscach jest najprawdopodobniej rozwój budownictwa jednorodzinnego. Zjawisko zmniejszania się liczby mieszkańców występuje najintensywniej w rejonie starej zabudowy, nieopodal centrum miasta (jednostki analityczne 6 i 4), na obszarach o dominującym typie zabudowy blokowej (jednostki: 3, 12, 13, 14), a także w miejscach występowania obu tych typów zabudowy (jednostka 5).

Jednym ze wskaźników odzwierciedlających stan struktury ludności jest udział osób w wieku poprodukcyjnym¹ w ogólnej liczbie ludności. Zjawiskiem charakterystycznym, w szczególności dla obszarów miejskich w Polsce, jest starzenie się społeczeństwa, które objawia się zwiększającym się udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności. Proces starzenia się społeczeństwa w Wałczu jest na tyle intensywny, że pomimo zmniejszania się ogólnej liczby mieszkańców miasta, liczba osób w wieku poprodukcyjnym rokrocznie zwiększa się. Należy oczekiwać, że w najbliższym czasie trend ten utrzyma się, natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym będzie mniejsza w porównaniu do liczby osób starszych.

¹ Przez osoby w wieku poprodukcyjnym należy rozumieć, zgodnie z metodologią stosowaną przez Główny Urząd Statystyczny, kobiety w wieku powyżej 59 lat i mężczyzn w wieku powyżej 64 lat.

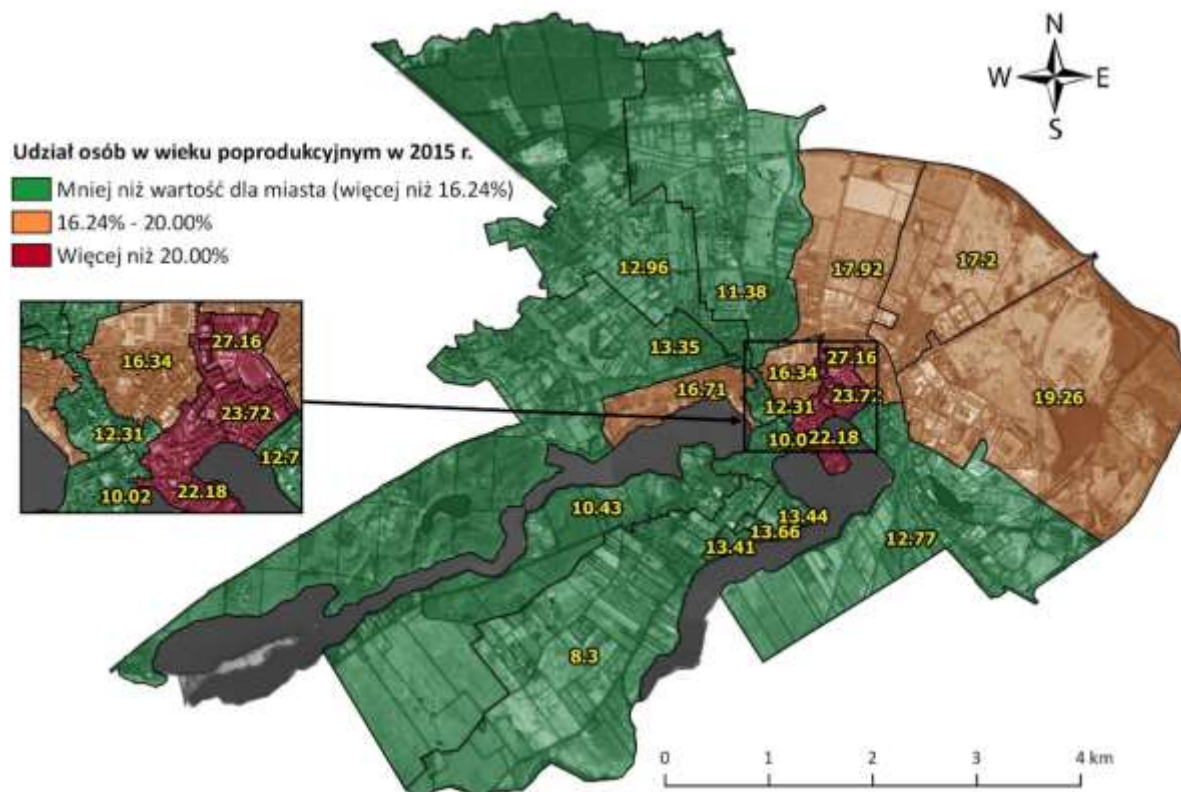

Ryc. 4. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w Wałczu w latach 2011-2015

Źródło: Urząd Miasta Wałcz

Dokonując analizy rozkładu przestrzennego wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności (ryc. 5), zaobserwowano wysokie dysproporcje w wartościach dla poszczególnych jednostek analitycznych. Największy udział osób starszych stwierdzono w jednostkach analitycznych: 3 (27,16%), 5 (23,72%) i 6 (22,18%). Jednostki te zdecydowanie wyróżniają się na tle pozostałych obszarów. Wartości wskaźnika większe niż wartość dla miasta (16,24%) zaobserwowano również dla jednostek: 2 (19,26%), 18 (17,82%), 19 (17,20%), 10 (16,71%) i 4 (16,34%).

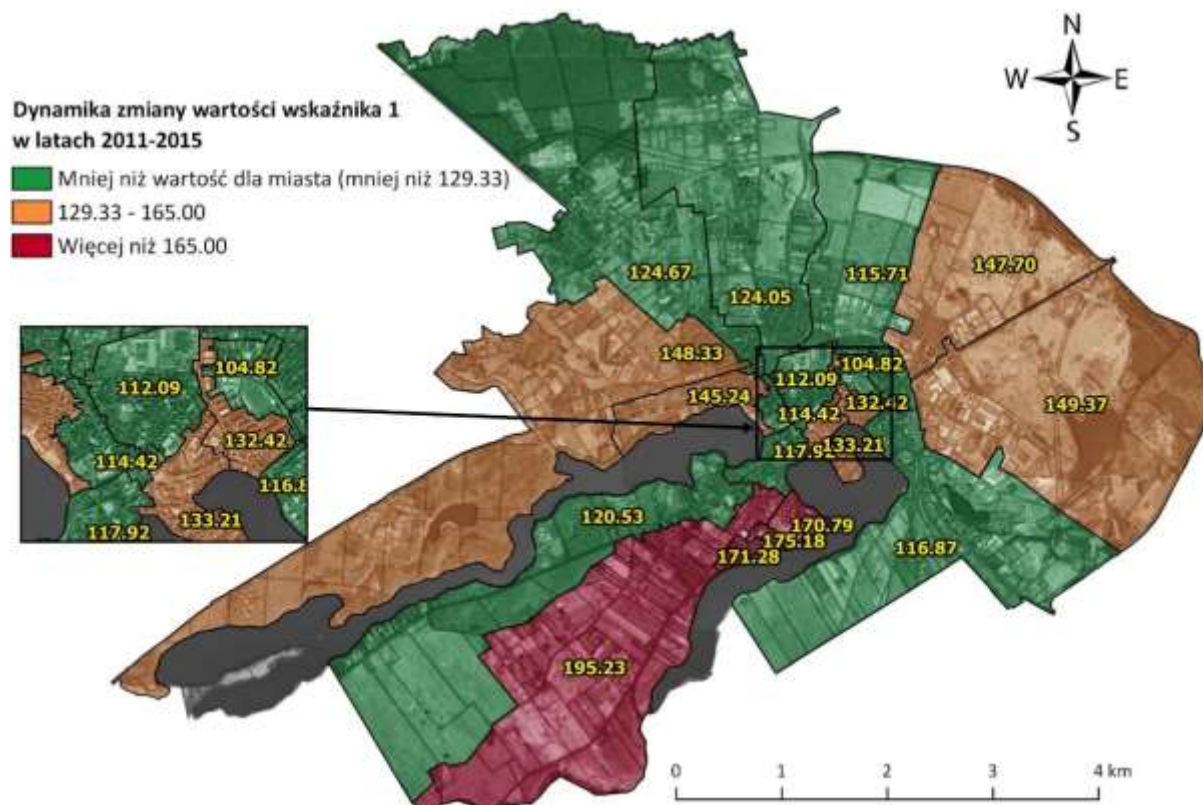
Ryc. 5. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (W_1)

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz

Miejsca występowania największego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym nie są jednak tożsame z miejscami najszybszego zwiększania się odsetka tej grupy osób. Analizując dynamikę zjawiska starzenia się społeczeństwa w latach 2011-2015, należy stwierdzić, że **największa zmiana odsetka osób starszych nastąpiła w jednostkach: 15 (195,23), 13 (175,18), 14 (171,28) i 12 (170,79)**, przy czym odsetek osób starszych w pierwszej z wymienionych jednostek w latach 2011-2015 zwiększył się niemal dwukrotnie. Większą dynamikę zmiany udziału osób w wieku poprodukcyjnym, niż wynosi wartość dla miasta (129,33), odnotowano również w jednostkach: 2 (149,37), 11 (148,33), 19 (147,70), 10 (145,24), 6 (133,21) i 5 (132,42).

Zwiększanie się odsetka osób w wieku poprodukcyjnym generuje potrzebę dostosowania oferty usługowej do zmieniających się uwarunkowań demograficznych. W tym aspekcie istotne może okazać się rozwijanie usług o charakterze opiekuńczym, skierowanych do osób niesamodzielnych, jak również dostosowywanie oferty kulturalnej i rozrywkowej do potrzeb tej grupy mieszkańców. Ważne są również działania dotyczące dostosowywania infrastruktury do potrzeb osób starszych, w tym m.in. budowa wind i podjazdów dla osób niepełnosprawnych, jak również kształtowanie przestrzeni publicznej, w taki sposób, aby likwidować bariery architektoniczne oraz tworzyć miejsca wypoczynku i rekreacji z uwzględnieniem potrzeb tej grupy osób.

Ryc. 6. Dynamika zmiany udziału osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2015 (DW₁)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz

2.2.2. Przestępczość

Przestępczość jest zjawiskiem, którego występowanie zwykle nie jest związane z miejscem zamieszkania przestępcy. Wysokie natężenie tego zjawiska świadczyć może o niewystarczającej skuteczności środków o charakterze prewencyjnym lub o ich nieskuteczności. Ponadto świadczy o obniżonym poziomie bezpieczeństwa i może wywierać wpływ na atrakcyjność obszaru pod względem społeczno-gospodarczym. Przestępczość na obszarze Wałcza zbadano poprzez analizę rozkładu przestrzennego wskaźnika liczby stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (W_2) oraz dynamiki zmian jego wartości w latach 2011-2015 (DW_2). Ponadto dokonano analizy wskaźnika liczby wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (W_3) odzwierciedlającego występowanie problemu przemocy w rodzinie.

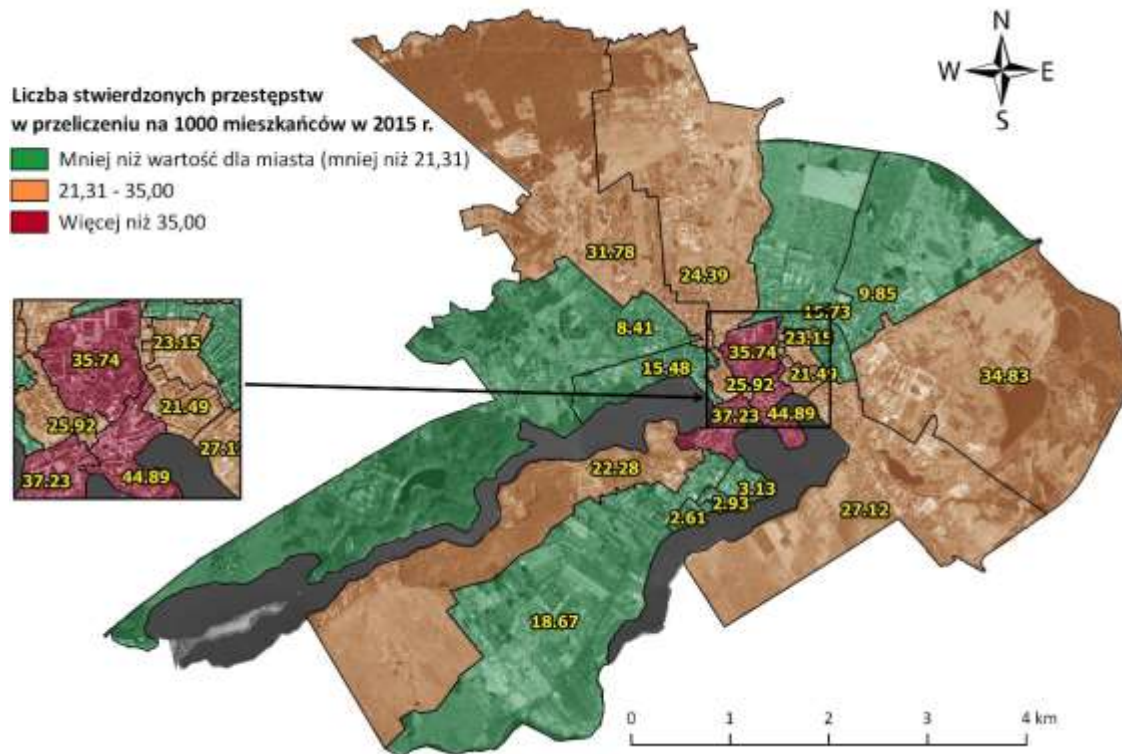
W 2015 r. na terenie Wałcza popełniono 524 przestępstwa, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wartość 21,31. **Jednostkami, w których odnotowano największą wartość wskaźnika przestępczości są: 4 (35,74), 6 (44,89) oraz 17 (37,23).** Ponadprzeciętne wartości zaobserwowano również w następujących jednostkach analitycznych: 2 (34,83), 9 (31,78), 1 (27,12), 7 (25,92), 8 (24,39), 3 (23,15), 16 (22,28) oraz 5 (21,49).

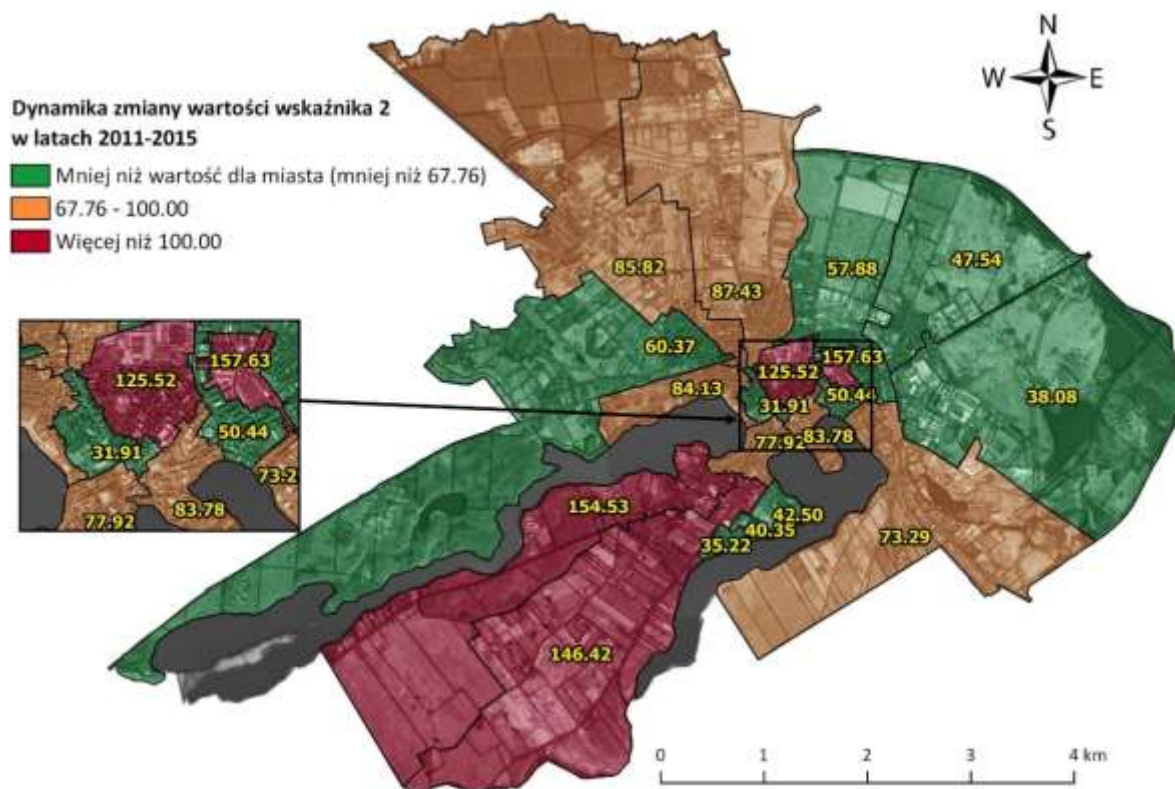

Ryc. 7. Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (W₂)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Wałczu

Ryc. 8. Dynamika zmiany liczby stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015 (DW₂)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Wałczu

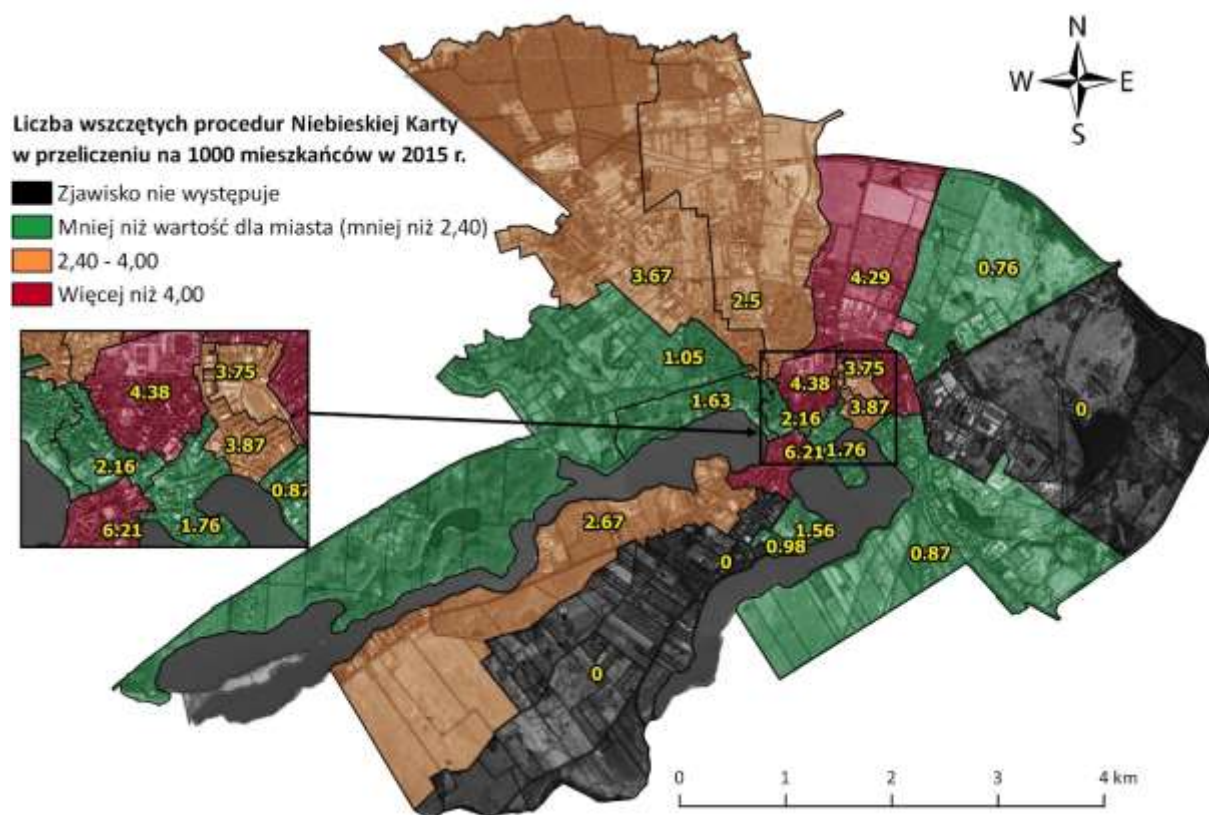

W ramach analizy zbadano także, jak zmieniała się wartość wskaźnika przestępczości w poszczególnych jednostkach analitycznych na przestrzeni lat 2011 – 2015. **Największe wartości wskaźnika dynamiki odnotowano w jednostkach analitycznych: 3 (157,63), 4 (125,52), 16 (154,53) i 15 (146,42).** Wartości większe niż średnia dla miasta odnotowano ponadto w jednostkach: 1 (73,29), 6 (83,78), 17 (77,92), 10 (84,13), 9 (85,82) oraz 8 (87,43). Należy zwrócić uwagę na fakt, że wartości wskaźnika dynamiki mniejsze niż 100, świadczą o zmniejszaniu się natężenia zjawiska przestępczości. Pomimo, że dla miasta wartość wskaźnika dynamiki wskazuje na poprawę sytuacji w tym zakresie w ostatnich latach, to istnieją na jego terenie miejsca, gdzie wartość wskaźnika przestępczości zwiększyła się w badanym okresie.

Kolejnym miernikiem degradacji w sferze społecznej jest liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Procedura Niebieskiej Karty jest narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zainicjowana może zostać przez: policjanta, pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pracownika ochrony zdrowia lub oświaty. Powinna rozpocząć się, w sytuacji, gdy istnieje prawdopodobieństwo występowania aktów przemocy domowej w danej rodzinie.

Ryc. 9. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (W₃)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu

W ramach procedury Niebieskiej Karty obowiązkiem policji lub innych jednostek jest nadzór i wspieranie rodziny, w której występuje problem przemocy. Odwiedziny w takiej rodzinie może składać także pracownik socjalny oraz kurator. W Wałczu liczba osób objętych procedurą Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła w 2015 r. 2,40. Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, ponieważ jej ofiary w obawie przed swoim oprawcą, nie zgłaszają tego faktu do odpowiednich organów, co w efekcie może przyczynić się do trwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym oraz fizycznym. **Największa liczba procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wystąpiła w jednostkach nr: 17 (6,21), 4 (4,38) oraz 18 (4,29).** Wskaźnik W_3 charakteryzował się wyższą wartością niż wartość dla miasta także w jednostkach nr: 5 (3,87), 3 (3,75), 9 (3,67), 8 (2,50) oraz 16 (2,67).

2.2.3. Bezrobocie

Jedną z podstawowych kwestii w sferze społecznej jest bezrobocie. W ramach analizy tego zjawiska zastosowano aż sześć wskaźników:

- W_4 – liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym;
- DW_4 – dynamika zmian wartości wskaźnika W_4 między latami 2011 i 2015;
- W_5 – udział długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych;
- DW_5 – dynamika zmian wartości wskaźnika W_5 między latami 2011 i 2015;
- W_6 – udział osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych;
- DW_6 – dynamika zmian wartości wskaźnika W_6 między latami 2011 i 2015.

Rozkład przestrzenny liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje miejsca, w których występuje największy problem w zakresie bezrobocia, bez względu na jego rodzaj. **Największe natężenie badanego zjawiska zaobserwowano w jednostkach: 18 (8,36), 17 (7,97), 3 (7,53), 7 (7,30).** Wartości większe niż wynosząca 5,74 średnia dla miasta, odnotowano również w jednostkach: 19 (6,86), 16 (6,60), 13 (5,96), 6 (5,93) oraz 8 (5,77).

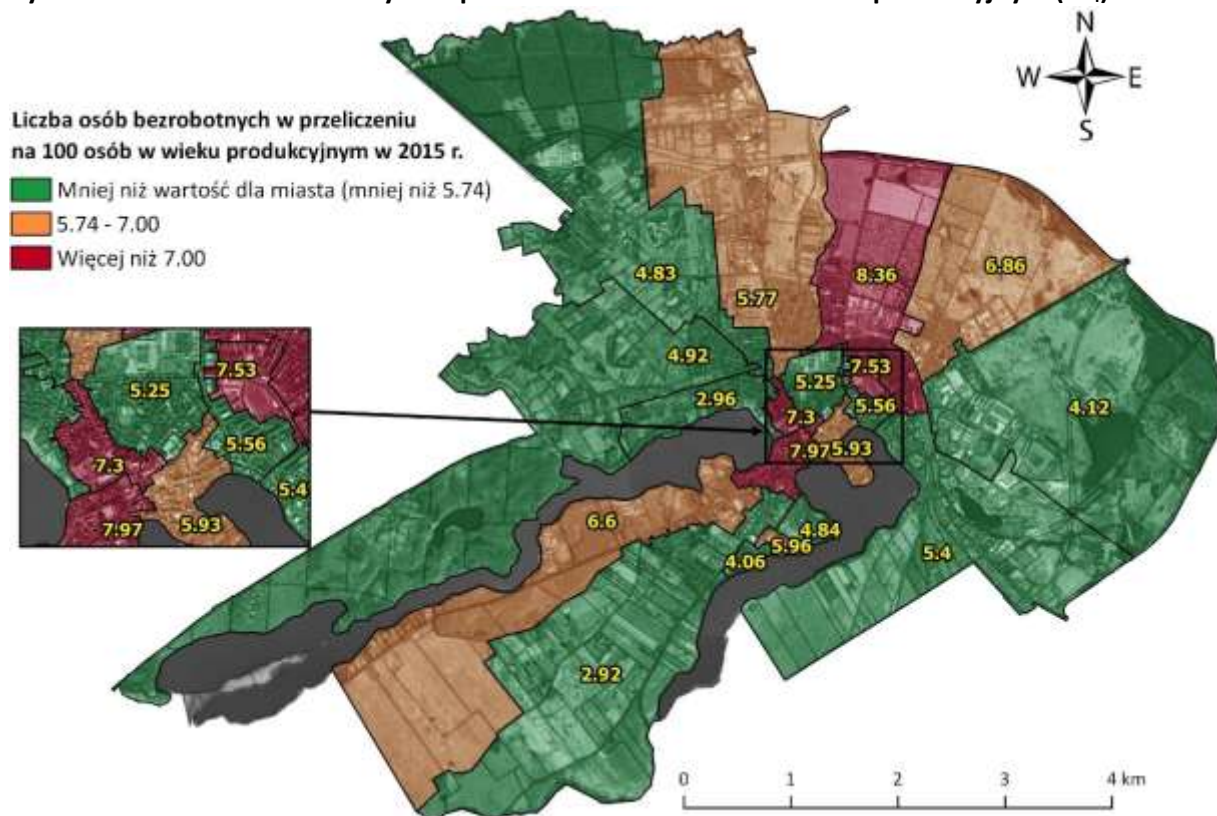
Na przestrzeni lat 2011-2015 jedynie w jednostce analitycznej 19 wartość wskaźnika bezrobocia zwiększyła się, o czym świadczy wartość wskaźnika dynamiki (110,61) (ryc. 11). W pozostałych jednostkach analitycznych wartość wskaźnika dynamiki jest mniejsza niż 100, co oznacza, że wartość wskaźnika bezrobocia dla tych jednostek analitycznych zmniejszyła się w analizowanym okresie. Dla jednostek analitycznych 11 i 14 dynamika wynosi jednak ponad 90, co wskazuje na jedynie niewielką poprawę względem 2011 r.

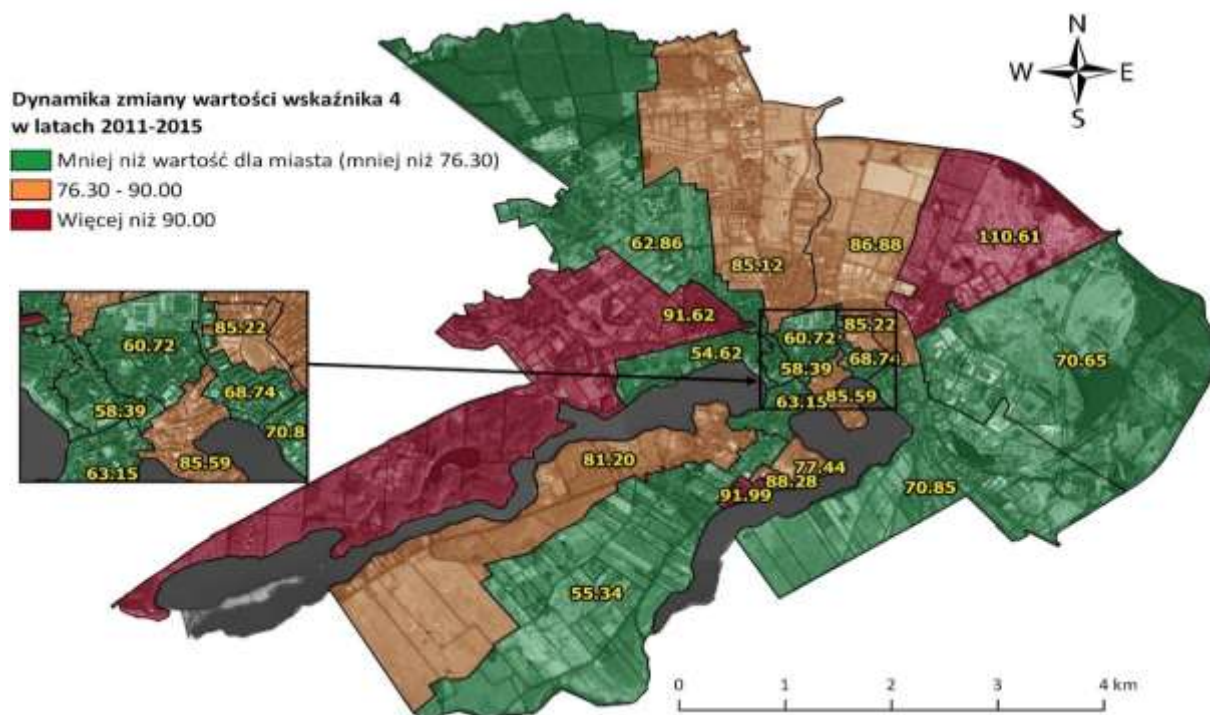

Ryc. 10. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym (W₄)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz i Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Ryc. 11. Dynamika zmiany liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2011-2015 (DW₄)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz i Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

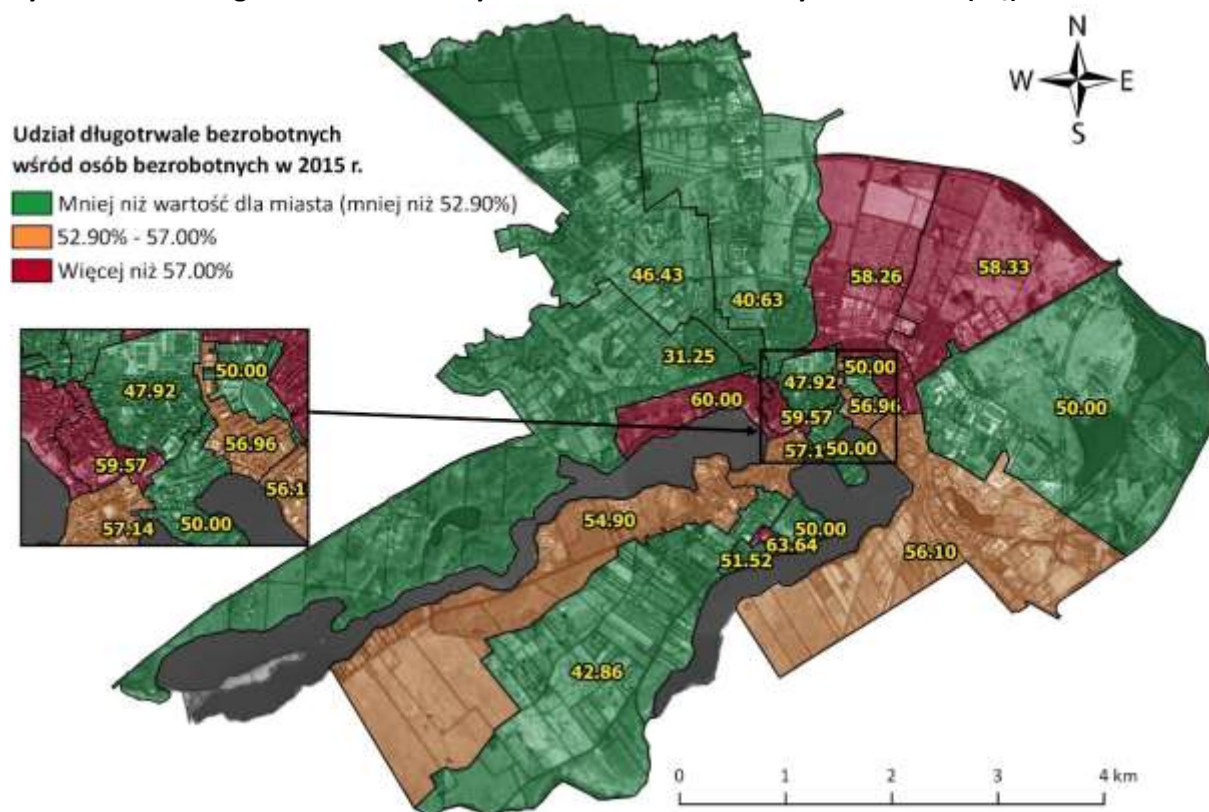

Szczególnie dotkliwym i istotnym w kontekście badania uwarunkowań procesu rewitalizacji typem bezrobocia jest bezrobocie długotrwałe, które dotyczy osób pozostających bez zatrudnienia przez co najmniej 12 miesięcy. Zjawisko długotrwałego bezrobocia uważane jest za problem o podłożu społecznym. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia zmniejsza motywację do dalszego jego poszukiwania i skutkuje spadkiem wiary we własne umiejętności, co może wywoływać stan frustracji i prowadzić do wycofania z życia społecznego. Innymi następstwami długotrwałego bezrobocia mogą być: uzależnienia, poleganie wyłącznie na zasiłkach pomocy społecznej, niechęć do poszukiwania i podejmowania zatrudnienia oraz trwałe wykluczenie społeczne. Skutki długotrwałego bezrobocia odczuwa nie tylko osoba bezpośrednio dotknięta problemem, lecz również osoby z jej najbliższego otoczenia, np. rodzina.

Udział osób długotrwałe bezrobotnych wśród ogółu bezrobotnych wyniósł w Wałczu w 2015 r. 52,90% (ryc. 12). **Wskaźnik W_5 przyjął najwyższe wartości dla jednostek analitycznych: 13 (63,64%), 10 (60,00%), 7 (59,57%), 19 (58,33%) oraz 18 (58,26%).** Ponadprzeciętne wartości wskaźnika odnotowano ponadto w jednostkach: 1 (56,10%), 5 (56,96%), 17 (57,14%) oraz 16 (54,90%).

Ryc. 12. Udział długotrwałe bezrobotnych wśród osób bezrobotnych w 2015 r. (W_5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

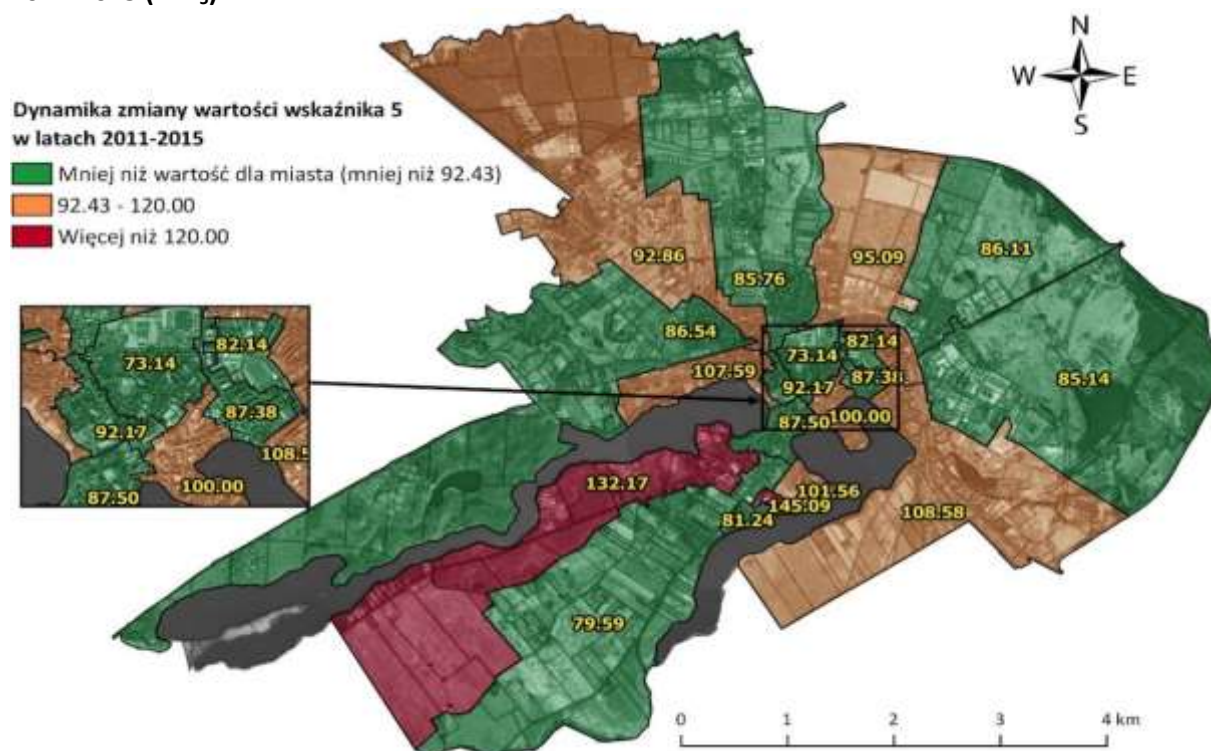

Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych w latach 2011-2015 w największym stopniu zwiększył się w jednostkach analitycznych 16 (145,09) i 13 (132,17), o czym świadczą wartości wskaźnika dynamiki, których rozkład przestrzenny przedstawia ryc. 13. Udział ten uległ zwiększeniu również w jednostkach analitycznych: 10 (107,59), 1 (108,58) i 12 (101,56). Większą niż wynosi wartość dla miasta dynamikę odnotowano ponadto dla jednostek analitycznych: 6 (100,00), 18 (95,09) i 9 (92,86), niemniej jednak wartości te nie świadczą o zwiększeniu natężenia problemu długotrwałego bezrobocia w analizowanym okresie.

Ryc. 13. Dynamika zmiany udziału długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych w latach 2011-2015 (DW₅)

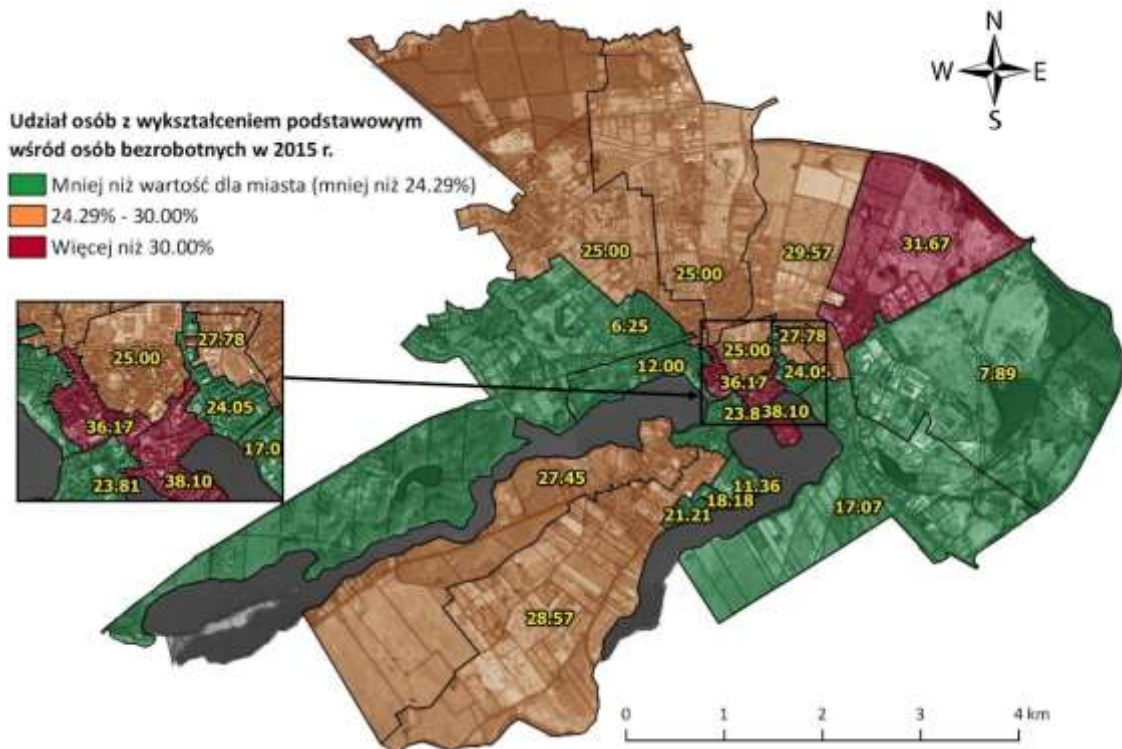
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Jedną z barier ograniczających możliwości znalezienia zatrudnienia są niskie kwalifikacje zawodowe. Próbą identyfikacji skali tego zjawiska jest analiza wskaźnika udziału osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych (ryc. 14). **Szczególnie wysokie wartości przedmiotowego wskaźnika odnotowano dla jednostek analitycznych: 6 (38,10%), 7 (36,17%) i 19 (31,67%).** Oznaczają one, że na 10 osób bezrobotnych zamieszkałych w tych jednostkach w 2015 r. przypadają przeciętnie 3-4 osoby bezrobotne, które mają niskie kwalifikacje zawodowe. Wartości wskaźnika większe niż średnia dla miasta (24,29%) zaobserwowano również dla następujących jednostek: 15 (28,57%), 16 (27,45%), 18 (29,57%), 8 (25,00%), 9 (25,00%), 4 (25,00%), 3 (27,78%).

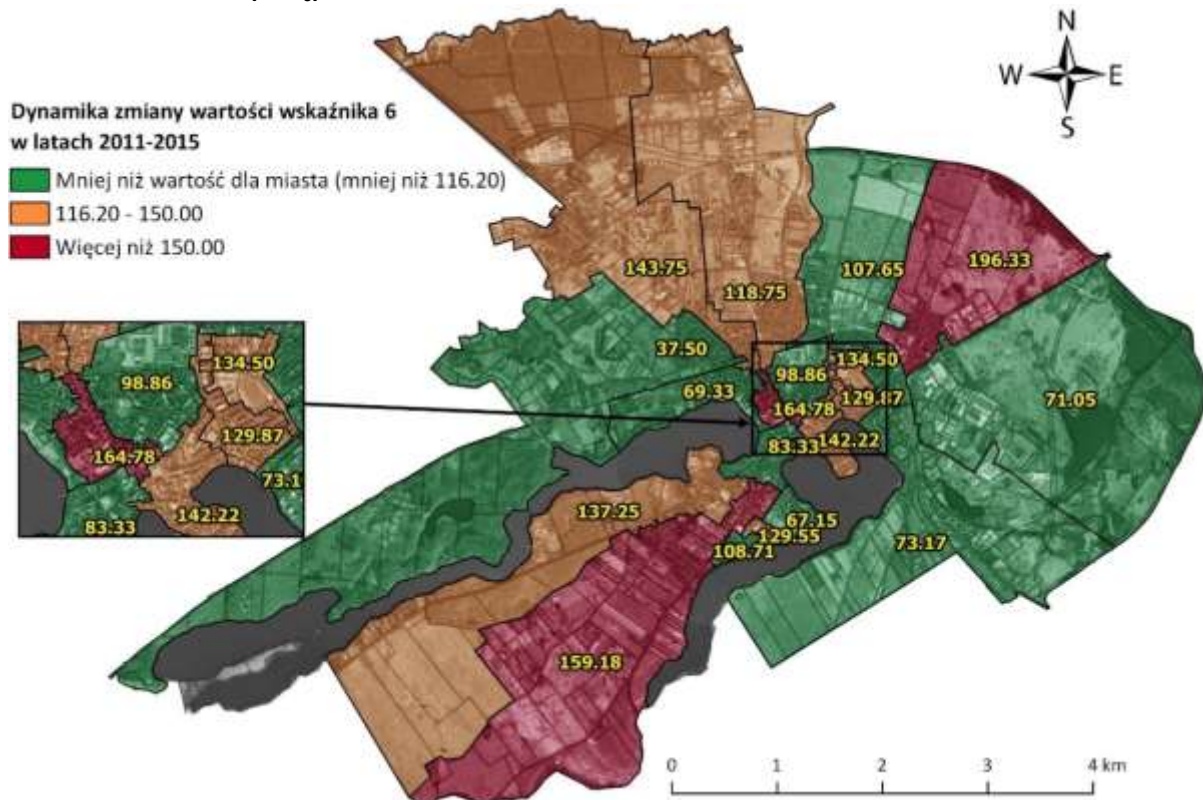

Ryc. 14. Udział osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych (W_6)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

Ryc. 15. Dynamika zmiany udziału osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych w latach 2011-2015 (DW_6)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu

W kontekście dynamiki zmiany udziału osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych, należy zauważyć, że wartość wskaźnika dynamiki dla miasta wynosi 116,20, co oznacza, że odsetek bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na przestrzeni lat 2011-2015 zwiększył się w całym mieście o 16,20%². **Jednostkami analitycznymi, dla których zaobserwowano największą dynamikę zmiany wartości wskaźnika W_6 są: 19 (196,33), 7 (164,78) i 15 (159,18).** Ponadprzeciętne wartości odnotowano ponadto dla następujących jednostek analitycznych: 9 (143,75), 6 (142,22), 16 (137,25), 3 (134,50), 5 (129,87), 13 (129,55) i 8 (118,75).

2.2.4. Ubóstwo

Do analizy negatywnych zjawisk społecznych związanych z problemem ubóstwa wykorzystano następujące wskaźniki:

- W_7 - odsetek osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej,
- DW_7 - dynamika zmian wartości wskaźnika W_7 między latami 2011 i 2015,
- W_8 - wartość zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe otrzymujące zasiłek pieniężny,
- DW_8 - dynamika zmian wartości wskaźnika W_8 między latami 2011 i 2015,
- W_9 - odsetek uczniów korzystających z dożywiania.

Z powodu ubóstwa w ramach pomocy społecznej przyznawane są świadczenia pieniężne oraz niepieniężne. Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których dochody nie przekraczają 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 514 zł na członka rodziny. Najczęściej przyznawanymi formami świadczeń pieniężnych są: zasiłek stały, okresowy oraz celowy. Zasiłek stały przyznawany jest przede wszystkim osobom, które są całkowicie niezdolne do pracy lub z powodu niepełnosprawności. Zasiłek okresowy przysługuje ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność oraz bezrobocie. Zasiłek celowy przysługuje na konkretny cel, który pozwoli na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, do których należą między innymi: zakup żywności, leków, opału, odzieży, a także pokrycie części lub całości kosztów pogrzebu. We wszystkich przypadkach kryterium dochodowe jest również brane pod uwagę. W ramach świadczeń pomocy społecznej przysługuje także forma niepieniężna, która obejmuje takie świadczenia jak: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, posiłek, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej. Wsparcia w formie niepieniężnej może być udzielone po wcześniejszym przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego przez pracownika pomocy społecznej, w celu ustalenia sytuacji materialnej, osobistej i rodzinnej osób czy rodzin.

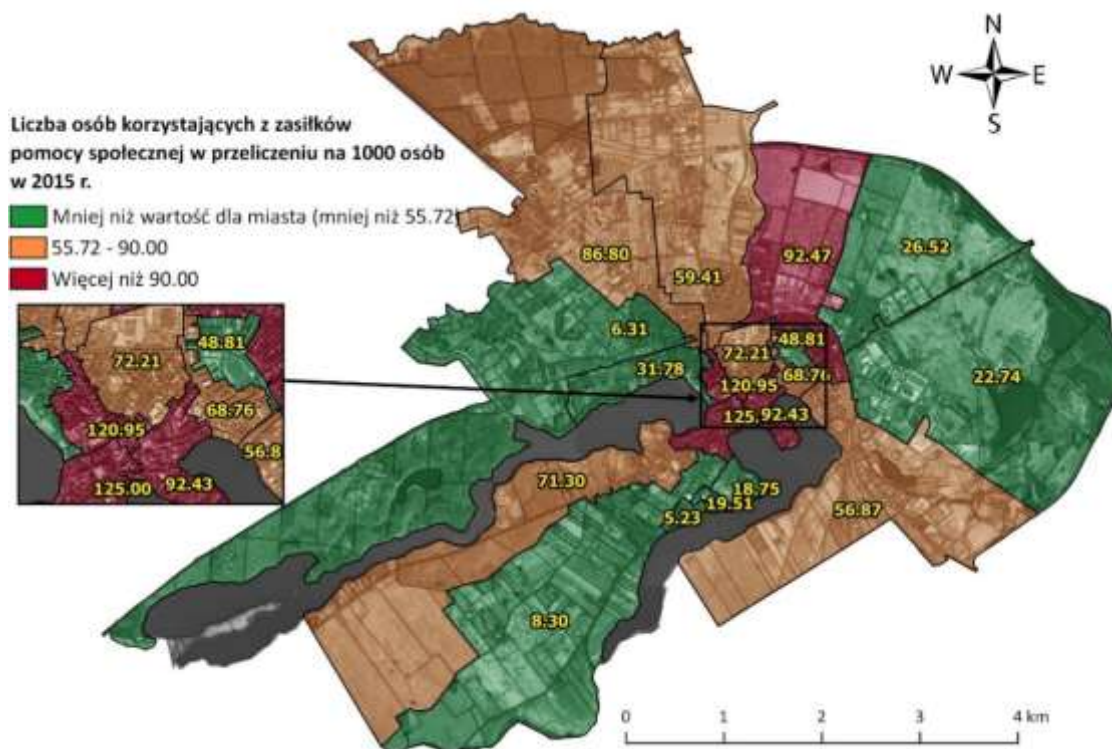
² Nie oznacza to wzrostu wartości wskaźnika o 16,20 punktów procentowych, lecz o 16,20% - wartości te nie są tożsame.

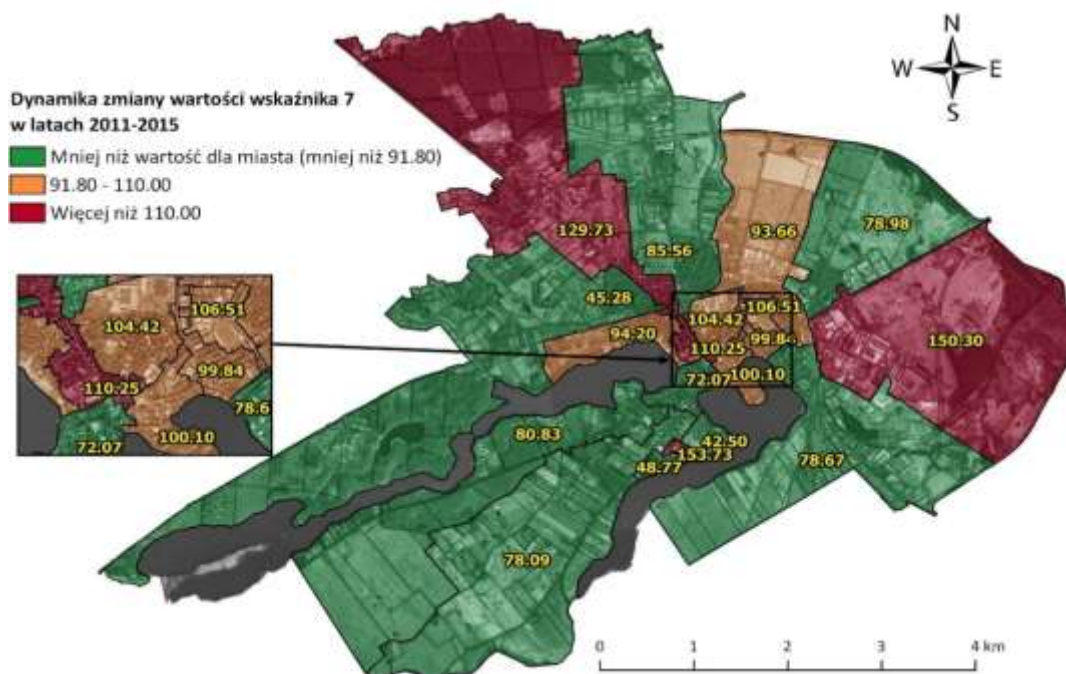

Ryc. 16. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób (W_7)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu

Ryc. 17. Dynamika zmiany odsetka osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w latach 2011-2015 (DW_7)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu

Na 1000 mieszkańców Wałcza w 2015 r. przypadało około 56 osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej. **Wskaźnik W_7 przyjmuje największe wartości dla następujących jednostek**

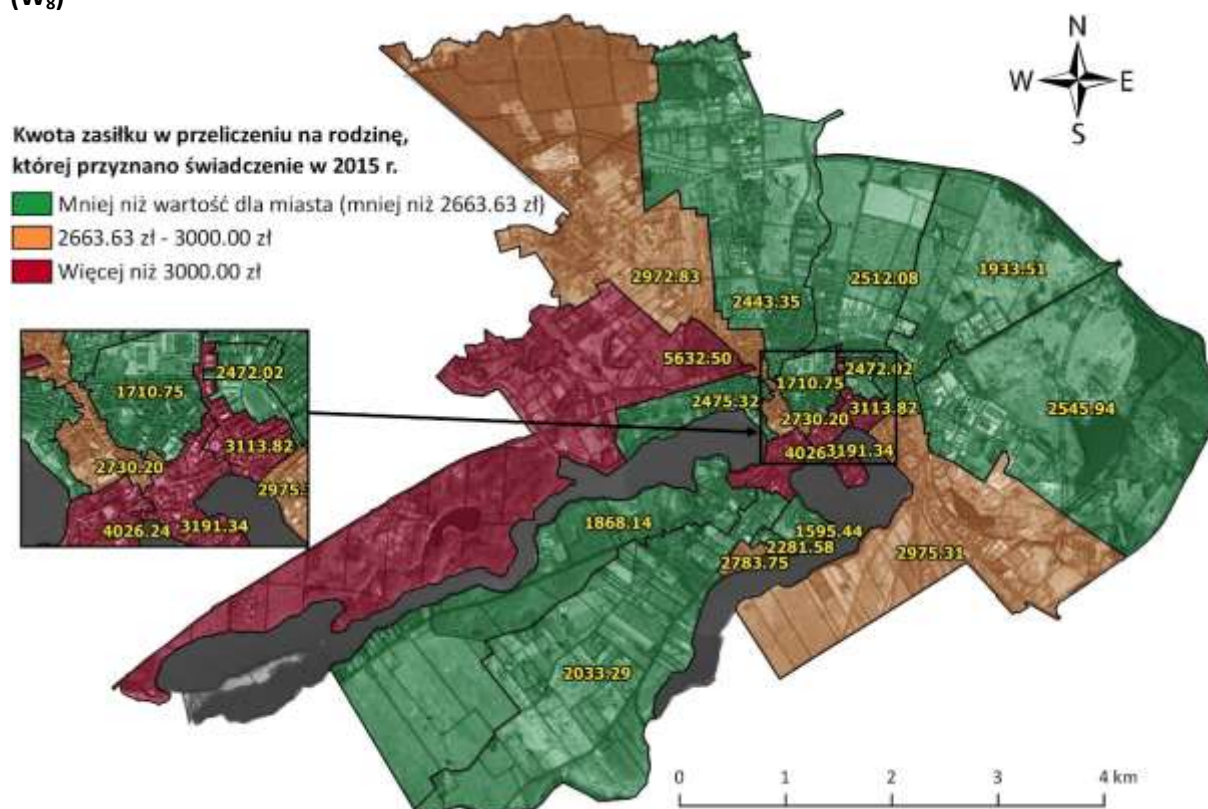

analitycznych: 17 (125,00), 7 (120,95), 18 (92,47) oraz 6 (92,43). Ponadprzeciętne wartości zaobserwowano również dla jednostek: 1 (56,87), 8 (59,41), 9 (86,80), 16 (71,30), 5 (68,76) i 4 (72,21).

Na przestrzeni lat 2011-2015 w przypadku niektórych jednostek analitycznych zaobserwowano przyrost wartości wskaźnika W_7 . Świadczą o tym wartości wskaźnika dynamiki, których rozkład przestrzenny prezentuje ryc. 17. **Największą dynamikę zmiany wartości wskaźnika W_7 odnotowano w jednostkach analitycznych: 13 (153,73), 2 (150,30), 9 (129,73) i 7 (110,25).** Również w przypadku jednostek: 3 (106,51), 4 (104,42) i 6 (100,10) stwierdzono niewielki przyrost wartości wskaźnika. Wśród mieszkańców jednostek analitycznych wymienionych powyżej, na przestrzeni lat 2011-2015, zwiększył się odsetek osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.

Ryc. 18. Kwota zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie (W_8)

Źródło: opracowanie własne danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu

O wysokości wypłacanego świadczenia pomocy społecznej decyduje kryterium dochodowe. W ramach analizy sytuacji materialnej mieszkańców Wałcza zbadano wartość kwot zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie. Średnia wysokość świadczenia w przeliczeniu na gospodarstwo domowe w 2015 r. wyniosła 2663,63 zł. **Najwyższe świadczenia otrzymały gospodarstwa mieszkające w jednostce nr 11 i wynosiły one średnio**

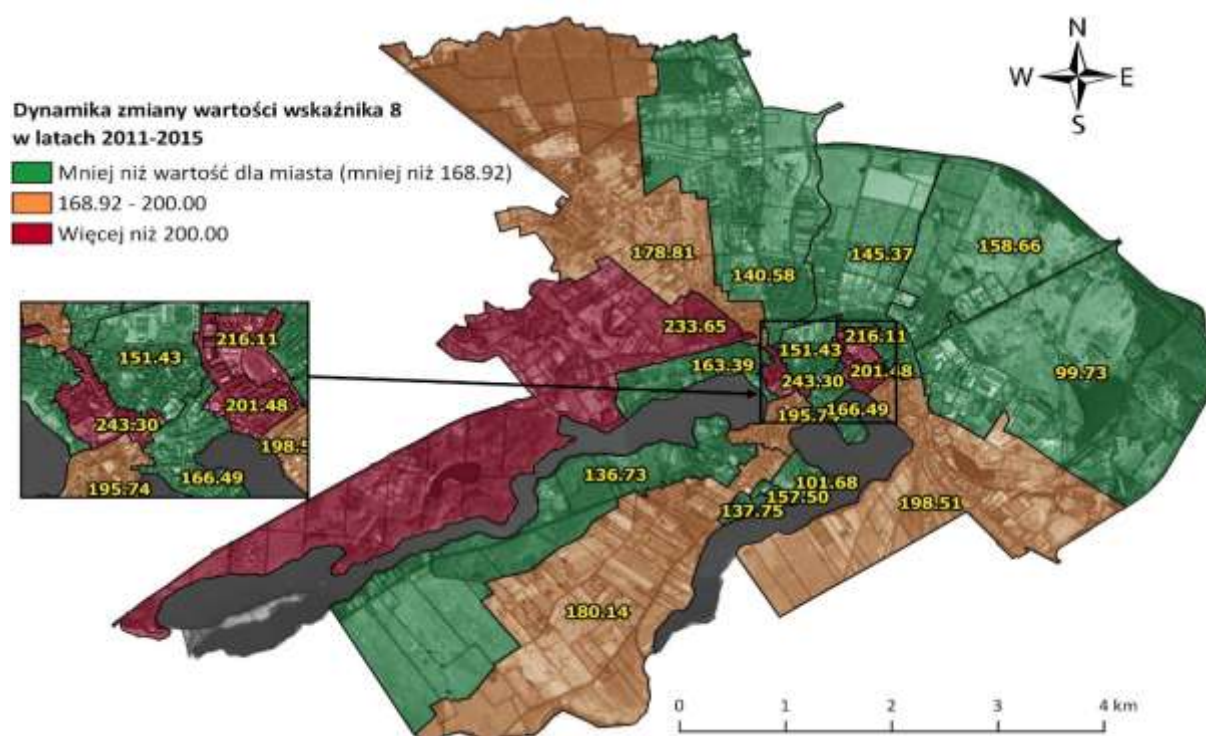

5632,50 zł. Wysokimi wartościami wskaźnika cechują się również jednostki nr: 17 (4026,24 zł), 6 (3191,34 zł) i 5 (3113,82 zł), a także: 1 (2975,31 zł), 9 (2972,83 zł) i 7 (2730,20 zł).

Na przestrzeni lat 2011 - 2015 kwoty wypłacanych zasiłków w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie, znacznie zwiększyły się prawie we wszystkich jednostkach analitycznych (ryc. 19). Jedynie w przypadku jednostki analitycznej nr 2 wartość wskaźnika dynamiki, wskazuje na minimalne zmniejszenie się średniej kwoty zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie.

Ryc. 19. Dynamika zmiany wartości zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie w latach 2011-2015 (DW₈)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu

Największe wartości wskaźnika dynamiki cechują jednostki analityczne: 7 (243,30), 11 (233,65), 3 (216,11) i 5 (201,48) – wartości powyżej 200, informują, że kwota zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie, zwiększyła się ponad dwukrotnie na przestrzeni lat 2011 i 2015. Wartości większe niż średnia dla miasta odnotowano również dla jednostek analitycznych: 1 (198,51), 17 (195,74), 15 (180,14) oraz 9 (178,81), należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w pozostałych jednostkach (poza jednostką nr 1) wartości wskaźnika dynamiki również świadczą o zwiększeniu średnich kwot zasiłku w przeliczeniu na rodzinę, niemniej jednak przyrost ten jest mniejszy niż przeciętnie w mieście.

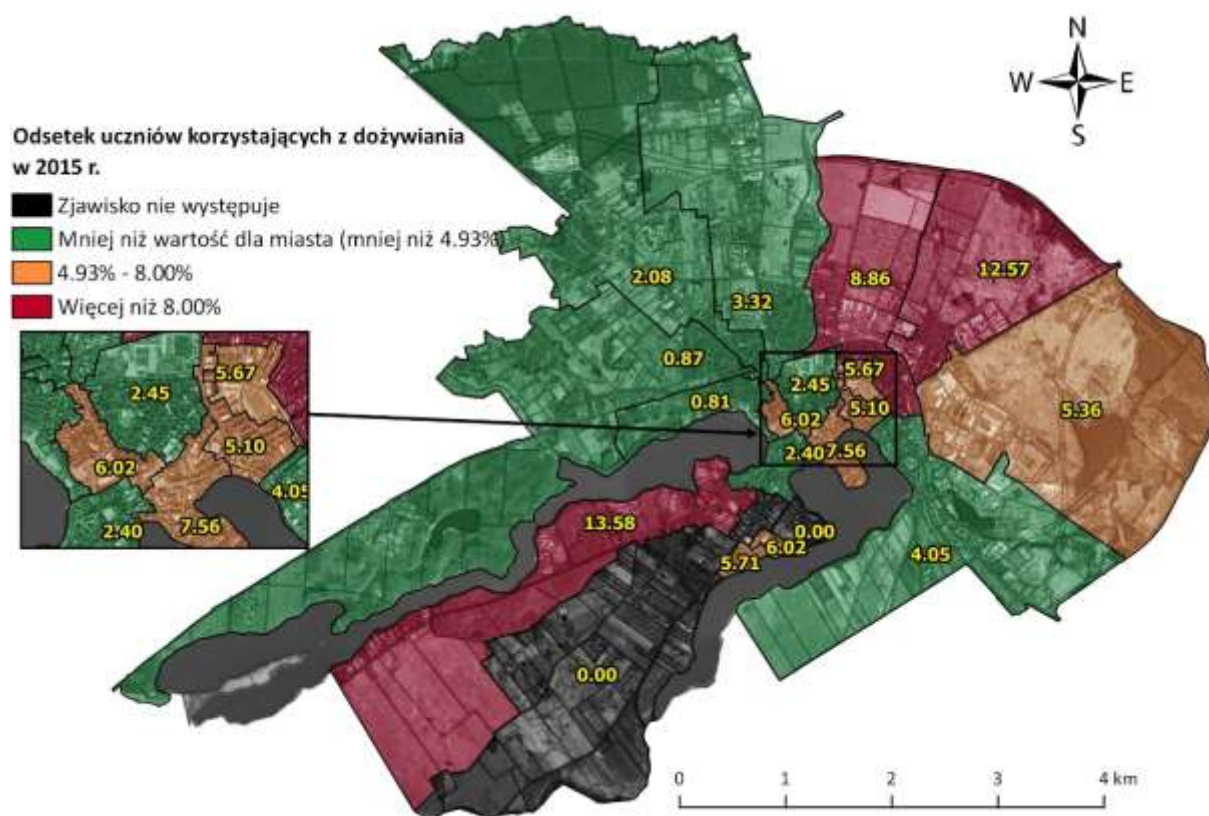
Ostatnim wskaźnikiem analizowanym w zakresie pomocy społecznej jest odsetek uczniów korzystających z dożywiania. Dożywianie jest jedną z niepieniężnych form pomocy społecznej, której

świadczenie wskazywać może na występowanie rodzin wychowujących dzieci, będących w niekorzystnej sytuacji materialnej. Dożywianie dzieci odbywa się w szkołach w ramach wieloletniego programu wspierania gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020. Pomoc mogą otrzymać dzieci pochodzące z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. W innym przypadku uczeń może skorzystać z dożywiania, jeśli w rodzinie występuje: sieroctwo, bezrobocie, niepełnosprawność, alkoholizm lub długotrwała i ciężka choroba. W Wałczu 4,93% uczniów korzysta z dożywiania.

Ryc. 20. Odsetek uczniów korzystających z dożywiania (W₉)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu

Największymi wartościami badanego wskaźnika charakteryzują się jednostki analityczne: 16 (13,58%), 19 (12,57%) i 18 (8,86%). Ponadprzeciętne wartości wskaźnika odnotowano ponadto w jednostkach: 6 (7,56%), 7 (6,02%), 13 (6,02%), 14 (5,71%), 3 (5,67%), 2 (5,36%) oraz 5 (5,10%).

2.2.5. Syntetyczne ujęcie negatywnych zjawisk w sferze społecznej

Ostatnim etapem analizy sytuacji w sferze społecznej jest wyznaczenie sumarycznego wskaźnika degradacji (SWD), zgodnie z metodologią opisaną na początku niniejszego rozdziału. **Wartości**

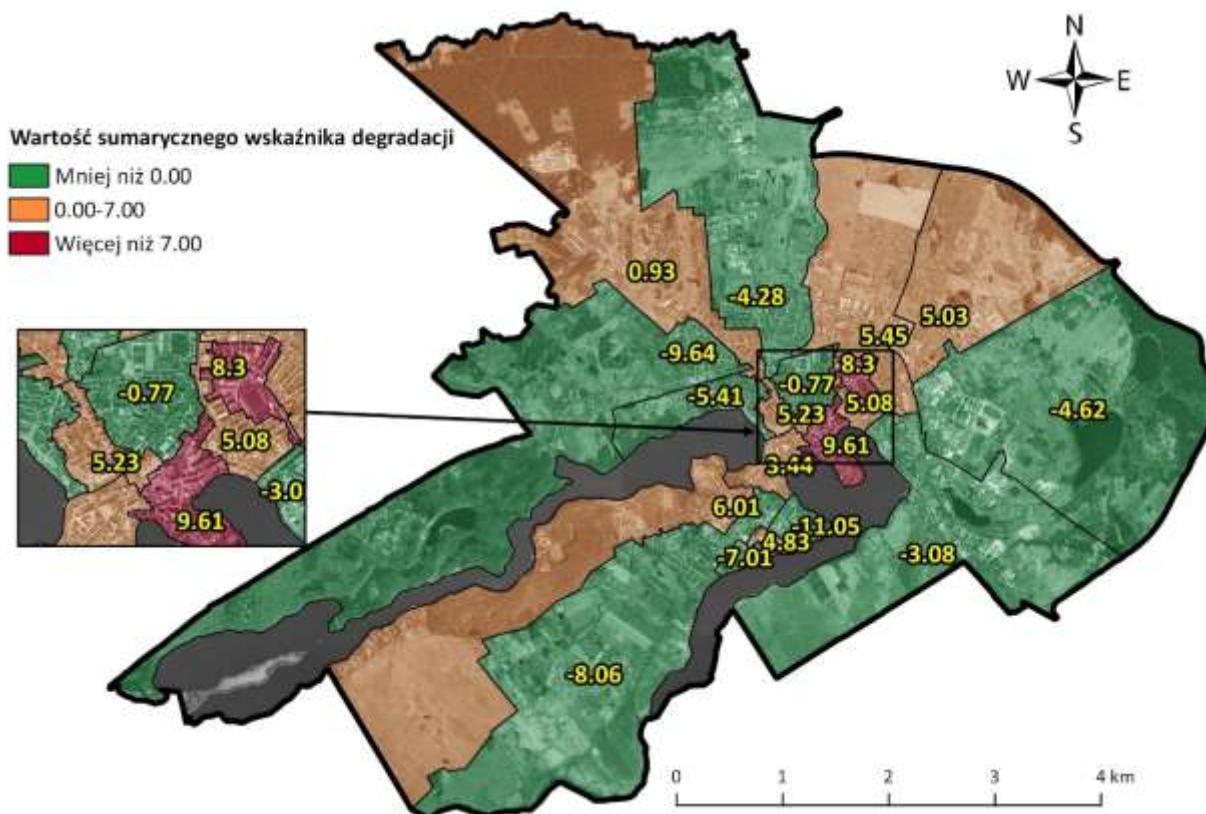

wskaźników wykorzystanych do standaryzacji, jak również wartości zestandaryzowane zestawiono w Załączniku 5. W efekcie przeprowadzonych działań, wyznaczony został wskaźnik sumaryczny, którego dodatnie wartości świadczą o większym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych niż przeciętnie w mieście, natomiast wartości ujemne wskazują na lepszą sytuację niż przeciętnie. Im większa wartość sumarycznego wskaźnika degradacji tym gorsza sytuacja w sferze społecznej i większa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych. Rozkład przestrzenny sumarycznego wskaźnika degradacji został zaprezentowany na ryc. 21.

Ryc. 21. Sumaryczny wskaźnik degradacji

Źródło: opracowanie własne

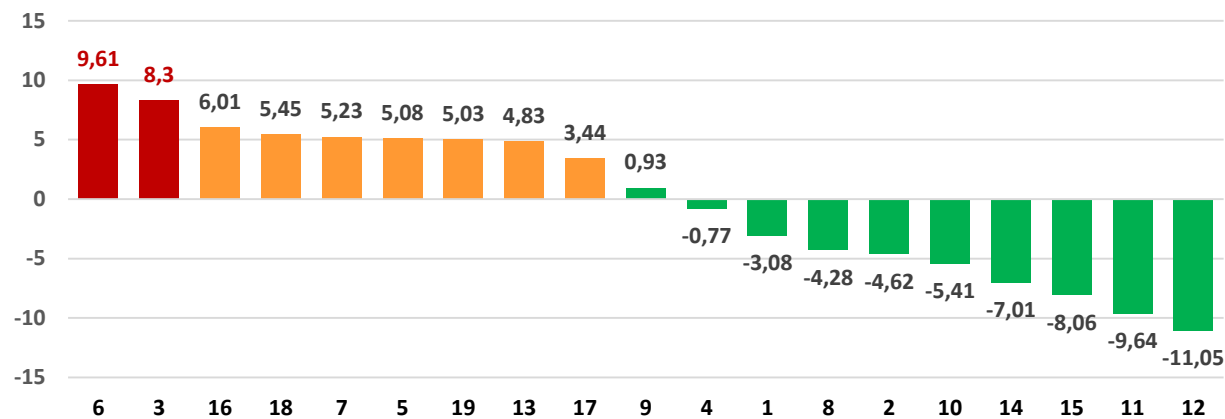
Jednostkami analitycznymi, znacznie wyróżniającymi się pod względem wartości sumarycznego wskaźnika degradacji są jednostki nr 6 (9,61) i 3 (8,3). Dodatnie wartości wskaźnika sumarycznego odnotowano również w jednostkach: 16 (6,01), 18 (5,45), 7 (5,23), 5 (5,08), 19 (5,03), 13 (4,83), 17 (3,44) oraz 9 (0,93), przy czym zgodnie z przyjętą metodologią, wartości SWD z przedziału od 0 do 1, z uwagi na niewielkie odchylenie od normy, nie są traktowane jako wyznacznik występowania wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Na ryc. 22 przedstawiono wartości sumarycznego wskaźnika degradacji dla wszystkich jednostek analitycznych. Mając na względzie

powyższe wysoką koncentrację negatywnych zjawisk społecznych zidentyfikowano w jednostkach analitycznych: 6, 3, 16, 18, 7, 5, 19, 13 i 17.

Ryc. 22. Wartości sumarycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych jednostek analitycznych

Źródło: opracowanie własne

2.3. Sfera gospodarcza

W gospodarce Wałcza największą liczbę miejsc pracy tworzą, oprócz działalności usługowych, przedsiębiorstwa produkcyjne z branży metalowej. Największe z nich zatrudniają nawet ponad 200 pracowników. Zakłady produkcyjne w Wałczu rozlokowane są głównie w rejonie ulic: Strefowej, Budowlanych i Południowej (jednostka analityczna 2). Tam też funkcjonuje podstrefa Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Duża liczba zakładów produkcyjnych o wysokim poziomie zatrudnienia zlokalizowana jest również wzdłuż ul. Kołobrzeskiej (jednostka 8).

Tab. 4. Najwięksi pracodawcy w Wałczu

Podmiot	Lokalizacja	Orientacyjny poziom zatrudnienia
Ul. Kołobrzeska		
DCM Deckert Maschinenbau Sp. z o.o		55
Metalinvest Sp. z o.o		40
"NCS" Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Sp.z.o.o. Oddział Wałcz		60
"VICTORIA CYMES" Sp.z.o.o.		200
Ul. Budowlanych / ul. Strefowa/ ul. Południowa		
"ALBATROS ALUMINIUM" Sp. z o.o.		68
"BROSET" Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe		82
"OZEN PLUS" Sp. z o.o.		140
"ROMET WAŁCZ" Sp.z.o.o. Fabryka części rowerowych		100
"VNH" Fabryka Grzejników		250

Podmiot	Lokalizacja	Orientacyjny poziom zatrudnienia
"ZEC" Zakład Energetyki Ciepłej Sp.z.o.o.		59
"ZGK" Zakład Gospodarki Komunalnej		61
Pozostałe		
ALBOR, ZTUH	Ul. Bydgoska	78
Drutplast Fabryka kabli i przewodów Sp. z o.o.	Požarna	100
"ESJOT" s.k.	ul. Chrząstkowo	65
"GRAFF" Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe	Ul. Zbożowa	32
PKS, Sp. z o.o. w Wałczu	Ul. Wojska Polskiego	189
POWER-TECH Janusz Marcin Ejma	Ul. Nowomiejska	60
"SINO GAL" Spółdzielnia Inwalidów	Ul. Kościuszki	89
ZWiK Zakład Wodociągów i Kanalizacji, Sp. z o.o.	Plac Polski	66

Źródło: opracowane na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz

Jednym z warunków decydujących o lokalizowaniu tego typu działalności na obrzeżach obszaru zurbanizowanego miasta jest obecność relatywnie dużych przestrzeni możliwych do zagospodarowania oraz dostępność komunikacyjna. Na obszarach z dużym udziałem funkcji mieszkaniowej struktura działalności gospodarczej charakteryzuje się wysokim udziałem usług, których docelowymi odbiorcami są lokalne społeczności tych obszarów. Szczególna koncentracja placówek usługowych występuje w rejonie ul. Kilińszczaków (jednostka 6) i Placu Wolności (jednostka 17) – tam też występuje relatywnie większe nasycenie placówkami gastronomicznymi, czy bankowymi. Wpływ na rozmieszczenie niektórych typów usług ma dostępność powierzchni, którą można przeznaczyć na prowadzenie działalności gospodarczej. W gęsto zabudowanej centralnej części miasta brakuje przestrzeni do zabudowania, w związku z czym dostępne, niezagospodarowane powierzchnie użytkowe budynków nabierają znaczenia i stanowią potencjał rozwojowy. Taki potencjał stanowią również nieco bardziej oddalone od ścisłego centrum miasta obiekty, które na skutek przekształceń utraciły swe funkcje. Kompleks takich budynków znajduje się na obszarze powojkowym przy ul. Wojska Polskiego (jednostka analityczna 19). Do zespołu obiektów, które utraciły funkcje wojskowe należą budynki koszarowe, kuchnia i stołówka, stajnie, remizy-wozownie i schrony bojowe. Niektórym obiektom nadano dotychczas funkcje usługowe.

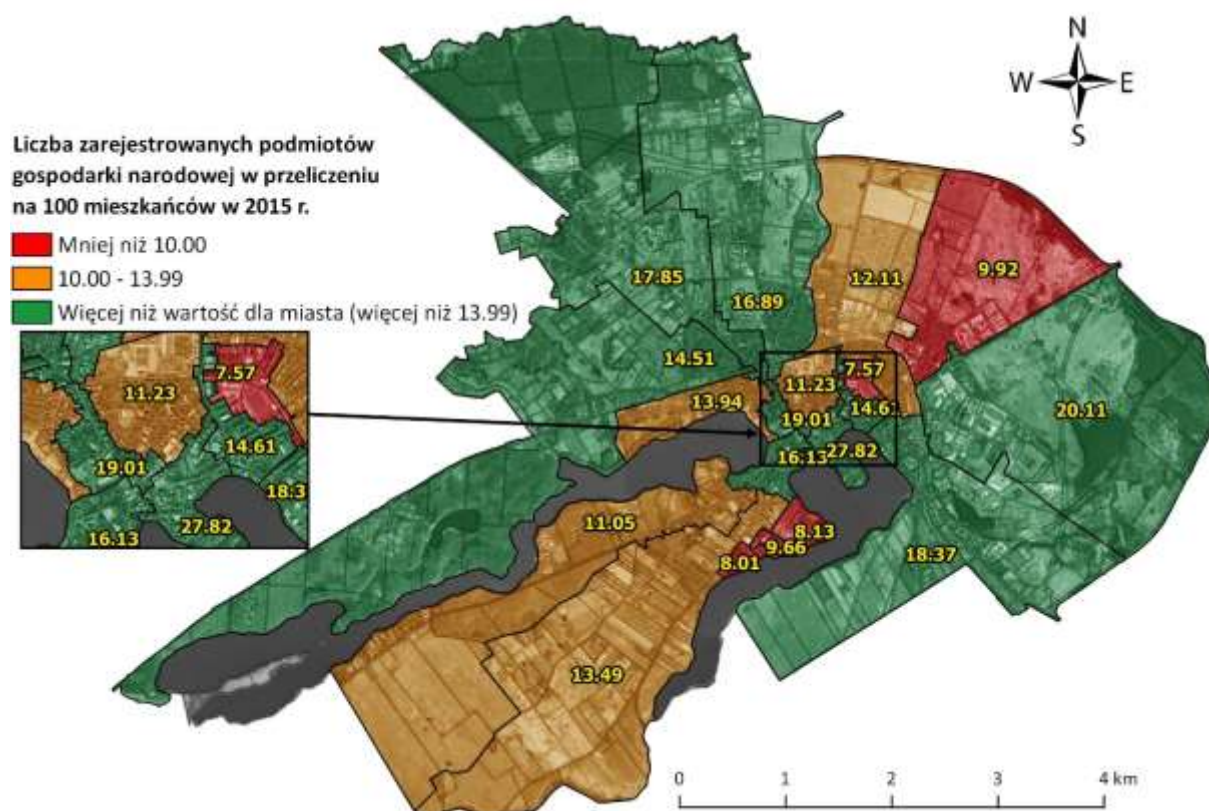
Wskaźnikiem analizowanym w sferze gospodarczej jest liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Im większa wartość wskaźnika, tym większa aktywność gospodarcza w danej jednostce. Na koniec 2015 r. w Wałczu zarejestrowanych było 3441 podmiotów gospodarki narodowej, natomiast wartość wskaźnika W_{10} dla miasta wynosiła 13,99. Na przestrzeni lat 2011-2015 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oscylowała

na zbliżonym poziomie, osiągając największą wartość w 2014 r. (3486 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych). Rozkład przestrzenny wskaźnika W_{10} charakteryzuje się występowaniem największych wartości w centralnej części miasta, co związane jest z dużym nasyceniem tego rejonu placówkami usługowymi. Relatywnie wysokie wartości wskaźnika odnotowano również dla obszarów o wysokim udziale terenów o funkcji przemysłowej i przemysłowo-usługowej (rejon ulic: Strefowej, Południowej i Budowlanych oraz obszary wzdłuż ul. Kołobrzeskiej i wzdłuż ul. Bydgoskiej).

Ryc. 23. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r. (W_{10})

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz i informacji z Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej udostępnionych przez Urząd Statystyczny w Szczecinie

Najmniejsze wartości wskaźnika odnotowano natomiast w jednostkach analitycznych: 3 (7,57), 14 (8,01), 12 (8,13), 13 (9,66) oraz 19 (9,92). Występowanie niskich wartości wskaźnika na tych obszarach może być związane z ich strukturą przestrzenną, zdominowaną przez wielorodzinną zabudowę mieszkaniową o charakterze blokowym, w związku z czym dużej koncentracji ludności towarzyszy mała liczba placówek usługowych. Wartości wskaźnika mniejsze niż wartość dla miasta odnotowano także w jednostkach nr: 16 (11,05), 4 (11,23), 18 (12,11), 15 (13,49) oraz 10 (13,94).

2.4. Sfera techniczna

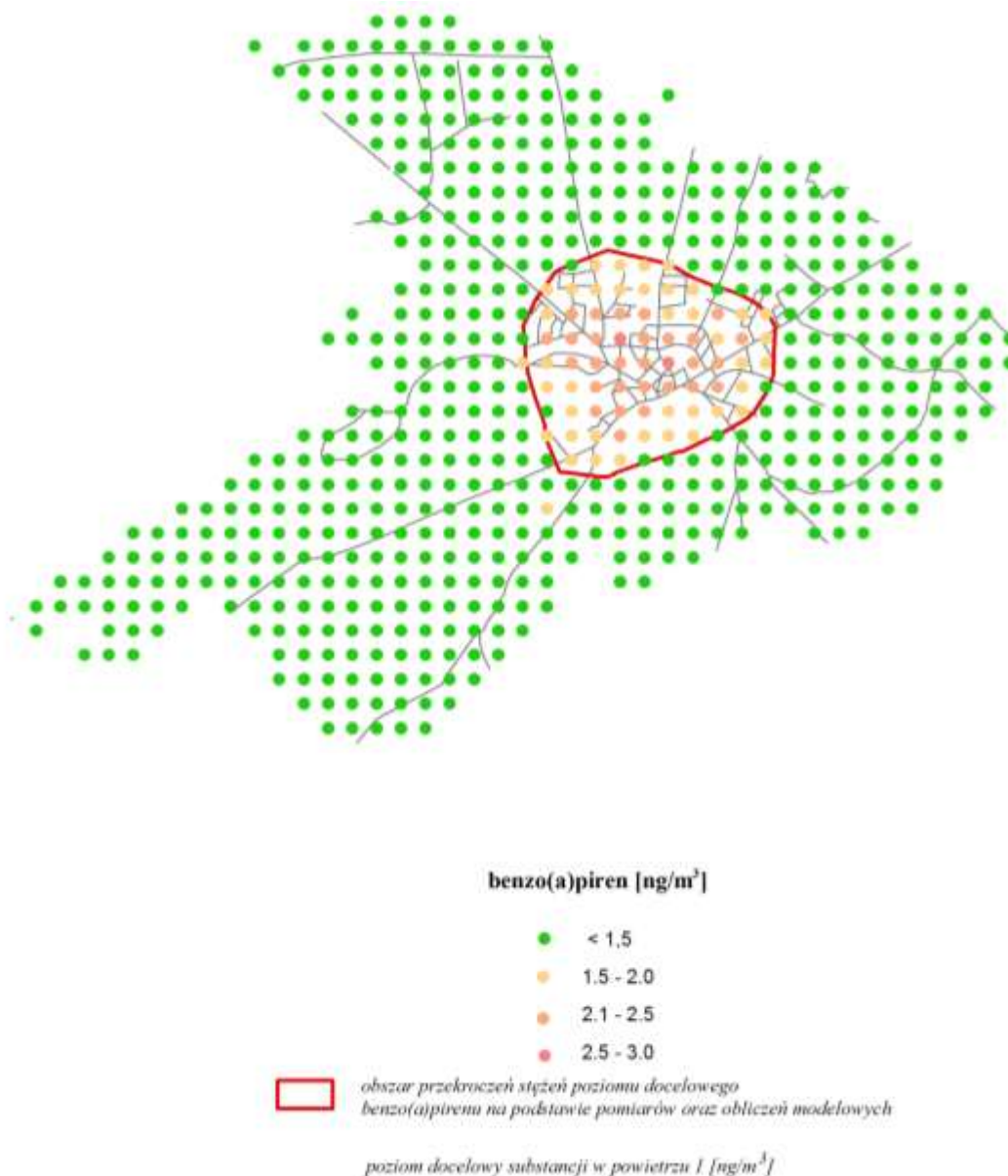

Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie, na terenie miasta Wałcz występują obszary przekroczeń dopuszczalnych średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Obszar ten swoim zasięgiem obejmuje centralną część miasta.

Ryc. 25. Rozkład średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na obszarze miasta Wałcz

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie

Niska emisja powstaje wskutek spalania paliw w lokalnych kotłowniach i piecach oraz spalania paliw w silnikach samochodowych. Największy udział w emisji zanieczyszczeń ma spalanie paliw w domowych piecach grzewczych. Wobec powyższego w ramach diagnozy w sferze środowiskowej dokonano analizy rozkładu przestrzennego wskaźnika: udział budynków mieszkalnych wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych.

wartościami wskaźników wykorzystanych w analizie pozostałych sfer. Wartości wskaźników w sferze społecznej, które wykorzystano do obliczenia sumarycznego wskaźnika degradacji znajdują się w **Załączniku 5**, natomiast sposób jego obliczania przedstawiono w rozdziale 2.1. Metodologia. Im mniejsza wartość wskaźnika sumarycznego, tym relatywnie lepsza sytuacja w sferze społecznej. Wartości SWD zbliżone do zera świadczą o wysokim stopniu podobieństwa sytuacji w danej jednostce analitycznej do średniej sytuacji w mieście. Występowanie problemów w sferach: gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej stwierdzono wtedy, gdy dany wskaźnik osiągnął mniejszą wartość dla danej jednostki analitycznej względem wartości referencyjnej (wartości dla miasta) w przypadku sfer gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej (destymulanty degradacji), natomiast w przypadku sfer technicznej i środowiskowej (stymulanty degradacji) większą wartość niż referencyjna.

Tab. 5. Współwystępowanie negatywnych zjawisk

j.	SFERA SPOŁECZNA		SFERA GOSPODARCZA		SFERA TECHNICZNA		SFERA ŚRODOWISKOWA		SFERA PRZEST.- FUNKCJ.		Czy występuje stan kryzysowy?
	SWD	Czy występuje koncentracja problemów społecznych?	W ₁₀	Czy występuje problem? (W ₁₀ < 13,99)	W ₁₁	Czy występuje problem? (W ₁₁ > 5,68%)	W ₁₂	Czy występuje problem? (W ₁₂ >50,62%)	W ₁₃	Czy występuje problem? (W ₁₃ <772,46)	
1	-3,08	nie	18,37	nie	10,39%	TAK	49,35%	nie	820,91	nie	nie
2	-4,62	nie	20,11	nie	0,00%	nie	42,86%	nie	647,26	TAK	nie
3	8,30	TAK	7,57	TAK	23,81%	TAK	0,00%	nie	564,58	TAK	TAK
4	-0,77	nie	11,23	TAK	9,26%	TAK	73,15%	TAK	46,17	TAK	nie
5	5,08	TAK	14,61	nie	15,38%	TAK	36,54%	nie	277,57	TAK	TAK
6	9,61	TAK	27,82	nie	15,79%	TAK	80,26%	TAK	572,89	TAK	TAK
7	5,23	TAK	19,01	nie	28,99%	TAK	55,07%	TAK	410,04	TAK	TAK
8	-4,28	nie	16,89	nie	0,33%	nie	52,13%	TAK	58,29	TAK	nie
9	0,93	nie	17,85	nie	0,00%	nie	34,64%	nie	64,67	TAK	nie
10	-5,41	nie	13,94	TAK	1,06%	nie	44,97%	nie	3341,56	nie	nie
11	-9,64	nie	14,51	nie	0,00%	nie	51,14%	TAK	75,18	TAK	nie
12	-	nie	8,13	TAK	0,00%	nie	0,00%	nie	820,16	nie	nie
	11,05										
13	4,83	TAK	9,66	TAK	0,00%	nie	0,00%	nie	1423,12	nie	TAK
14	-7,01	nie	8,01	TAK	0,00%	nie	0,00%	nie	655,05	TAK	nie
15	-8,06	nie	13,49	TAK	0,00%	nie	35,05%	nie	1680,81	nie	nie
16	6,01	TAK	11,05	TAK	5,98%	TAK	55,56%	TAK	2210,96	nie	TAK
17	3,44	TAK	16,13	nie	25,41%	TAK	62,30%	TAK	1428,46	nie	TAK
18	5,45	TAK	12,11	TAK	7,45%	TAK	54,66%	TAK	374,55	TAK	TAK
19	5,03	TAK	9,92	TAK	3,36%	nie	69,75%	TAK	322,73	TAK	TAK
	Wartość referencyjna		13,99		5,68%		50,62%		772,46		
	Stymulanta/destymulanta degradacji		D		S		S		D		

Źródło: opracowanie własne

Objaśnienia wskaźników:

W₁₀ – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 osób

W₁₁ – udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych

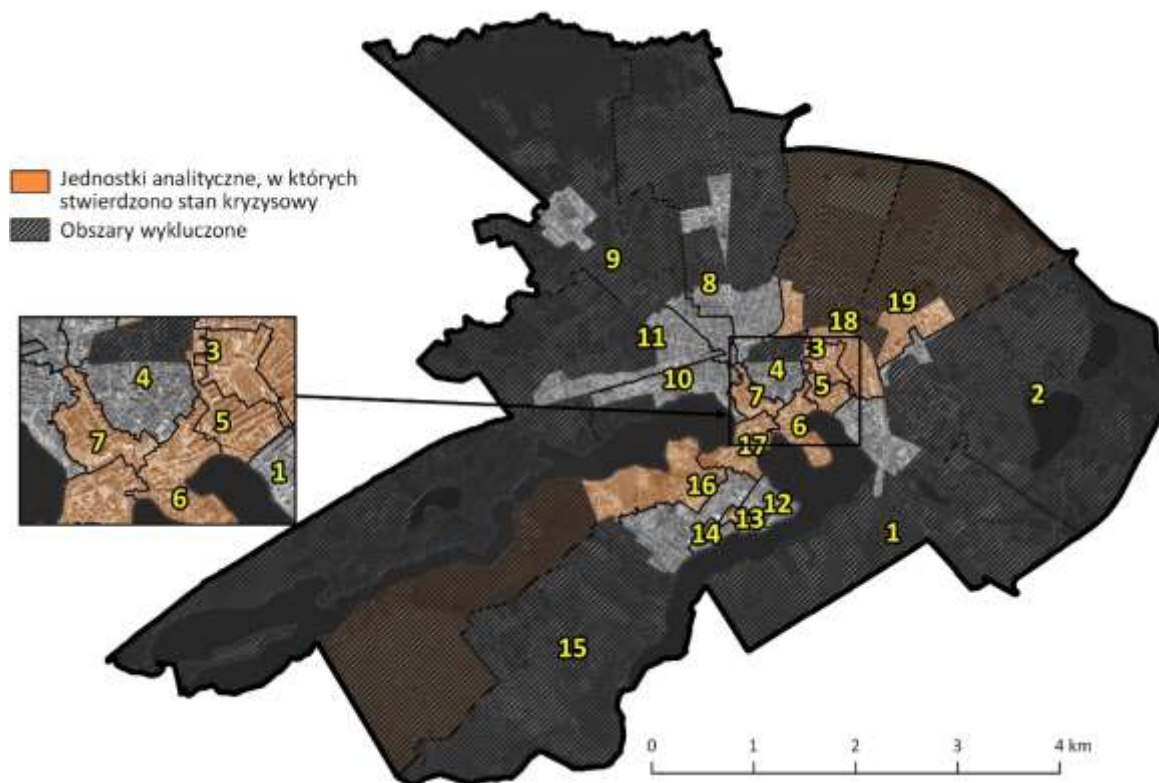
W₁₂ – udział budynków mieszkalnych wymagających termomodernizacji

W_{13} – powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 osób

Mając na względzie powyższe, stwierdza się, że stan kryzysowy występuje w jednostkach analitycznych: 3, 5, 6, 7, 13, 16, 17, 18 oraz 19.

Ryc. 28. Jednostki analityczne, w których zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego

Źródło: opracowanie własne

W granicach jednostek, w których zdiagnozowano stan kryzysowy znajdują się również obszary takie jak: **tereny leśne, tereny o funkcji rolniczej, obszary o dominującej funkcji przemysłowej i tereny jednostki wojskowej. Obszary te wykluczono z dalszych analiz w związku z brakiem potencjału, który można wykorzystać w ramach procesu rewitalizacji oraz skrajnie niską gęstością zaludnienia.** Kwalifikacji obszarów do wykluczenia dokonano w oparciu o fotomapę i dane kartograficzne. Ryc. 28 przedstawia jednostki analityczne, w których stwierdzono stan kryzysowy oraz obszary wykluczone.

Z dalszych analiz wykluczono również osiedle budownictwa jednorodzinnego, rozwijające się na terenach dotychczas niezagospodarowanych przy os. Olimpijskim. Co prawda znajduje się ono w obrębie jednostki analitycznej, w której zdiagnozowano stan kryzysowy (jednostka analityczna 16), jednak charakter i stan jego zabudowy nie wskazują na występowanie tam negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Proces rewitalizacji nie powinien być ukierunkowany na wspieranie rozwoju nowych osiedli mieszkaniowych na niezagospodarowanych dotychczas terenach w strefie

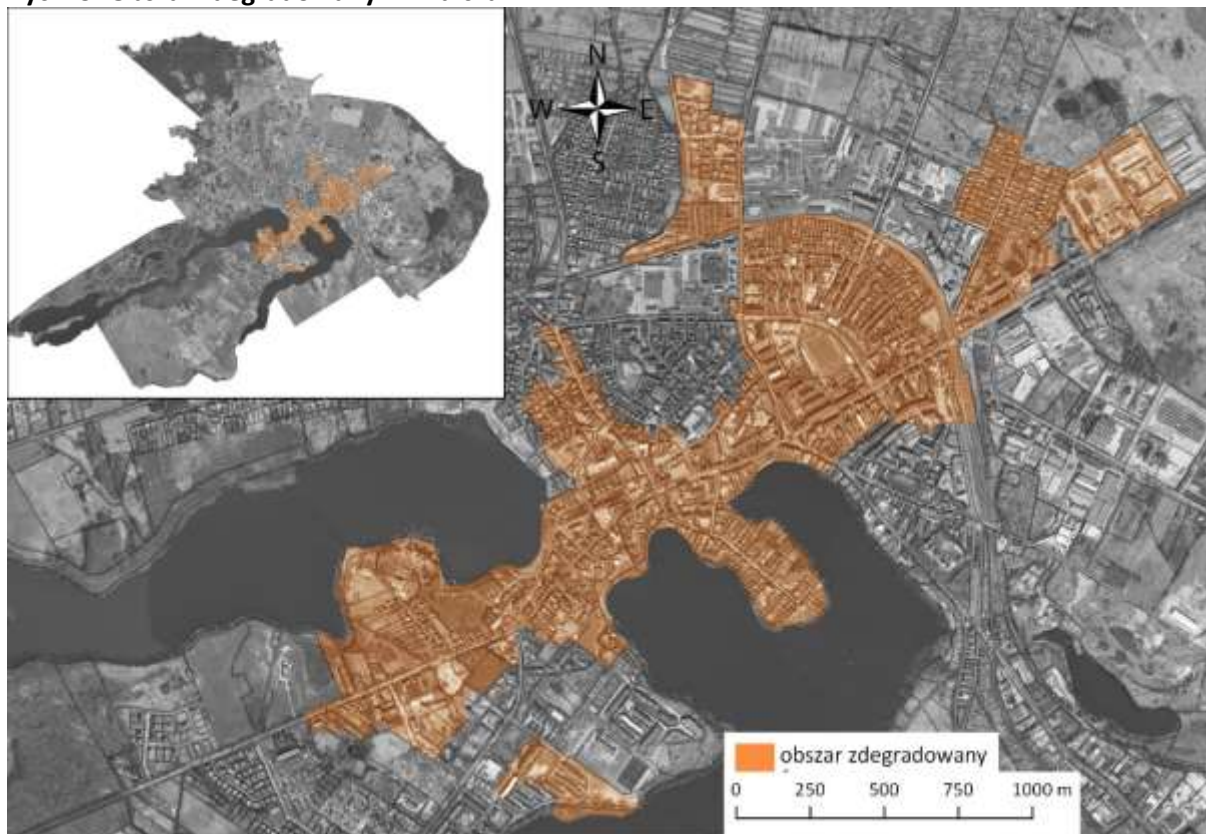

podmiejskiej, a raczej na rehabilitację istniejącej, zdegradowanej tkanki miejskiej. W związku z powyższym, obszary te nie mogą być predystynowane do objęcia procesem rewitalizacji.

Jednostkami, w których dokonano wyłączenia wyżej wymienionych terenów są jednostki: 1, 2, 4, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 18 i 19, przy czym spośród nich wyłącznie w jednostkach 18, 19 i 16 stwierdzono występowanie stanu kryzysowego.

Ryc. 29. Obszar zdegradowany w Wałczu

Źródło: opracowanie własne

Ostateczny kształt obszaru zdegradowanego w Wałczu przedstawiono na ryc. 29. Obszar zdegradowany w Wałczu obejmuje powierzchnię **184,68 ha (4,84%** powierzchni gminy). Zamieszkiwany jest przez **12 305 osób**, co stanowi **50,04%** populacji miasta. Liczba osób zamieszkujących obszar zdegradowany przekracza limity określone w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. W związku z powyższym nie ma możliwości objęcia procesem rewitalizacji całego obszaru zdegradowanego.

3. OBSZAR REWITALIZACJI

Uwzględniając przeprowadzone dotychczas analizy oraz fakt, że obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów zdegradowanych większych niż **20% powierzchni miasta** i zamieszkałych przez więcej niż **30% jego populacji**, wyodrębniono z obszaru zdegradowanego fragment, na którym przeprowadzony zostanie proces rewitalizacji.

3.1. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji

Jednostki analityczne 6 (9,61) i 3 (8,30), znajdujące się w granicach obszaru zdegradowanego charakteryzują się największymi wartościami sumarycznego wskaźnika degradacji, co świadczy o największej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych na tych terenach. W związku z powyższym, zasadne jest objęcie ich procesem rewitalizacji.

Jednostki analityczne 16, 18, 7, 5, 19 i 13 charakteryzują się zbliżonym poziomem koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępowaniem problemów w innych sferach niż społeczna. Wartości sumarycznego wskaźnika degradacji dla tych jednostek zawierają się w przedziale od 4,83 do 6,01. Co prawda wszystkie z nich charakteryzują się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, jednak w granicach obszaru rewitalizacji (oprócz jednostek 6 i 3) ujęto **jednostki analityczne 7 i 5**, co uzasadniono w następujący sposób:

- jednostki te dysponują szczególnym potencjałem rewitalizacyjnym wynikającym z **obecności infrastruktury**, której wykorzystanie jest możliwe w ramach procesu rewitalizacji na potrzeby realizacji działań społecznych, w związku z czym planowanie interwencji na tym obszarze jest uzasadnione ekonomicznie,
- **objęcie tych obszarów procesem rewitalizacji jest najkorzystniejsze z perspektywy spełnienia oczekiwań interesariuszy procesu rewitalizacji** – po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego na terenie miasta Wałcz poproszono interesariuszy procesu rewitalizacji o zgłaszanie pomysłów na przedsięwzięcia rewitalizacyjne – dla jednostek analitycznych 16 i 13 zgłoszone projekty obejmowały budowę i poprawę stanu infrastruktury rekreacyjnej (budowa przystani w jednostce 13 i przebudowa amfiteatru w jednostce 16). Dla jednostki 18 zgłoszono natomiast budowę kładki i remont mostu na rzece oraz adaptację kompleksu budynków na Zakład Aktywności Zawodowej. Dla jednostki 7 zgłoszono projekt polegający na utworzeniu placówki wsparcia i mieszkań chronionych oraz szkolenia dla osób o niskich kwalifikacjach, a dla jednostki 5 - projekty dotyczące ożywienia społeczno-kulturalnego, obejmujące swoim zakresem m.in.

adaptację budynku na cele społeczne, utworzenie przestrzeni sąsiedzkiej i dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom interesariuszy oraz biorąc pod uwagę fakt, że zaplanowane w programie działania powinny koncentrować się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym, zasadne jest uwzględnienie w ramach procesu rewitalizacji propozycji działań w jednostkach 5 i 7.

- jednostki te położone są w centralnej części miasta, w sąsiedztwie obszarów o największym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych, a ich struktura funkcjonalno-przestrzenna jest ściśle związana z tymi obszarami – największe powiązania występują między jednostkami 7 i 6, co zostało uwarunkowane historycznie - rozwój przestrzenny tych obszarów nastąpił w podobnym okresie (w przeciwieństwie do starszej części miasta, obejmującej obszar pomiędzy jeziorami, w rejonie Placu Wolności). W szczególności należy zwrócić uwagę na ulice: Okulickiego i Kilińszczaków, których charakter zabudowy jest tożsamy, ponadto ciągiem tych ulic przebiega istotny szlak komunikacyjny (drogi krajowe 22 i 10). W omawianych jednostkach występują głównie obszary przemieszanej starej zabudowy kamienicznej z nowszą substancją w formie tzw. plomb, uzupełniających luki po zniszczeniach wojennych z pewnym udziałem zabudowy blokowej. Struktura zabudowy jednostek analitycznych 5 i 3 składa się natomiast przede wszystkim z zabudowy blokowej.

Odrębny podobszar rewitalizacji wyznaczono dla terenu **powojkowego**, znajdującego się w granicach jednostki analitycznej 19. Zaplanowane dla niego działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji. Uwzględnienie tego obszaru w procesie rewitalizacji realizować będzie **politykę przestrzenną** miasta – w **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz teren powojkowy przy ul. Wojska Polskiego** znajduje się w granicach **obszaru wymagającego przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji**. Proces przekształceń tego obszaru został zapoczątkowany w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2007-2013 – zrealizowane zostały wówczas przedsięwzięcia o charakterze adaptacyjnym. Z uwagi na fakt, że skala potrzeb rewitalizacyjnych na tym terenie nadal jest duża, a rewitalizacja jest procesem wieloletnim, zasadne jest kontynuowanie interwencji na tym obszarze. Przemawia za tym również potencjał tego obszaru, na który składają się walory historyczno-architektoniczne, jak również dostępność przestrzeni możliwej do zaadaptowania do pełnienia nowych funkcji o charakterze społecznym. Rewitalizacja jest procesem, który ukierunkowany jest na wykorzystanie istniejących zasobów budowlanych, zamiast tworzenia nowych struktur, w związku z czym zadania o charakterze adaptacyjno-remontowym zorientowane na

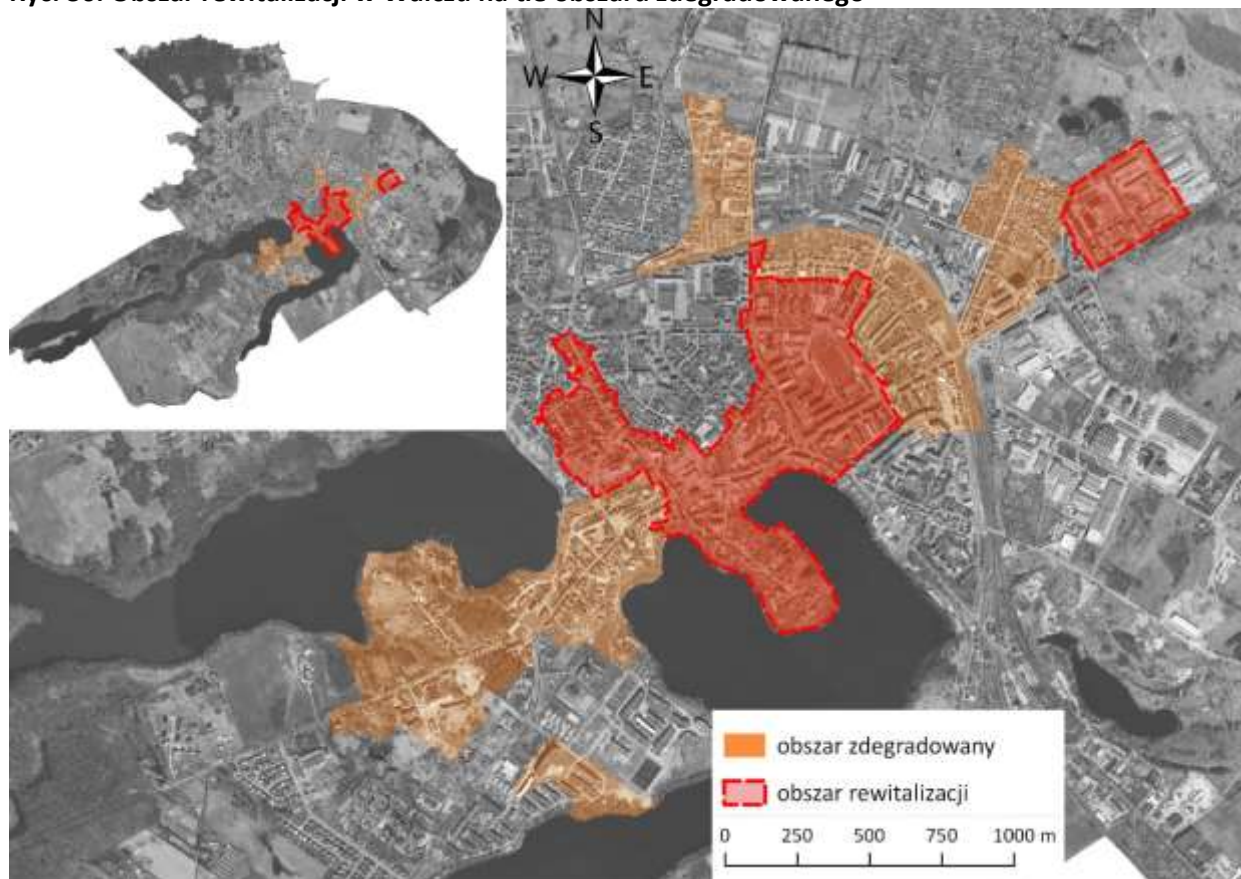

realizację celów społecznych, w szczególności na terenach o specyficznych uwarunkowaniach, są pożądane w procesie rewitalizacji.

Mając na względzie powyższe, obszar rewitalizacji w Wałczu składa się z dwóch podobszarów: **podobszaru A**, obejmującego swym zasięgiem jednostki analityczne: 3, 5, 6, 7 oraz **podobszaru B**, obejmującego niezamieszkały teren byłych koszar wojskowych przy ul. Wojska Polskiego, znajdujących się w granicach jednostki analitycznej 19.

W tab. 6 znajduje się wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji, natomiast na ryc. 30 przedstawiono jego granice na tle obszaru zdegradowanego (mapa obszaru rewitalizacji w większej rozdzielczości znajduje się w Załączniku 1. do niniejszego opracowania). **Podobszar rewitalizacji A zamieszkuje 5 987 osób, co stanowi 24,35% populacji miasta, natomiast jego powierzchnia obejmuje 59,72 ha, co stanowi 1,56% powierzchni miasta. Podobszar B obejmuje powierzchnię 10,70 ha, co stanowi 0,28% powierzchni miasta. Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 70,42 ha, co stanowi 1,84% powierzchni miasta.**

Ryc. 30. Obszar rewitalizacji w Wałczu na tle obszaru zdegradowanego

Źródło: opracowanie własne

Tab. 6. Ulice wchodzące w skład obszaru rewitalizacji

PODOBSZAR A

Al. Tysiąclecia bez nr 2A, 2B, 2C, 2D	Pl. Zesłańców Sybiru	Ul. Bankowa
Ul. Bydgoska nr od 1 do nr 15	Ul. Gen. Leopolda Okulickiego	Ul. Kaszubska
Ul. Kilińszczaków od nr 1-3 do nr 53	Ul. Konopnickiej	Ul. Kościuszki
Ul. Kościuszkowców	Ul. Królowej Jadwigi	Ul. Młynarska
Ul. Orła	Ul. Pocztowa	Ul. Prof. A. Łowińskiego
Ul. Sądowa	Ul. Szkolna	Ul. Tęczowa
Ul. Wileńska	Ul. Wojska Polskiego nr od 7 do 41 bez nr 40	
OBSZAR POWOJSKOWY - PODOBSZAR B		
Ul. Wojska Polskiego nr od 89 do 93		

Źródło: opracowanie własne

3.2. Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji

3.2.1. Sfera społeczna

Podobszar A

Wałcz jest jednym z miast, które jako część tzw. Ziemi Odzyskanych zostało włączone w granice Polski w 1945 r. W związku z opuszczeniem miasta przez ludność niemiecką, możliwe było jego zasiedlenie przez ludność polską, która napłynęła z różnych stron przedwojennej Polski. Druga wojna światowa nie przyniosła znacznych zniszczeń zabudowań miasta, niemniej jednak wśród fragmentów miasta, których zabudowania ucierpiały najbardziej, znajdują się fragmenty podobszaru rewitalizacji A. Najwięcej zniszczonych budynków zidentyfikowano na dzisiejszej **ul. Kilińszczaków** (17 budynków), której fragment znajduje się w granicach podobszaru A. Cztery budynki zostały zniszczone przy ul. Wojska Polskiego oraz dwa przy ul. Bydgoskiej. Znaczna część zabudowy, która uchroniła się od całkowitego zniszczenia, była w złym stanie technicznym, co wymagało podjęcia intensywnych działań naprawczych lub rozbiórkowych. Wskutek dynamicznego przyrostu liczby ludności, jaki miał miejsce w okresie powojennym oraz problemów technicznych związanych z zabudową mieszkaniową, w mieście zaczęły pojawiać się problemy mieszkaniowe, które były intensyfikowane przez nieodpowiedni przydział mieszkań dla ludności. Istniały przypadki, w których małe rodziny lub nawet osoby żyjące samotnie, zajmowały mieszkania wielopokojowe lub były w posiadaniu dwóch mieszkań. W związku z powyższym ówczesne władze miejskie podjęły decyzję o wprowadzeniu podatku, któremu podlegać miały gospodarstwa domowe przekraczające określone normy liczby osób przypadających na daną liczbę pokoi i które nie zgłosiły nadwyżki mieszkaniowej do zagospodarowania. Problemy mieszkaniowe nadal się jednak pogłębiały. **Odpowiedzią na nie było rozpoczęcie w 1957 r. budowy pierwszych bloków komunalnych w mieście. Zlokalizowano je przy obecnej ul. Kaszubskiej oraz przy ul. Wojska Polskiego 7-9. Kolejne**

bloki komunalne wybudowano przy ul. Wojska Polskiego 27 i 37, jednak nie zaspokoilo to nadal zwiększających się potrzeb mieszkaniowych. Istotny wpływ na rozwój mieszkalnictwa w Wałczu miało utworzenie Międzyzakładowej Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólny Dom”, która wykupiła i dokończyła budowę bloków przy ul. Kościuszki 23 i 25 w latach 1962-1963. Władze miejskie ograniczyły w tym czasie przydziały mieszkań komunalnych dla mieszkańców o wysokich dochodach, w związku z czym osoby przekraczające próg dochodowy decydowały się o przystąpieniu do spółdzielni. W ramach starań o przydział mieszkania spółdzielczego wspierały finansowo swoich pracowników zakłady pracy. **W związku z powyższym nastąpiła sytuacja, w której mieszkania komunalne zamieszkiwane były generalnie przez osoby o nieco niższym statusie materialnym niż osoby zamieszkujące mieszkania spółdzielcze.** W 1965 r. ustalono zasady pozyskiwania mieszkań komunalnych - osoby, których dochód przekraczał 800 zł na osobę i które ubiegały się o mieszkanie komunalne, zostały przekierowane do spółdzielni mieszkaniowej. Stanowiły one w tym czasie ok. 50% osób ubiegających się o mieszkanie. Decyzja o wprowadzeniu progu dochodowego poskutkowała zwiększeniem zapotrzebowania na mieszkania spółdzielcze, wobec czego podjęto decyzję o budowie nowego osiedla – jego budowę rozpoczęto w 1965 r. przy obecnej Al. Tysiąclecia. W latach 1967-1969 oddano w tym rejonie do użytku sześć spółdzielczych bloków mieszkalnych.

Fot. 1. Osiedle przy Al. Tysiąclecia; u góry z prawej: bloki przy ul. Kaszubskiej (widok w kierunku północno-wschodnim)

Źródło: <http://www.wsmwalcz.pl>

Rozwój spółdzielni mieszkaniowej w Wałczu skutkowało wzrostem zatrudnienia. W 1975 r. spółdzielnia zatrudniała 48 osób, podczas gdy pięć lat później były to już 104 osoby. Po 1990 r. zatrudnienie zredukowano, ze 127 osób zatrudnionych w 1990 r. do 34 osób w 1995 r., co było skutkiem zmniejszonej aktywności spółdzielni. Spółdzielnia mieszkaniowa w przeszłości pełniła również funkcję animatora społeczności lokalnej - była inicjatorem licznych wydarzeń kulturalnych, integracyjnych i sportowych, zrzeszających mieszkańców. Organizowane były m.in. koła zainteresowań i zajęcia w świetlicy osiedlowej, półkolonie dla dzieci w okresie ferii letnich i zimowych, osiedlowe zawody sportowe itp. W 1980 r. funkcjonowały m.in.: młodzieżowy zespół muzyczny, zespół wokalny, klub fotograficzny, sekcja szachowa, drużyna brydża sportowego, drużyna piłki siatkowej i tenisa stołowego oraz koło turystyczne, ponadto organizowane były wycieczki krajoznawcze, pikniki oraz biwaki. Od lat 80-tych aktywność społeczno-kulturalna spółdzielni istotnie osłabła, na co wpływ wywarła pogarszająca się sytuacja społeczno-gospodarcza kraju oraz spółdzielni. Funkcje jakie pełniła spółdzielnia w odniesieniu do społeczności lokalnej, aktualnie pełni względem całego miasta Wałeckie Centrum Kultury, niemniej jednak aktualnie istnieje potrzeba rozwijania oferty społeczno-kulturalnej, o czym świadczą m.in. wyniki badania społecznego wśród mieszkańców. W odpowiedzi na pytanie, co jest najważniejszą z korzyści, jaka powinna zostać osiągnięta w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji, najwięcej osób wskazało na rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób w każdym wieku. Wielokrotnie wskazywano ponadto na potrzebę zwiększenia poziomu integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności oraz potrzebę organizowania imprez, pikników i wydarzeń kulturalnych sprzyjających integracji społecznej.

Zasadność objęcia wsparciem podobszaru A potwierdzają wartości wskaźników degradacji, które zestawiono z wartościami dla miasta w tab. 7.

Tab. 7. Wartości wskaźników diagnostycznych dla podobszaru A

SYMBOL WSKAŹNIKA	NAZWA WSKAŹNIKA	MIASTO	PODOB SZAR A	
W ₁	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w 2015 r.	16,24%	22,63%	KRYZYS
W ₂	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców w 2015 r.	21,31	27,06	KRYZYS
W ₃	Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.	2,40	3,17	KRYZYS
W ₄	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.	5,74	6,44	KRYZYS
W ₅	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych w 2015 r.	52,90%	54,17%	KRYZYS
W ₆	Udział osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych w 2015 r.	24,29%	30,00%	KRYZYS
W ₇	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób w 2015 r.	55,72	76,00	KRYZYS

SYMBOL WSKAŹNIKA	NAZWA WSKAŹNIKA	MIASTO	PODOBSZAR A	
W ₈	Kwota zasiłku w przeliczeniu na rodzinę, której przyznano świadczenie w 2015 r.	2663,63	2942,26	KRYZYS
W ₉	Odsetek uczniów korzystających z dożywiania w 2015 r.	4,93%	5,86%	KRYZYS
DW ₁	Dynamika zmiany udziału osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2015	129,33	120,47	-
DW ₂	Dynamika zmiany liczby stwierdzonych przestępstw przypadających na 1000 osób w latach 2011-2015	67,76	62,96	-
DW ₄	Dynamika zmiany liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2011-2015	76,30	73,60	-
DW ₅	Dynamika zmiany udziału długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych w latach 2011-2015	92,43	87,87	-
DW ₆	Dynamika zmiany udziału osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych w latach 2011-2015	116,20	142,21	KRYZYS
DW ₇	Dynamika zmiany liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób w latach 2011-2015	91,80	103,74	KRYZYS
DW ₈	Dynamika zmiany kwoty zasiłku w przeliczeniu na rodzinę, której przyznano świadczenie w latach 2011-2015	168,92	205,19	KRYZYS
DW _{PR}	Zmiana liczby ludności w latach 2011-2015	-4,52%	-6,09%	KRYZYS
W ₁₀	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	13,99	15,92	-
W ₁₁	Udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (stan z marca 2017 r.)	5,68%	20,64%	KRYZYS
W ₁₂	Udział budynków mieszkalnych wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	50,62%	54,13%	KRYZYS
W ₁₃	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 osób	772,46	430,70	KRYZYS

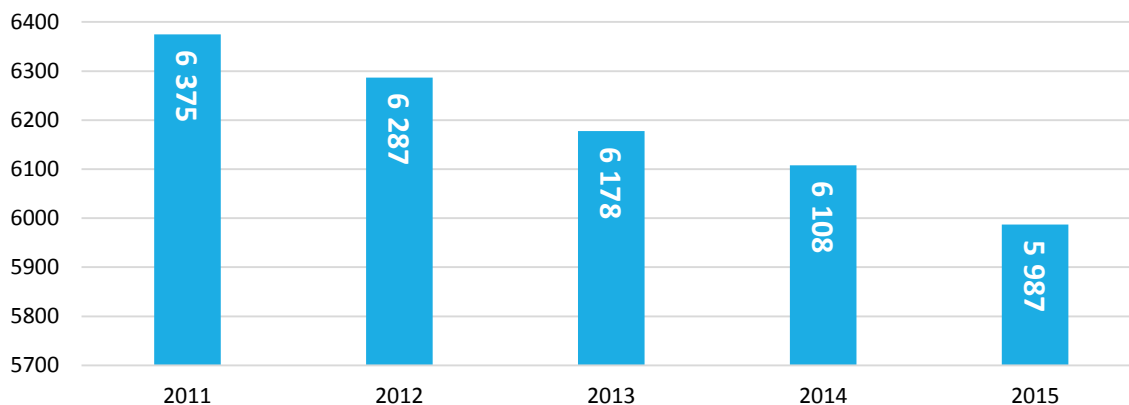
Źródło: opracowanie własne

Wartości aż 16 spośród badanych wskaźników świadczą o występowaniu na podobszarze A szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk. Podkreślenia wymaga fakt, że szczególnie niepokojące są te zjawiska, dla których nie tylko wartość wskaźnika w danym roku jest niekorzystna, lecz również zidentyfikowana dynamika wskazuje na pogorszenie się sytuacji w porównaniu z rokiem 2011 r. Taka sytuacja występuje w przypadku: odsetka osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych, liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób, kwoty zasiłku w przeliczeniu na rodzinę, której przyznano świadczenie oraz udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Niekorzystną tendencję zaobserwowano również przy zmianie liczebności populacji podobszaru A. Na przestrzeni lat 2011-2015 liczba jego mieszkańców zmniejszyła się o 388 osób, co stanowi 6,09% jego populacji. Na ryc. 31 przedstawiono liczbę ludności podobszaru A w latach 2011-2015.

Pomimo ubytku ludności na podobszarze A, rokrocznie zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co przy zmniejszającej się liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym świadczy o występowaniu zjawiska starzenia się społeczności (ryc. 32).

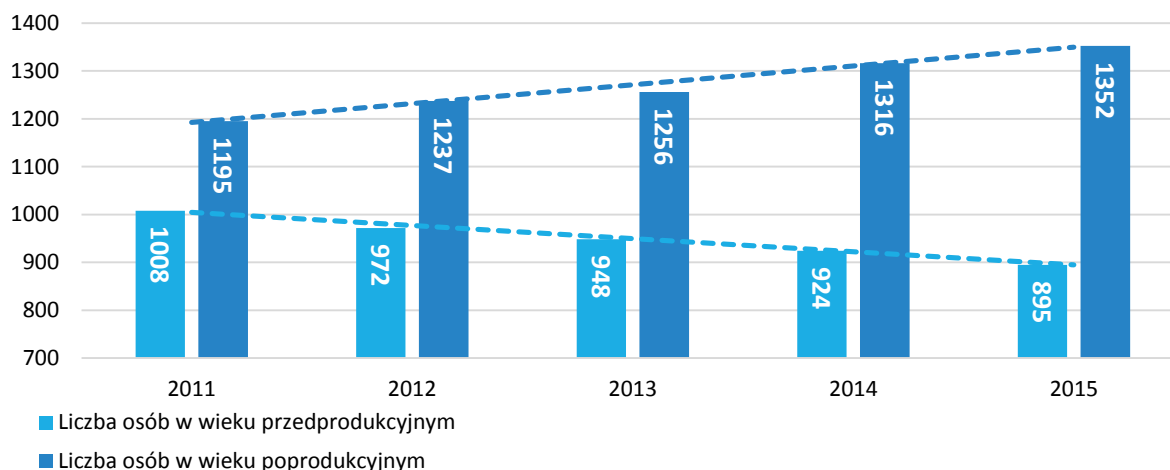
Ryc. 31. Liczba ludności podobszaru A w latach 2011-2015

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz

W mieście Wałcz na koniec 2015 r. mieszkało więcej osób młodych niż starszych, natomiast na podobszarze rewitalizacji A miała miejsce w tym czasie odwrotna sytuacja. Liczba osób starszych o ponad 30% przewyższała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Należy oczekiwać, że dysproporcja ta z roku na rok będzie się nadal pogłębiać.

Ryc. 32. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na podobszarze rewitalizacji A w Wałczu w latach 2011-2015

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz

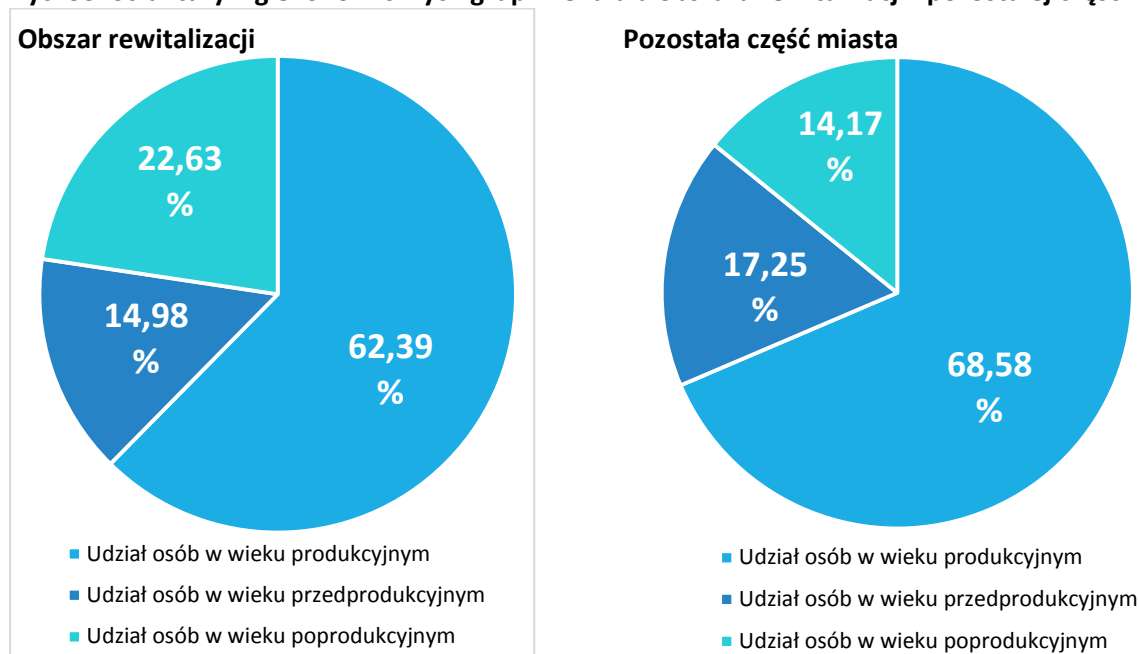
Potwierdzeniem zarysowanej sytuacji są różnice w strukturze według ekonomicznych grup wieku między ludnością podobszaru rewitalizacji A a pozostałej części miasta (ryc. 33). Zidentyfikowano znacznie mniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz zwiększony odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w porównaniu do pozostałej części miasta. Również dane zawarte w

tab. 8. oddają niekorzystną sytuację demograficzną na podobszarze rewitalizacji A. W 2015 r. mieszkała tu ponad 1/3 osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkałych w Wałczu – oznacza to, że **co trzecia osoba starsza mieszkająca w Wałczu mieszkała na podobszarze rewitalizacji A.**

Ryc. 33. Struktury wg ekonomicznych grup wieku dla obszaru rewitalizacji i pozostałej części miasta

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miasta Wałcz

Odpowiedzią na problem starzenia się społeczeństwa powinny być działania ukierunkowane na rozwijanie oferty rozrywkowej i opiekuńczej dla seniorów, celem przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. Na terenie Wałcza aktywizacja społeczna tej grupy osób odbywa się za pośrednictwem Wałeckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, działającego przy Wałeckim Centrum Kultury. Zakres działalności WUTW obejmuje m.in.: działania edukacyjne (w szczególności z zakresu historii i nauk społecznych, kultury, sztuki, promocji i profilaktyki zdrowia, informatyki i języków obcych), propagowanie różnych form aktywności intelektualnej, psychicznej i fizycznej, działania o charakterze integracyjnym (w tym w aspekcie międzypokoleniowym) oraz inspirowanie działań na rzecz środowiska osób starszych, w tym również niepełnosprawnych, bezrobotnych i chorych. Biorąc pod uwagę zwiększającą się populację osób starszych, również popyt na usługi opiekuńcze skierowane do tej grupy osób ulega zwiększeniu.

O złej sytuacji społecznej na podobszarze rewitalizacji A świadczą nie tylko dane potwierdzające występowanie niekorzystnych trendów demograficznych. Stwierdzono tu również występowanie innych problemów społecznych. Ponadprzeciętna wartość wskaźnika odzwierciedlającego występowanie zjawiska przemocy w rodzinie - prawie 1/3 procedur Niebieskiej Karty wszczętych na terenie Wałcza w 2015 r., zostało zainicjowanych na podobszarze rewitalizacji A.

W opinii mieszkańców Wałcza jedną z korzyści wynikających z procesu rewitalizacji powinna być poprawa bezpieczeństwa publicznego. Na podobszarze rewitalizacji A zidentyfikowano ponadprzeciętną liczbę stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, niemniej jednak w porównaniu z 2011 r. wartość wskaźnika przestępczości uległa znacznemu zmniejszeniu, co jest tendencją charakterystyczną dla całego miasta. Wskazuje to na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat, natomiast nie oznacza to, że poprawie uległo również poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, o czym może świadczyć wynik badania społecznego. Na poczucie bezpieczeństwa wpływ ma nie tylko faktyczny poziom bezpieczeństwa, lecz również oddziaływanie otoczenia na podświadomość człowieka. Degradacja przestrzeni w aspekcie fizycznym wpływa negatywnie na poczucie bezpieczeństwa.

Tab. 8. Dane dotyczące podobszaru rewitalizacji A w Wałczu

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Udział w ogóle
Liczba ludności	5987	24,35%
Liczba osób w wieku produkcyjnym	3728	22,59%
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	895	21,79%
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1352	33,87%
Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty	19	32,20%
Liczba stwierdzonych przestępstw	162	30,92%
Liczba osób objętych pomocą społeczną (forma pieniężna)	455	33,21%
Liczba gospodarstw domowych, którym przyznano świadczenie (forma pieniężna)	198	28,45%
Kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej	582 567,86 zł	31,42%
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma niepieniężna)	182	36,11%
Liczba uczniów korzystających z dożywiania	38	28,57%
Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	37	21,89%
Liczba osób bezrobotnych	240	25,34%
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	130	25,95%
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	72	31,30%
Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnością	14	23,73%

Źródło: opracowanie własne

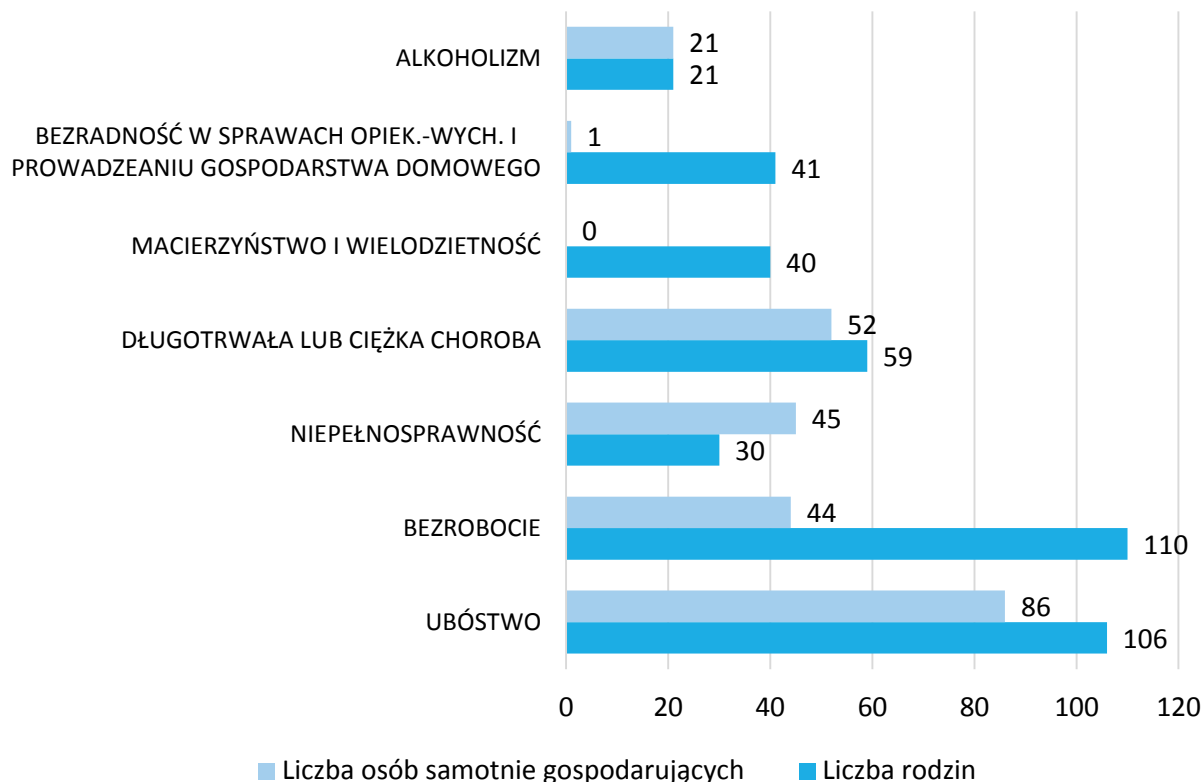
Jedną z najistotniejszych kwestii w kontekście problemów społecznych jest ubóstwo. Ocena występowania tego zjawiska została dokonana na podstawie danych dotyczących liczby osób korzystających z różnych form pomocy społecznej. Wartość wskaźnika W_7 - liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób w 2015 r. – wyniosła 76,00, co jest wartością znacznie większą niż wynosi średnia dla miasta (55,72). Ponadto wartość ta jest większa w porównaniu do 2011 r. Spośród wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej w formie

pieniężnej w Wałczu w 2015 r. aż 33,21% mieszkało na podobszarze rewitalizacji A, natomiast spośród korzystających z form niepieniężnych - 36,11%.

Ryc. 34. Najważniejsze problemy dotykające beneficjentów pomocy społecznej zamieszkałych na podobszarze rewitalizacji A

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu

Wśród beneficjentów korzystających z zasiłków pomocy społecznej najczęściej występującymi problemami są ubóstwo i bezrobocie. Podobszar rewitalizacji A na koniec 2015 r. zamieszkiwało 240 osób bezrobotnych, co stanowiło 25,34% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w Wałczu. Spośród nich 54,17% było bezrobotnymi długotrwale, natomiast 30% miało wykształcenie podstawowe. Osoby długotrwale bezrobotne zasadniczo uważane są za osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem. Jest to związane z konsekwencjami jakie implikuje długie pozostawanie bez zatrudnienia. Jego skutkiem jest zmniejszenie motywacji do znalezienia zatrudnienia, obniżenie poziomu wiary we własne umiejętności i możliwości, a w dalszej konsekwencji: stan frustracji, ryzyko popadnięcia w uzależnienia, wycofanie z życia społecznego, a nawet poleganie wyłącznie na zasiłkach pomocy społecznej i przyjęcie postawy roszczeniowej wobec instytucji publicznych. Skutki długotrwałego bezrobocia są destrukcyjne ponadto dla najbliższej rodziny osoby dotkniętej problemem, w szczególności dla dzieci, w przypadku których pojawia się zwiększone ryzyko przyjęcia nieodpowiednich wzorców do naśladowania. Przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu jest

niezwykle trudnym zadaniem dla władz samorządowych. Beneficjenci pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia często nie są zdolni podjąć zatrudnienia, w związku z czym działaniami, jakie powinny zostać podjęte w celu ograniczenia problemu są zadania z zakresu aktywizacji społecznej. Jednym ze sposobów przeciwdziałania problemowi bezrobocia długotrwałego jest wspieranie i organizowanie funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. Szczególną formą przedsiębiorczości społecznej jest spółdzielnia socjalna - jej funkcjonowanie wymaga od członków dużego poziomu odpowiedzialności w porównaniu z innymi formami ekonomii społecznej. Na terenie miasta nie funkcjonują tego typu podmioty. W okolicy miasta działalność prowadzi Spółdzielnia Socjalna „Ogród Smaków”, jednak jej siedziba znajduje się na terenie gminy wiejskiej Wałcz.

Grupą społeczną, której członkowie są szczególnie narażeni na wykluczenie społeczne są niepełnosprawni. Na podobszarze rewitalizacji A mieszka 45 osób samotnie gospodarujących, które dotknięte są problemem niepełnosprawności i korzystają z zasiłku. Ponadto problem niepełnosprawności stwierdzono w 30 rodzinach objętych świadczeniami pomocy społecznej. Spośród osób bezrobotnych na podobszarze A, 14 z nich jest dotkniętych problemem niepełnosprawności. Jednym z problemów występujących na podobszarze rewitalizacji A jest niepełnosprawność związana z zaburzeniami psychicznymi. Działalność ukierunkowaną na wspieranie osób dotkniętych tym problemem prowadzi Środowiskowy Dom Samopomocy w Wałczu. Z usług aktywizująco-wspierających świadczonych przez ŚDS korzysta 24 mieszkańców Wałcza. Spośród nich aż 21 osób stanowią mieszkańcy podobszaru rewitalizacji A. Natomiast 18 osób z zaburzeniami psychicznymi jest beneficjentami pomocy społecznej. Wsparcie kierowane do tych osób ogranicza się do stosowania form terapii prowadzonych w formie zinstytucjonalizowanej. Zarówno pracownicy socjalni z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i terapeuci i pracownicy Środowiskowego Domu Samopomocy wskazują, że osoby dotknięte problemami natury psychicznej nie wyrażają chęci uczestniczenia w takich formach wsparcia. Powodem tego jest niska samoświadomość choroby oraz lęk przed stygmatyzacją i odrzuceniem przez środowisko. Ponadto osoby te wyrażają obawę przed identyfikowaniem się z instytucją, która w społeczności znana jest jako placówka dla chorych psychicznie. Niektóre z osób natomiast z powodu ograniczeń chorobowych nie są w stanie przestrzegać systematycznej terapii, jaka proponowana jest w instytucjach. W związku z powyższym istnieje potrzeba rozwijania niezinstytucjonalizowanych form wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Wsparcie kierowane do osób niepełnosprawnych prowadzi na terenie miasta Wałcz również warsztat terapii zajęciowej, prowadzący działania w formie zajęciowej w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób ze stwierdzonym umiarkowanym lub dużym stopniem

niepełnosprawności. Brakuje jednak placówki, której działalność koncentrowałaby się w szczególności na aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Dużą grupę beneficjentów pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji A stanowią osoby dotknięte problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby. Zjawisko to dotyczy 59 rodzin oraz 52 osób samotnie gospodarujących. Świadczenia społeczne udzielane są ponadto rodzinom, w których stwierdzono problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (41 rodzin), a także potrzebę ochrony macierzyństwa i wielodzietność (40 rodzin). 21 rodzin i 21 osób samotnie gospodarujących dotkniętych jest problemem alkoholizmu. Grupą społeczną, która powinna zostać objęta szczególnym wsparciem w ramach procesu rewitalizacji są dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Wsparcie tych dzieci powinno być ukierunkowane na rozwijanie ich potencjału i pobudzanie zainteresowań. Płaszczyzną do aktywizacji w tym zakresie może być oświata, kultura i sport.

Na podobszarze rewitalizacji A zidentyfikowano grupy interesariuszy, które są jednocześnie grupami społecznymi wymagającymi wsparcia w ramach procesu rewitalizacji, tj. beneficjentami końcowymi procesu rewitalizacji. Do grup tych należą: seniorzy, osoby niepełnosprawne, w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby długotrwale bezrobotne i osoby bezrobotne z niskimi kwalifikacjami oraz ogólnie osoby zagrożone ubóstwem. Interesariuszami procesu rewitalizacji, których postrzegać należy w kontekście partnerów procesu rewitalizacji są natomiast instytucje specjalizujące się we wspieraniu osób zagrożonych wykluczeniem, a także inne podmioty, wyrażające chęć uczestnictwa w procesie rewitalizacji lub funkcjonujące na obszarze rewitalizacji. Należą do nich:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Wałczu,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej,
- Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.,
- Wałecki Uniwersytet Trzeciego Wieku w Wałczu,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wałczu,
- Wałeckie Centrum Kultury,
- Wałecka Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa,
- Muzeum Ziemi Wałeckiej,
- Wspólnoty Mieszkaniowe,

- organizacje pozarządowe.

Podobszar B

Z uwagi na fakt, że **podobszar B** obejmuje tereny niezamieszkałe, diagnozę sfery społecznej dla tego obszaru odniesiono wyłącznie do następujących aspektów:

- funkcjonujący na podobszarze B aktorzy życia społeczno-gospodarczego,
- występowanie na podobszarze B zjawiska wandalizmu i przestępczości,
- oddziaływanie podobszaru B na mieszkańców miasta Wałcz, tj. postrzeganie obszaru powojkowego przez społeczność lokalną.

Kluczowym podmiotem funkcjonującym na podobszarze B jest Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu. Dwa obiekty powojkowe zostały zaadaptowane przez tę jednostkę na cele edukacyjne i badawczo-rozwojowe z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Jest to główny interesariusz procesu rewitalizacji na podobszarze B, w którego posiadaniu, oprócz wymienionych wyżej obiektów, znajdują się również budynki dotychczas niezagospodarowane. Należy zwrócić uwagę na fakt, że potencjał związany z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Wałczu wiąże się z gotowością do realizacji projektów ukierunkowanych na cele społeczne. Sprzyjają temu ustalenia planistyczne, zgodnie z którymi obiekty znajdujące się na podobszarze B, które nie zostały dotychczas zagospodarowane i znajdują się w zasobie uczelni, są predestynowane do rozwoju usług o charakterze społecznym. Część obiektów, znajdujących się na podobszarze B zaadaptowana została do pełnienia funkcji gospodarczych – funkcjonują w nich przedsiębiorstwa prywatne (m.in. hurtownie, firma przewozowa, naprawa pojazdów).

W opinii pracowników Wydziału Prewencji KPP w Wałczu na przestrzeni ostatnich lat w rejonie powojkowym występowały wykroczenia, jednak były to zdarzenia jednostkowe. Dotyczyły one przede wszystkim kradzieży na obszarze powojkowych zabudowań adaptowanych na cele gospodarcze. Zwraca się uwagę, że rokrocznie tego typu incydentów zgłaszanych jest coraz mniej, natomiast w odniesieniu do terenu, na którym usytuowane są budynki pokoszarowe, nie odnotowano zgłoszeń, m.in. w związku z faktem, że jest to teren strzeżony.

Na podobszarze rewitalizacji B w przeszłości funkcjonowała jednostka wojskowa. Wskutek decyzji podjętej na szczeblu centralnym, w 2001 r. została ona przeniesiona do Złocieńca. W tamtym okresie koszary przekazane zostały władzom miejskim. Likwidacja jednostki wojskowej przy ul. Wojska Polskiego wywarła negatywny wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą w Wałczu – wskutek opuszczenia miasta przez dużą liczbę osób stacjonujących w jednostce, zmniejszył się popyt na lokalne usługi, w związku z czym pogorszeniu uległa ogólna sytuacja ekonomiczna lokalnych

przedsiębiorstw usługowych. Wskutek degradacji infrastruktury zlokalizowanej na obszarze powojkowym, miejsce to było negatywnie oceniane przez mieszkańców Wałcza. Mieszkańcy dostrzegają jednak w terenie powojkowym potencjał rozwojowy, na który składają się nie tylko walory historyczne, ale przede wszystkim ogrom przestrzeni dostępnej do zagospodarowania. Realizacja przedsięwzięć na tym obszarze przeciwdziałać będzie problemom społecznym oraz zmieni sposób postrzegania obszaru powojkowego, z miejsca dysfunkcyjnego, nieestetycznego i zapomnianego, w funkcjonalne i przyjazne mieszkańcom.

3.2.2. Sfera gospodarcza

Podobszar A

Podobszar rewitalizacji A jest miejscem o dużym nasyceniu działalnością gospodarczą (w szczególności w rejonie ulic: Okulickiego, Kilińszczaków i Wojska Polskiego). Świadczy o tym wartość wskaźnika gospodarczego, wynosząca dla podobszaru rewitalizacji A 15,92, co jest wartością większą niż średnia dla miasta (13,99). W związku z powyższym na podobszarze rewitalizacji A nie zidentyfikowano problemu gospodarczego w tym zakresie. Co prawda nie funkcjonują tu duże przedsiębiorstwa, jednak nie stanowi to problemu w sferze gospodarczej podobszaru rewitalizacji A – wysokim poziomem zatrudnienia charakteryzują się zwykle firmy produkcyjne, które zlokalizowane są generalnie na obrzeżach miasta. Z uwagi na fakt, że podobszar A obejmuje w znacznej mierze tereny usytuowane w centralnej części miasta, zlokalizowanych jest tu dużo małych podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność usługową. Na przestrzeni lat 2011-2015 wartość wskaźnika gospodarczego dla podobszaru rewitalizacji A zwiększyła się o 0,2, co świadczyć może o ustabilizowanej sytuacji w sferze gospodarczej tego obszaru.

Podobszar B

Z **podobszaru rewitalizacji B** istnieje możliwość wyróżnienia strefy rozwoju działalności gospodarczej, która obejmuje swoim zasięgiem obszar powojkowych budynków gospodarczych. Aktualnie funkcjonują w nich małe przedsiębiorstwa usługowe, m.in. hurtownie, usługi transportowe, myjnia i wulkanizacja. Na przestrzeni ostatnich lat liczba funkcjonujących w tym rejonie podmiotów gospodarczych zwiększyła się. Mając na względzie powyższe nie stwierdzono na podobszarze rewitalizacji B występowania problemu w sferze gospodarczej.

3.2.3. Sfera techniczna

Podobszar A

W ramach przeprowadzonej analizy wskaźnikowej w sferze technicznej przeanalizowano wskaźnik W_{11} – udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych, Wartość wskaźnika dla miasta wyniosła 5,68%, natomiast wartość dla **podobszaru rewitalizacji A** – 20,64%. Zły stan techniczny budynków wyraża się zwykle w przestrzeni zniszczoną wierzchnią warstwą elewacji, co wywiera negatywny wpływ na jakość i atrakcyjność przestrzeni publicznej. W kontekście społecznym, ma to odzwierciedlenie w percepcji przestrzeni przez osoby przebywające w otoczeniu zdegradowanych obiektów. Mieszkańcy w badaniu społecznym przeprowadzonym w ramach programu wskazywali poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej, jako jedną z najważniejszych korzyści, jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji.

Fot. 2. Przykład degradacji technicznej budynków z gminnej ewidencji zabytków (ul. Okulickiego)*Źródło: wizja lokalna 3-04-2017***Fot. 3. Przykład degradacji technicznej budynku z gminnej ewidencji zabytków (ul. Orła) (c.d.)***Źródło: wizja lokalna 3-04-2017***Fot. 4. Budynek mieszkalny w złym stanie technicznym przy ul. Orlej 28***Źródło: wizja lokalna 3-04-2017*

Świadczyć to może o skali potrzeb w zakresie poprawy stanu technicznego i estetycznego budynków. Potrzeby te wyrażają ponadto zamieszczone powyżej fotografie, przedstawiające jedynie wybrane obiekty, wymagające podjęcia działań remontowych i renowacyjnych, a nawet rozbiórkowych, zlokalizowane na podobszarze rewitalizacji A. W przypadku obiektów zabytkowych degradacja techniczna związana jest również z zanikaniem walorów historycznych i architektonicznych, co może negatywnie oddziaływać na możliwości kształtowania tożsamości lokalnej mieszkańców, a także na atrakcyjność pojmowaną w aspekcie turystycznym.

Znaczny fragment podobszaru rewitalizacji A objęty jest ochroną konserwatorską, co związane jest z występowaniem szczególnych walorów architektoniczno-historycznych struktur przestrzennych. W jego granicach znajdują się zarówno obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków, jak również budynki ujęte w rejestrze zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tab. 9. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru NID znajdujące się w granicach podobszaru rewitalizacji A

L.p.	Nazwa	Adres	Datowanie
------	-------	-------	-----------

1.	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. pw. św. Antoniego	Ul. Sądowa/ul. Orla	1902-1903
2	Bank powiatowy	Ul. Bankowa 3/5	1900, 1923, 1924
3	Poczta	Ul. Kilińszczaków 30	Pocz. XX w.
6	Pensjonat, ob. DPS	Ul. Orla 35	1910
7	Dom, ob. muzeum	Ul. Pocztowa 14	XVIII/XIX
8	Dom. mur. szach.	Ul. Sądowa 1	XIX/XX
9.	Szkoła żeńska, ob. zespół szkół	Ul. Sądowa 9	1910
10.	Kamienica, ob. PUP	Ul. Wojska Polskiego 41	1910

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa, za: Strategia Rozwoju Miasta Wałcz do roku 2025 r.

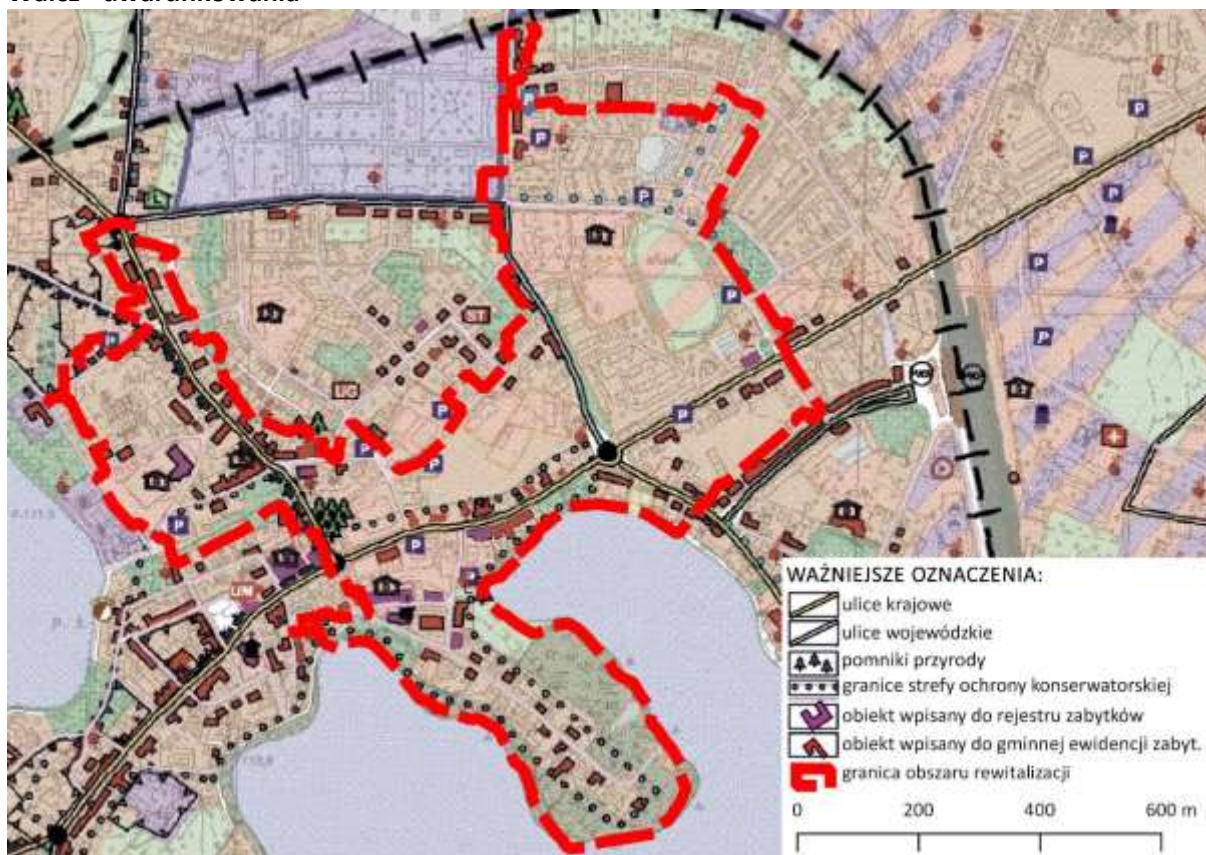
Rozmieszczenie obiektów zabytkowych na podobszarze rewitalizacji A przedstawiono na ryc. 35, stanowiącej wyrys ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz – uwarunkowania.

Niektóre z wymienionych obiektów wymagają podjęcia działań ukierunkowanych na przywrócenie walorów architektoniczno-estetycznych. Wśród nich znajduje się budynek przy ul. Pocztowej 14, jeden z najstarszych budynków w Wałczu. Wzniesiony został w ok. XVIII-XIX w. w stylu klasycystycznym (fot. 5). Pierwotnie pełnił funkcję mieszkalną, natomiast aktualnie mieści się w nim muzeum, w którego zasobach znajdują się zbiory dokumentujące dzieje Ziemi Wałeckiej od początku osadnictwa w tym regionie. W przeprowadzonym badaniu społecznym muzeum zostało wskazane jako jeden z potencjałów obszaru zdegradowanego. Degradacji technicznej ulegają również obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków, które koncentrują się głównie przy: ul. Bankowej, ul. Kilińszczaków, ul. Okulickiego i ul. Orlej.

Ryc. 35. Wyrys ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz - uwarunkowania

Źródło: opracowano na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz

Fot. 5. Budynek Muzeum Ziemi Wałeckiej przy ul. Pocztowej 14

Fot. 6. Przykład degradacji technicznej budynku z gminnej ewidencji zabytków (ul. Orla)

Źródło: wizja lokalna 3-04-2017

Jednym ze szczególnych miejsc znajdujących się w granicach podobszaru rewitalizacji A jest kino miejskie „Tęcza” zlokalizowane przy ul. Bydgoskiej 4. Jest to szczególne miejsce dla społeczności lokalnej, które na stałe wpisało się w historię Wałcza – jego geneza sięga jeszcze czasów przedwojennych. Na przestrzeni lat funkcjonalność i atrakcyjność kina miejskiego uległa zmniejszeniu. Obiekt, w którym funkcjonuje placówka wymaga poprawy stanu techniczno-

użytkowego celem dostosowania do obowiązujących przepisów prawa. Ponadto istnieje potrzeba wyremontowania sali kinowej. Instytucją prowadzącą kino jest Wałeckie Centrum Kultury.

Fot. 7. Kino Tęcza - fotografia archiwalna

Fot. 8. Kino Tęcza - stan bieżący

Źródło: Urząd Miasta Wałcz

Podobszar B

Przejawem występowania problemów technicznych na **podobszarze rewitalizacji B** jest zły stan techniczny budynków na obszarze pokoszarowym oraz zlokalizowanych tam ciągów komunikacyjnych (Fot. 9, Fot. 10, Fot. 11). Zabudowania powojenne, na które składają się: budynki koszarowe, kuchnia i stołówka, stajnie, remizy-wozownie i schrony bojowe powstały w latach 1934 - 1936. Po zakończeniu działań wojennych zostały przejęte przez armię radziecką, natomiast w latach 1949 - 2001 stacjonowało w nich wojsko polskie. Na przestrzeni lat przeprowadzono niewiele działań remontowych ukierunkowanych na podtrzymanie satysfakcjonującego stanu technicznego obiektów. W związku z powyższym wszelkie prace adaptacyjne powinny być również związane z poprawą ogólnego stanu budynków. Problemy techniczne zidentyfikowane na obszarze powojennym obejmują również zły stan techniczny dróg wewnętrznych.

3.2.4. Sfera środowiskowa

Podobszar A

Istotną kwestią dotyczącą sfery środowiskowej jest problem tzw. niskiej emisji, której produkty są szkodliwe dla zdrowia. Przekroczenia dopuszczalnych stężeń szkodliwych substancji takich jak pył zawieszony PM10 i benzo(a)piren stanowią problem w sferze środowiskowej, na którego rozwiązanie zasadniczy wpływ ma podejmowanie działań ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej budynków. Niska emisja powstaje wskutek spalania paliw w lokalnych kotłowniach i piecach oraz spalania paliw w silnikach samochodowych. Największy udział w emisji zanieczyszczeń ma spalanie paliw w domowych piecach grzewczych. W wyniku niedoinwestowania,

wiele budynków mieszkalnych na **podobszarze rewitalizacji A** wymaga podjęcia działań termomodernizacyjnych.

Fot. 9. Przykład problemu w zakresie stanu technicznego dróg na obszarze pokoszarowym

Fot. 10. Jeden z obiektów pokoszarowych wymagających podjęcia prac adaptacyjno-remontowych

Fot. 11. Problem techniczny w zakresie nawierzchni

Źródło: wizja lokalna 3-04-2017

Dotyczy to zarówno starych kamienic, jak również innych typów zabudowy, np. bloków mieszkalnych. W ramach diagnozy w sferze środowiskowej przeanalizowano rozkład przestrzenny wskaźnika: udział budynków mieszkalnych wymagających termomodernizacji wśród ogólnej liczby budynków mieszkalnych. Wartość wskaźnika dla podobszaru rewitalizacji A wyniosła 54,13%, natomiast jego wartość dla miasta to 50,62%. Obiekty mieszkalne wymagające podjęcia działań termomodernizacyjnych na podobszarze rewitalizacji A są w większości zarządzane przez wspólnoty mieszkaniowe. Co prawda podstawowym instrumentem programowym realizacji działań ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej jest plan gospodarki niskoemisyjnej, to należy jednak mieć na uwadze fakt, że rewitalizacja jest procesem kompleksowym i w związku z tym działania zorientowane na poprawę stanu środowiska powinny być wspierane również w ramach tego procesu, o ile występuje problem w tym zakresie. W sytuacji, gdy w ramach termomodernizacji

zmniejszy się zapotrzebowanie energetyczne budynków, poprawa efektywności energetycznej będzie mieć również wymiar finansowy dla mieszkańców, gdyż pozwoli na zmniejszenie kosztów ogrzewania.

Podobszar B

Na **podobszarze rewitalizacji B** nie zidentyfikowano występowania problemów w sferze środowiskowej, jednakże w sytuacji, gdy podejmowane będą działania adaptacyjne obejmujące niezagospodarowane budynki pokoszarowe, podejmowanym działaniom powinna towarzyszyć realizacja zadań z zakresu termomodernizacji, celem minimalizowania występowania niskiej emisji.

3.2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podobszar A

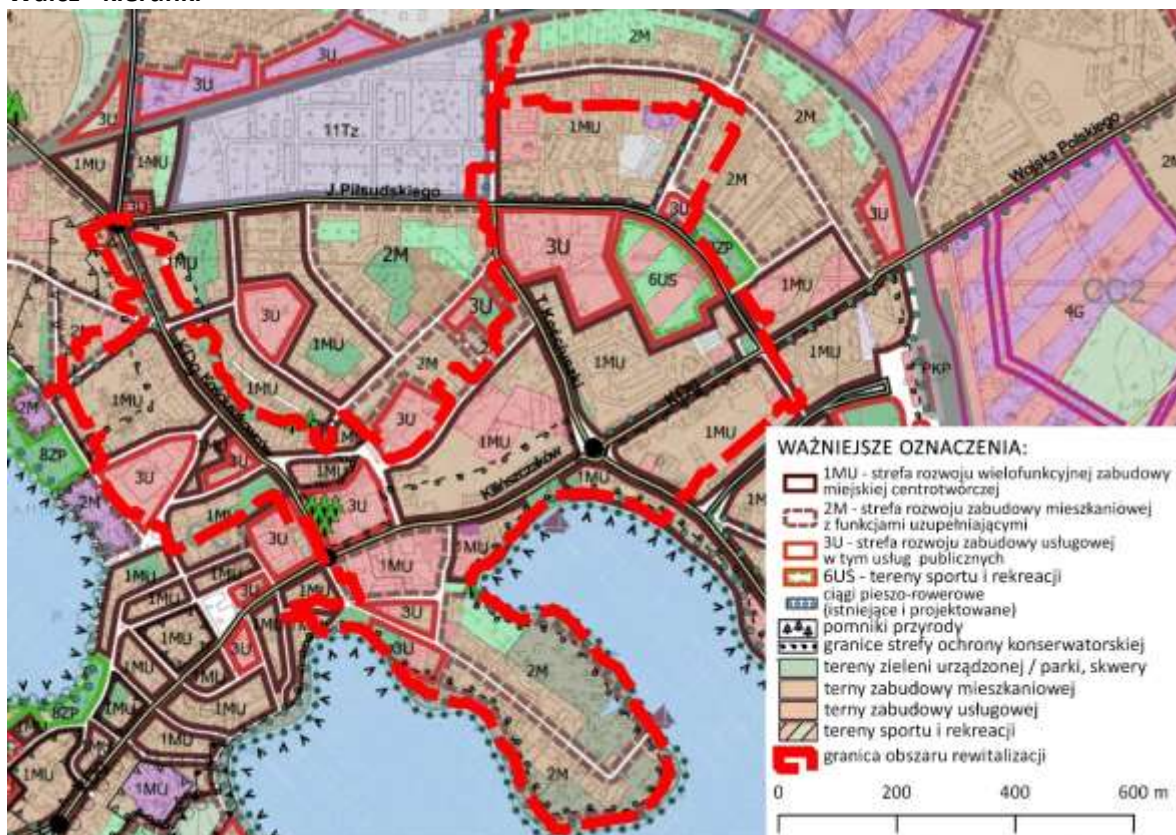
Zniszczenia wojenne, tworzenie budownictwa komunalnego w okresie powojennym oraz powstanie i funkcjonowanie spółdzielni mieszkaniowej wywarły duży wpływ na strukturę przestrzenną **podobszaru rewitalizacji A**. Składają się na nią głównie tereny różnego typu zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej (ryc. 36), przy czym zabudowa mieszkaniowa o charakterze blokowym występuje w szczególności we wschodniej i północno-wschodniej części podobszaru rewitalizacji A, natomiast stara tkanka miejska koncentruje się przede wszystkim w rejonie ulic: Okulickiego, Kilińszczaków, Orlej i Bankowej.

Na podobszarze rewitalizacji A znajdują się również tereny sportu i rekreacji oraz tereny zieleni urządzonej. Jednym z nich jest stadion miejski, znajdujący się w północno-wschodniej części podobszaru rewitalizacji A. Obiekt ten aktualnie nie jest ogólnodostępny, w związku z czym społeczność lokalna nie korzysta w pełni z przedmiotowej infrastruktury. Historia stadionu miejskiego w Wałczu jest ściśle związana z funkcjonującym od 1946 r. Klubem Sportowym „Orzeł” Wałcz, który jest jego głównym użytkownikiem. Oprócz męskiej drużyny piłkarskiej, na obiekcie swoje treningi realizuje również drużyna żeńska (Orzeł Wałcz 2010 Women). Stadion wykorzystywany jest także przez sekcję lekkoatletyczną klubu „Żak”, Wałeckie Towarzystwo Sportu i Rekreacji, Powiatową Straż Pożarną i Szkołę Podstawową nr 4, która prowadzi tu zajęcia wychowania fizycznego. Oprócz zajęć regularnych, na stadionie organizowane są również wydarzenia sportowe, m.in. mecze piłki nożnej, zawody lekkoatletyczne i rozgrywki Północnej Ligi Freesbee.

Ryc. 36. Wyrys ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz - kierunki

Źródło: opracowano na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz

Stadion miejski, jak również infrastruktura towarzysząca (m.in. budynek socjalny), wymagają przeprowadzenia działań remontowych, w tym również dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach diagnozy sytuacji w mieście dokonano analizy rozkładu przestrzennego wskaźnika, określającego jaka powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacji przypada na 100 osób (W_{13}). Przy wartości wskaźnika dla miasta wynoszącej $772,46 \text{ m}^2$, wartość dla podobszaru rewitalizacji A wynosi $430,70 \text{ m}^2$. Wskazuje to na ograniczoną dostępność funkcjonalnych terenów rekreacji dla mieszkańców. Przekształcenie stadionu miejskiego w obiekt ogólnodostępny zwiększyłoby możliwości aktywnej rekreacji mieszkańców podobszaru rewitalizacji A, w szczególności zamieszkałych w okolicy obiektu. Podkreślenia wymaga fakt, że w ramach przeprowadzonego badania społecznego mieszkańcy wielokrotnie wskazywali na stadion miejski jako jeden z potencjałów, który powinien zostać wykorzystany w ramach procesu rewitalizacji.

Fot. 12. Stadion Miejski w Wałczu

Źródło: Wizja lokalna 3-04-2017

Na podobszarze rewitalizacji A zidentyfikowano również problem dotyczący niskiej jakości przestrzeni publicznej. Problem ten dotyczy jakości i funkcjonalności niektórych miejsc rekreacji, a nawet szerzej - zagospodarowania przestrzeni publicznych i stanu ładu przestrzennego. Na jakość przestrzeni publicznej największy wpływ ma bezpośrednio zagospodarowanie tej przestrzeni. W granicach podobszaru rewitalizacji A jednym z miejsc publicznych, w którym uwidaczniają się problemy przestrzenno-funkcjonalne (i techniczne) jest przestrzeń osiedlowa przy ul. Wojska Polskiego, bezpośrednio za Kinem „Tęcza” zlokalizowanym przy ul. Bydgoskiej. Znajduje się tam niefunkcjonalne boisko, które pozbawione jest podstawowego wyposażenia, w tym m.in. koszy do gry w koszykówkę i bramek do piłki nożnej.

Fot. 13. Boisko osiedlowe na ul. Wojska Polskiego

Źródło: wizja lokalna 3-04-2017

Fot. 14. Zbiornik na osiedlu przy ul. Wojska Polskiego

Na płycie boiska gromadzi się woda opadowa, co wręcz uniemożliwia korzystanie z niego (fot. 3). Nieopodal płyty boiska znajduje się żelbetonowy zbiornik, którego otoczenie jest miejscem występowania zachowań nieakceptowalnych społecznie, takich jak spożywanie alkoholu w miejscu publicznym (fot. 4). Zagospodarowanie przestrzenne pełni w przestrzeni osiedlowej szczególną rolę, bowiem może ono wywierać wpływ na możliwości nawiązywania i podtrzymywania relacji o charakterze sąsiedzkim. W sytuacji gdy zagospodarowanie nie sprzyja spędzaniu czasu wolnego, zmniejsza się prawdopodobieństwo zachodzenia w niej pozytywnych relacji interpersonalnych, co z kolei może negatywnie oddziaływać na jakość relacji sąsiedzkich oraz możliwości integracji. W miejscu tym dochodzi również do sytuacji konfliktowych, których przyczyną jest zbyt mała liczba miejsc parkingowych. W związku z powyższym pożądane są wszelkie działania ukierunkowane na przekształcanie zdegradowanych pod względem fizycznym miejsc w przestrzenie funkcjonalne, spełniające oczekiwania społeczności lokalnej i sprzyjające integracji oraz ograniczające występowanie sytuacji konfliktowych.

Podobszar B

Problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na **podobszarze rewitalizacji B** związane są z potrzebą dokonania w rejonie zabudowań koszarowych przekształceń przestrzenno-funkcjonalnych, ukierunkowanych na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym. Kompleks zabudowań wojskowych na tym obszarze wzniesiony został w latach 1934-1936 przez władze III Rzeszy, w związku z tworzeniem obronnych umocnień wojskowych tzw. Wału Pomorskiego. W utworzonych obiektach wojskowych stacjonował m.in. pułk artylerii oraz jeden z największych oddziałów weterynaryjnych Wehrmachtu. W skład kompleksu obiektów wojskowych oprócz budynków koszarowych, wchodziły m.in. kuchnia i stołówka, cztery stajnie, dwie remizy-wozownie dla sprzętu i dział, a także trzy schrony bojowe dla broni maszynowej. Na jednym z budynków - tzw. budynku sztabowym - zlokalizowano unikalną w skali europejskiej, wieżę ze stanowiskiem obserwacyjnym, która stanowiła atrapę wieży zegarowej. W ramach kompleksu obiektów wojskowych wytyczono również rozległy plac apelowy. Koszary usytuowane były bezpośrednio w sąsiedztwie głównej linii obrony Wału Pomorskiego. W pierwszych latach po zakończeniu działań wojennych znajdowały się w zarządzie armii radzieckiej. Od 1949 r. do 2001 r. stacjonowało w nich wojsko polskie. Następnie teren jednostki wojskowej przekazano władzom miejskim, co umożliwiło podjęcie działań związanych z przekształceniami funkcjonalnymi. Część obiektów przeznaczonych zostało na działalność gospodarczą, natomiast przekazanie w 2005 r. niektórych obiektów Państwowej Wyższej

Szkole Zawodowej w Wałczu, zapoczątkowało proces przekształceń funkcjonalnych części koszarowej.

Fot. 15. Zespół obiektów pokoszarowych przy ul. Wojska Polskiego w Wałczu

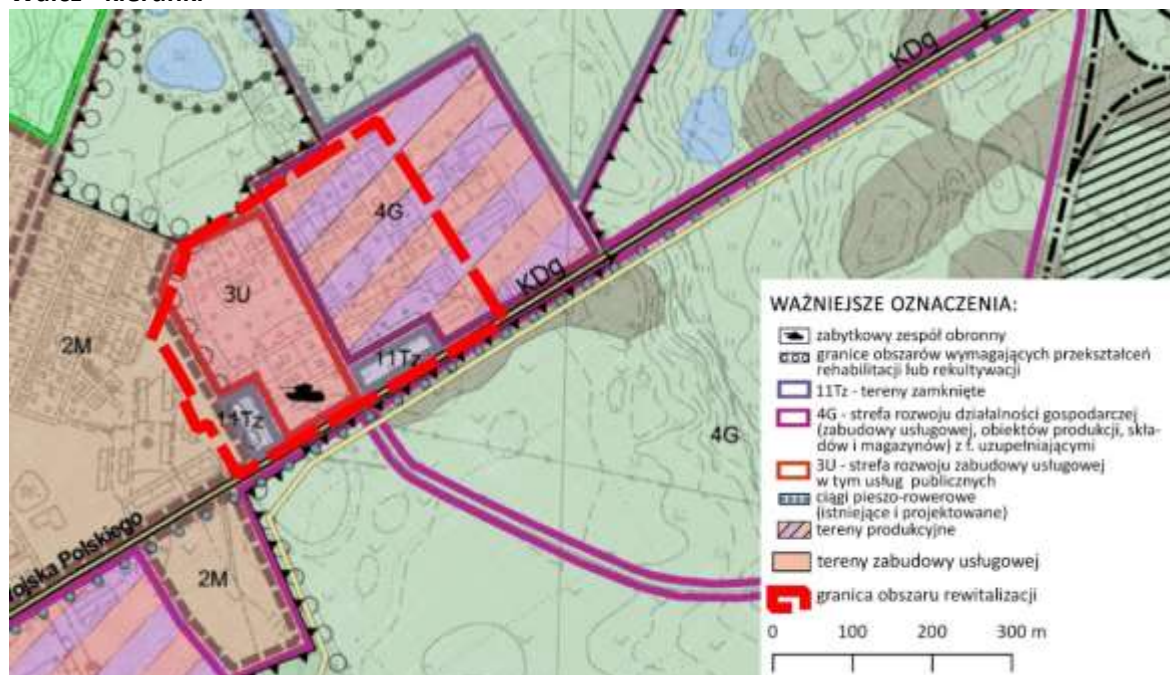
Źródło: wizja lokalna 3-04-2017

Założenia polityki przestrzennej miasta potwierdzają zasadność dokonania przekształceń na tym terenie - w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz rejon pokoszarowy określony został jako obszar wymagający przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji (fot. 15).

Ryc. 37. Wyrys ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz - kierunki

Źródło: opracowano na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz

3.3. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Przeprowadzona diagnoza umożliwiła zidentyfikowanie najważniejszych problemów na obszarze rewitalizacji, do których należą:

- wysoki i zwiększający się odsetek ludzi starszych – 1195 osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje obszar rewitalizacji – potrzeba dostosowania infrastruktury oraz oferty usługowej do potrzeb tej grupy osób,
- 18 osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkujących obszar rewitalizacji korzysta ze świadczeń MOPS, natomiast 32 z usług Środowiskowego Domu Samopomocy; niechęć osób z zaburzeniami psychicznymi do korzystania z instytucjonalnych form wsparcia – potrzeba stworzenia miejsca, w którym osoby takie będą mogły swobodnie uczestniczyć w procesie aktywizacji,
- łącznie na obszarze rewitalizacji mieszka co najmniej 75 osób niepełnosprawnych (zgodnie z informacjami o zasiłkach pomocy społecznej z MOPS), z których 14 osób zarejestrowanych jest jako bezrobotne; brak placówki, której działalność koncentruje się na aktywizacji zawodowej tej grupy osób – potrzeba rozwijania form aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych,
- ponadprzeciętny poziom bezrobocia, w tym długotrwałego i osób z wykształceniem podstawowym – 240 osób bezrobotnych, w tym 130 długotrwale i 77 z wykształceniem

podstawowym – potrzeba realizacji działań ukierunkowanych na rozwój kompetencji społeczno-zawodowych tej grupy,

- brak przedsiębiorczości społecznej – potrzeba utworzenia podmiotu ekonomii społecznej, którego funkcjonowanie ukierunkowane będzie na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem,
- zmniejszająca się liczba mieszkańców na obszarze rewitalizacji (w latach 2011-2015 liczba ludności na obszarze rewitalizacji zmniejszyła się o 6,09%) – potrzeba zwiększenia atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca zamieszkania,
- występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i zachowań nieakceptowalnych społecznie w przestrzeni publicznej – potrzeba realizowania działań ukierunkowanych na zwiększenie świadomości mieszkańców oraz tworzenie placówek wsparcia dla osób, których dotyczy problem,
- zanikanie aktywności społecznej – potrzeba zwiększenia oferty kulturalnej, skierowanej do różnych grup społecznych,
- degradacja techniczna budynków mieszkalnych, w tym zabytkowych oraz wpisanej do rejestru zabytków siedziby Muzeum Ziemi Wałeckiej – potrzeba realizacji działań remontowych i renowacyjnych, których efektem będzie poprawa jakości przestrzeni,
- problem niskiej emisji – potrzeba ograniczenia emisji szkodliwych substancji poprzez działania z zakresu termomodernizacji,
- degradacja techniczna 3 budynków pokoszarowych i infrastruktury towarzyszącej na terenie powojkowym - potrzeba nadania obiektom pokoszarowym funkcji, zgodnie z założeniami polityki przestrzennej miasta,
- niska jakość przestrzeni publicznych, przejawiająca się złym stanem estetycznym budynków i problemami związanymi z zagospodarowaniem przestrzennym – potrzeba realizacji działań ukierunkowanych na poprawę jakości przestrzeni i stanu ładu przestrzennego,
- niewystarczająca ilość ogólnodostępnych przestrzeni rekreacji o satysfakcjonującej jakości – potrzeba zwiększenia powierzchni ogólnodostępnych terenów rekreacji poprzez udostępnienie stadionu miejskiego lokalnej społeczności oraz tworzenie nowych ogólnodostępnych miejsc rekreacji,
- wymagające podjęcia prac modernizacyjnych: stadion miejski oraz kino miejskie – potrzeba dostosowania obiektów do współczesnych standardów oraz oczekiwań społeczności lokalnej.

Za najistotniejsze dla przebiegu procesu rewitalizacji w Wałczu uznano działania stanowiące odpowiedź na proces starzenia się społeczeństwa oraz zadania ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem. W ramach ich realizacji wykorzystany

zostanie potencjał obszaru rewitalizacji jaki stanowią: stadion miejski, obiekty pokoszarowe i budynek kina miejskiego. Przekształcenie tych miejsc w przestrzeń funkcjonalną, a następnie wykorzystanie ich w celach społecznych, uważa się za kluczowe z perspektywy wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji.

4. WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI I CELE PROCESU REWITALIZACJI

Pożądaný stan, jaki zostanie osiągnięty wskutek przeprowadzenia procesu rewitalizacji określany jest jako **wizja obszaru rewitalizacji**. Jej ziszczenie się nastąpi wskutek realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, spełniających wyznaczone cele procesu rewitalizacji oraz kierunki działań. Poniżej zaprezentowano wizję obszaru rewitalizacji w Wałczu.

Obszar rewitalizacji w Wałczu jest miejscem nowoczesnym i funkcjonalnym. W jego tworzeniu uwzględnione zostały potrzeby wszystkich grup społecznych. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji są aktywną społecznością, wrażliwą na potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem. Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej i nowa jakość przestrzeni zacieśniły więzi między członkami społeczności lokalnej oraz uaktywniły społecznie obszar rewitalizacji. Skala problemu wykluczenia społecznego została ograniczona, a likwidacja problemów przestrzennych ożywiła i dała początek kreowaniu nowych potencjałów.

Osiągnięcie powyższego stanu możliwe będzie dzięki realizacji następujących celów i kierunków działań:

CEL STRATEGICZNY 1.

AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA

Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego

- 1.1.1. Prowadzenie placówek opiekuńczych i innych świadczących usługi społeczne
- 1.1.2. Wspieranie i rozwijanie przedsiębiorczości społecznej
- 1.1.3. Przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie
- 1.1.4. Podnoszenie kompetencji mieszkańców

Cel operacyjny 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru rewitalizacji

- 1.2.1. Organizowanie wydarzeń kulturalnych
- 1.2.2. Angażowanie mieszkańców w działania na rzecz kształtowania tożsamości lokalnej
- 1.2.3. Zwiększanie możliwości spędzania czasu wolnego poprzez organizację zajęć rekreacyjnych dla mieszkańców

CEL STRATEGICZNY 2.

OBSZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA

Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej

- 2.1.1. Kształtowanie przestrzeni sąsiedzkiej
- 2.1.2. Tworzenie terenów zieleni urządzonej
- 2.1.3. Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- 2.1.4. Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej

Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników

- 2.2.1. Adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji
- 2.2.2. Renowacja obiektów zabytkowych
- 2.2.3. Termomodernizacja budynków
- 2.2.4. Działania na rzecz poprawy stanu technicznego i estetyki budynków
- 2.2.5. Działania rozbiórkowe

5. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Osiągnięcie wyznaczonych celów procesu rewitalizacji nastąpi wskutek realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które podzielono na dwie grupy: podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – ich realizacja jest niezbędna z perspektywy procesu rewitalizacji – oraz pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – również realizujące cele i kierunki działań procesu rewitalizacji, niemniej jednak ich zasięg oddziaływania jest mniejszy.

5.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE NR 1	
Nazwa projektu	Utworzenie Akademickiego Domu Opieki nad osobami starszymi
Podmiot realizujący	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym IGNIS
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: ul. Wojska Polskiego 99
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	<p>Jednym z głównych problemów obszaru rewitalizacji jest proces zmian struktury demograficznej objawiający się przede wszystkim starzeniem się społeczeństwa. W roku 2011 osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 18,75% (12,55% - wartość dla miasta) ogólnej liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji podczas gdy w roku 2015 udział ten wynosił już 22,58% (16,24% - wartość dla miasta). Jednocześnie odnotowano zmniejszający się udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (15,81% w 2011 roku i 14,95% w roku 2015) – liczba osób w wieku poprodukcyjnym na obszarze rewitalizacji wg stanu na koniec 2015 r. znacznie przekraczała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, tymczasem w mieście występowała niewielka przewaga osób w wieku przedprodukcyjnym. Zmiany te wyraźnie wskazują na zaawansowany proces starzenia się społeczeństwa i stanowią przesłankę do podejmowania działań na rzecz rozwoju oferty usług społecznych i opiekuńczych ze względu na zwiększającą się liczbę osób potrzebujących specjalistycznej pomocy. Obecnie w Wałczu funkcjonuje zaledwie jedna placówka oferująca specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania osoby niesamodzielnej, która wsparciem objąć może do 90 osób. Biorąc pod uwagę aktualne uwarunkowania i zachodzące zmiany w strukturze demograficznej należy stwierdzić, iż problem małej dostępności miejsc w placówkach tego typu będzie się pogłębiał.</p> <p>Miejsce, w którym zrealizowane zostanie przedsięwzięcie znajduje się na terenie dawnych koszar wojskowych. Z uwagi na pogłębiającą się degradację nieprzekształconych dotychczas budynków pokoszarowych zasadne jest podjęcie działań na przedmiotowym obszarze. Niniejsze przedsięwzięcie stanowić będzie ponadto kontynuację interwencji zapoczątkowanej w ramach poprzedniej perspektywy finansowej. Działania na tym obszarze są również pożądane społecznie – podczas przeprowadzonego badania społecznego z mieszkańcami miasta Wałcz, wielokrotnie wskazywano na potrzebę dalszych przekształceń obszaru pokoszarowego, celem nadania mu nowych funkcji.</p>
Zakres projektu	<p>Projekt 1.1 Adaptacja budynku pokoszarowego wraz z zakupem niezbędnego sprzętu i wyposażenia w celu utworzenia Akademickiego Domu Opieki nad osobami starszymi</p> <p>W ramach projektu zaplanowano następujące działania: przebudowa budynku wraz z</p>

	<p>dostosowaniem do pełnienia nowej funkcji, wymiana wszystkich instalacji (wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, w tym także wykonanie instalacji grzewczej, teletechnicznej oraz wentylacji mechanicznej), docieplenie ścian i dachu budynku, wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarki okiennie-drzwiowej, wyposażenie obiektu oraz zagospodarowanie przyległego terenu.</p> <p>Projekt 1.2 Rozpoczęcie zasadniczej działalności ADOOS w formie świadczenia usług opiekuńczych dla osób starszych</p> <p>W ramach niniejszego przedsięwzięcia planuje się utworzenie Akademickiego Domu Opieki nad osobami starszymi, którego działalność zapewni seniorom specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz pozwoli na odciążenie opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych w celu umożliwienia im podjęcia zatrudnienia bądź realizacji codziennych obowiązków. W ramach Akademickiego Domu Opieki przewiduje się zapewnienie następujących form opieki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opieka dzienna – prowadzona będzie w wymiarze do 12 godzin dziennie. Osoby starsze lub niesamodzielne będą miały profesjonalną opiekę zapewnioną przez specjalistów różnych dziedzin. – opieka krótkoterminowa – w ramach tej formy przewiduje się zapewnienie pobytu na okres od 1 dnia do 3 miesięcy. Usługa kierowana jest przede wszystkim do rodzin i osób, które z różnych przyczyn nie mogą zapewnić właściwej opieki nad bliskim. – opieka długoterminowa – pobyt powyżej 3 miesięcy. Usługa skierowana jest do osób starszych, które z różnych przyczyn, nie mogą liczyć na pomoc i wsparcie ze strony najbliższych. <p>W ramach projektu planuje się utworzenie ponad 50 etatów. Na potrzeby realizacji projektu zostaną poniesione również wydatki majątkowe dotyczące środków trwałych (sprzęt i wyposażenie) i cross-finansingu tworzonych grup zawodowych dostosowanych do potrzeb ADOOS.</p> <p>W wyniku realizacji przedsięwzięcia powstanie Akademicki Dom Opieki realizujący specjalistyczne usługi opiekuńcze w stosunku do osób starszych i niesamodzielnych. Oprócz miejsc na pobyt stały i dzienny, przewiduje się również zapewnienie: gabinetu lekarza rodzinnego, sal do ćwiczeń i rehabilitacji oraz kuchni przygotowującej posiłki dla pensjonariuszy. Przewiduje się zachowanie historycznych walorów budynku, a realizacja przedsięwzięcia wpłynie pozytywnie na jakość i estetykę przestrzeni w granicach obszaru rewitalizacji. Poza wypełnianiem funkcji społeczno-opiekuńczych w Domu Opieki realizowana będzie funkcja edukacyjna, poprzez zapewnienie możliwości odbycia praktyk studenckich, co wpłynie pozytywnie zarówno na poziom świadczonych usług, jak i poziom edukacji.</p>
Szacowana wartość	11 000 000,00 zł, w tym: Projekt 1.1. 9 000 000,00 zł Projekt 1.2. 2 000 000,00 zł
Okres realizacji	2017 – 2021 Projekt 1.1. 2017 - 2020 Projekt 1.2. 2020 - 2021
Możliwe źródła finansowania	Projekt 1.1. Środki własne 15% (środki Stowarzyszenia, JST, PFRON, WFOŚiGW), EFRR (do 85% wartości wydatków kwalifikowalnych). Projekt 1.2. Środki własne śr. 15% (środki finansowe pochodzące z wpłat własnych podopiecznych, darczyńców, instytucji – m.in. zadania publiczne, odpłatna działalność pożytku publicznego), EFS (do 85% wartości wydatków kwalifikowalnych, w tym dotyczące wsparcia na zatrudnienie personelu – RPO WZ 2014-2020: działanie 7.1 typ 2, 6.5 typ 2).
Prognozowane rezultaty wraz ze	Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji: CEL STRATEGICZNY 1.

sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA		
	Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego		
	1.1.1. Prowadzenie placówek opiekuńczych i innych świadczących usługi społeczne		
	CEL STRATEGICZNY 2.		
	OBZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA		
	Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej		
	2.1.3. Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami		
	Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników		
	2.2.1. Adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji		
	2.2.3. Termomodernizacja budynków		
2.2.4. Działania na rzecz poprawy stanu technicznego i estetyki budynków			
Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	
Projekt 1.1.			
Produkty	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	1	
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]	1	
Rezultaty	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa) [EPC]	35	
	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy – pozostałe formy [EPC]	56	
Projekt 1.2.			
Produkt	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dla osób starszych [szt.]	1	
Rezultaty	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa) [EPC]	35	
	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy – pozostałe formy [EPC]	56	
Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru, umów, sprawozdań i innych dokumentów potwierdzających realizację przedsięwzięcia i świadczących o prowadzeniu działalności.			

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIE REWITALIZACYJNE NR 2	
Nazwa projektu	Utworzenie Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego
Podmiot realizujący	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Ul. Wojska Polskiego 99, Wałcz
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	<p>Miejsce, w którym zrealizowane zostanie przedsięwzięcie znajduje się na terenie dawnych koszar wojskowych. Z uwagi na pogłębiającą się degradację nieprzekształconych dotychczas budynków pokoszarowych zasadne jest podjęcie działań na przedmiotowym obszarze. Niniejsze przedsięwzięcie stanowić będzie ponadto kontynuację interwencji zapoczątkowanej w ramach poprzedniej perspektywy finansowej. Działania na tym obszarze są również pożądane społecznie – podczas przeprowadzonego badania społecznego z mieszkańcami miasta Wałcz, wielokrotnie wskazywano na potrzebę dalszych przekształceń obszaru pokoszarowego, celem nadania mu nowych funkcji.</p> <p>Na obszarze rewitalizacji odnotowano wysoki udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym wśród wszystkich osób bezrobotnych. Osoby te</p>

	<p>stanowią 30% wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji. Ponadto problemowe jest peryferyjne położenie Wałcza w stosunku do ośrodków akademickich przez co utrudniony jest dostęp do szkolnictwa wyższego oraz różnych szkoleń i warsztatów, które wpływałyby pozytywnie na rozwój kompetencji i umiejętności mieszkańców. Przedsięwzięcie ma także oddziaływać pozytywnie na osoby zagrożone wykluczeniem społecznym poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych oraz szkoleń i warsztatów.</p>
Zakres projektu	<p>Projekt 2.1. Adaptacja budynku pokoszarowego w celu utworzenia Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego</p> <p>Modernizacja budynku pokoszarowego nr 2 obejmowała będzie następujące działania: wymianę wszystkich instalacji (wodno-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, elektrycznej oraz wykonanie nowych instalacji: teletechnicznej i logicznej), docieplenie ścian i dachu budynku, wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarki okienno-drzwiowej, wyposażenie obiektu oraz zagospodarowanie terenu przyległego. Obiekt zostanie podzielony na trzy podstawowe strefy: edukacyjno-przedszkolną, edukacyjno-informatyczną i aktywności fizycznej. W ramach przystosowania budynku do pełnienia nowych funkcji przewiduje się wyodrębnienie następujących pomieszczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sale wykładowe; • specjalistyczne laboratoria; • pracownie komputerowe; • pracownie z symulatorami; • sale do realizacji zajęć ruchowych; • pomieszczenia na działalność „kół młodych naukowców”, • place zabaw. <p>Przewiduje się również przystosowanie budynku do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p>Projekt 2.2. Rozpoczęcie działalności Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego</p> <p>Głównym założeniem niniejszego przedsięwzięcia jest utworzenie Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego, w ramach którego organizowane będą liczne zajęcia, spotkania i warsztaty ukierunkowane przede wszystkim na przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego grup zagrożonych (seniorzy, dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, osoby bezrobotne) oraz promowanie edukacji i nauki. W ramach Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego funkcjonować będzie m. in.: Dziecięcy i Młodzieżowy Uniwersytet Młodego Odkrywcy, Uniwersytet Seniora oraz Wszechnica Wałecka.</p> <p>Uniwersytet Młodego Odkrywcy (UMO), powołany zostanie w celu rozpowszechniania wiedzy i edukacji, pokazania że nauka daje odpowiedź na nurtujące nas pytania, a także aby budzić i rozwijać w dziecku chęć poznawania otaczającego świata. Sale dydaktyczne zostaną wyposażone w stoły, krzeselka, a szatnie w szafki ubraniowe. Ze względów bezpieczeństwa wewnętrzny plac zabawy i nauki, który zostanie w całości ogrodzony. UMO będzie obiektem o powierzchni 650mkw i będzie się składać z pełnej kondygnacji naziemnej i części podziemnej. Zagospodarowany zostanie również teren wokół obiektu. Powstaną dojazdy, parkingi, zieleń, elementy małej architektury oraz place zabaw wyposażone w piaskownice, domki, bujaki i zjeżdżalnie dostosowane do wieku dzieci i wydzielone niską zielenią rekreacyjną. Budynek wraz z otoczeniem zostanie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.</p> <p>Uniwersytet Seniora</p> <p>Założeniem projektu jest zbudowanie nowoczesnej koncepcji funkcjonowania Wałeckiego Uniwersytetu Seniora (WUS), otwartej na różnorodne potrzeby</p>

	<p>najstarszego pokolenia, włączając seniorów w życie akademickie, tak aby mogli poszerzać swoją wiedzę, rozwijać zainteresowania bez względu na posiadane wykształcenie, jak również występować w roli mentorów w procesie kształcenia w szkole wyższej. WUS zawiera w sobie zamysł szerszej koncepcji włączania seniorów w życie akademickie, począwszy od uczestnictwa w wybranych zajęciach na zasadzie „wolnego słuchacza”, uczestnictwa w organizowanych seminariach i konferencjach, uczestnictwo w prowadzonych badaniach, po podejmowanie decyzji podjęcia studiów w trybie stacjonarnym lub/ i podyplomowym w przyszłości. Celem projektu jest również: wypracowanie nowej formuły uczelni wyższej, otwartej na wszystkie pokolenia, współpracującej z innymi organizacjami działającymi na rzecz seniorów (Uniwersytety Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów, Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych „EWA” itp.).</p> <p>Wszechnica Wałecka - Aktywizacja Osób Bezrobotnych i Biernych Zawodowo</p> <p>W bliskiej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy, a także innymi instytucjami działającymi w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych lub biernych zawodowo, planuje się realizację programu podnoszenia kwalifikacji, który skierowany będzie do tych osób. Przeprowadzane będą liczne kursy doszkalające poprawiające ich sytuację na rynku pracy. Ścisła współpraca z wieloma firmami i przedsiębiorstwami umożliwi dobranie adekwatnego do potrzeb zakresu szkoleń.</p> <p>W wyniku realizacji przedsięwzięcia powstanie Wielopokoleniowe Centrum Edukacyjne, które realizować będzie działania z zakresu promocji edukacji i nauki wśród mieszkańców oraz podejmować działania na rzecz integracji społecznej, w tym również międzypokoleniowej. Ponadto będzie zapobiegać pogłębianiu się procesowi wykluczenia społecznego.</p>
Szacowana wartość	9 000 000,00 zł: Projekt 2.1. 7 500 000,00 zł Projekt 2.2. 1 500 000,00 zł
Okres realizacji	2018-2021: Projekt 2.1. 2018-2020 Projekt 2.2. 2020-2021
Możliwe źródła finansowania	Projekt 2.1. Środki własne (Własne środki, WFOŚiGW, JST, PEFRON) , EFRR (do 85% wartości wydatków kwalifikowalnych) Projekt 2.2. Środki własne (środki na koncie, składki członkowskie uczestników, JST, odpłatna działalność pożytku publicznego), EFS (do 85% wartości wydatków kwalifikowalnych)

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji:		
	CEL STRATEGICZNY 1.		
	AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA		
	Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego		
	1.1.4. Podnoszenie kompetencji mieszkańców		
	Cel operacyjny 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru rewitalizacji		
	1.2.3. Zwiększanie możliwości spędzania czasu wolnego poprzez organizację zajęć rekreacyjnych dla mieszkańców		
	CEL STRATEGICZNY 2.		
	OBSZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA		
	Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej		
2.1.3. Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami			
Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników			
2.2.1. Adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji			
2.2.3. Termomodernizacja budynków			
2.2.4. Działania na rzecz poprawy stanu technicznego i estetyki budynków			
Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	
Projekt 2.1.			
Produkty	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	1	
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]	1	
Rezultaty	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z usług świadczonych we wspartych obiektach infrastruktury [os.]	300	
Projekt 2.2.			
Produkty	Liczba zorganizowanych form wsparcia realizowanych w ramach WCE [szt.]	3	
Rezultaty	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych projektami miękkimi [os.]	80	
Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru, umów, sprawozdań i innych dokumentów potwierdzających realizację przedsięwzięcia, świadczących o prowadzeniu działalności oraz umożliwiających kwantyfikację rezultatów.			

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIE REWITALIZACYJNE NR 3	
Nazwa projektu	Utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego i mieszkań chronionych
Podmiot realizujący	Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Ul. Okulickiego 22
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problem dotyczący bezrobocia. Zarówno liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, jak również udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych i udział osób długotrwale bezrobotnych wg stanu na dzień 31.12.2015 r. były większe niż wynosiła wartość przedmiotowych wskaźników dla miasta. Odnotowano ponadto wysoką dynamikę zmiany udziału osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych w odniesieniu do 2011 r. Na koniec 2015 r. ponad 30% osób bezrobotnych zamieszkałych na obszarze rewitalizacji stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym. Na obszarze rewitalizacji stwierdzono również ponadprzeciętną wartość wskaźników odzwierciedlających występowanie zjawiska ubóstwa. Na obszarze rewitalizacji w 2015 r. mieszkała niemal 1/3 ogółu

	osób korzystających z pomocy społecznej w mieście Wałcz. Na obszarze rewitalizacji zamieszkują również rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Stwierdzono ponadto występowanie problemu dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie, o czym świadczy liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w 2015 r. (32,20% procedur zainicjowanych w całym mieście). O występowaniu problemu świadczy również ponadprzeciętna wartość wskaźnika dot. liczby wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	
Zakres projektu	<p>Projekt 3.1. Wykonanie prac adaptacyjno-remontowych w celu utworzenia placówki wsparcia dziennego i mieszkań chronionych Zakres projektu obejmuje przeprowadzenie prac remontowych i adaptacyjnych budynku w celu utworzenia mieszkania chronionego skierowanego do kobiet samotnie wychowujących dzieci oraz placówki wsparcia dziennego.</p> <p>Projekt 3.2. Funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego i mieszkań chronionych Zakres projektu obejmuje funkcjonowanie mieszkania chronionego oraz placówki wsparcia dziennego, w której prowadzone docelowo będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkoła rodzica, • grupa socjoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży, • coaching rodzicielski, • terapia pedagogiczna, • konsultacje pedagoga i psychologa, • doradztwo zawodowe, • arteterapia. <p>Wsparcie skierowane będzie w szczególności do rodzin, osób samotnie wychowujących dzieci, osób zagrożonych bezdomnością i bezrobociem, osób dotkniętych przemocą rodzinną i rodzinom dysfunkcyjnym.</p>	
Szacowana wartość	1 352 000,00 zł Projekt 3.1. 1 027 000,00 zł Projekt 3.2. 325 000,00 zł	
Okres realizacji	2017 – 2020 Projekt 3.1. 2018 - 2019 Projekt 3.2. 2019 - 2020	
Możliwe źródła finansowania	Projekt 3.1. Środki własne, EFRR (85% wydatków kwalifik.) Projekt 3.2. środki własne	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji:</p> <p>CEL STRATEGICZNY 1. AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego</p> <p>1.1.1. Prowadzenie placówek opiekuńczych i innych świadczących usługi społeczne</p> <p>1.1.3. Przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie</p> <p>CEL STRATEGICZNY 2. OBSZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników</p> <p>2.2.1. Adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji</p>	
	Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika
	Projekt 3.1	

	Produkty	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	1
	Rezultaty	Liczba osób objętych projektami miękkimi [os.]	180
	Projekt 3.2		
	Produkty	Liczba funkcjonujących placówek, w których świadczone są usługi społeczne [szt.]	1
	Rezultaty	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z usług społecznych [os.]	40
Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru, umów i sprawozdań z prowadzonej działalności.			

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIE REWITALIZACYJNE NR 4

Nazwa projektu	„Przemoc bez tajemnic”
Podmiot realizujący	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu
Lokalizacja	Ul. Nowomiejska 4
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	<p>Na obszarze rewitalizacji zamieszkują rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Stwierdzono również występowanie problemu dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie, o czym świadczy liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w 2015 r. (32,20% procedur zainicjowanych w całym mieście). O występowaniu na obszarze rewitalizacji problemu przemocy w rodzinie świadczy również ponadprzeciętna wartość wskaźnika dotyczącego liczby wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na niskie poczucie bezpieczeństwa w granicach obszaru rewitalizacji wskazywały również osoby biorące udział w badaniu społecznym, wskazując na konieczność podjęcia działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego. Stwierdzono ponadto ponadprzeciętny poziom przestępczości w 2015 r. w granicach obszaru rewitalizacji popełniono ponad 30% ogółu przestępstw popełnionych w Wałczu. Również wartość wskaźnika dot. liczby stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiągnęła wartość większą niż wartość dla miasta.</p>
Zakres projektu	<p>Działania podejmowane w ramach niniejszego przedsięwzięcia będą miały charakter informacyjno-edukacyjny i prowadzone będą w celu zwrócenia uwagi społeczeństwa na istniejący problem. Ponadto wskazywać będą formy pomocy, o którą mogą się ubiegać ofiary przemocy domowej.</p> <p>Przedmiotowe zadanie polegać będzie na przeprowadzeniu działań przygotowawczych, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zawarcie koalicji z instytucjami, których celem jest edukacja, ochrona ofiar przemocy i niesienie pomocy zarówno ofiarom, jak i sprawcom; • wydanie 4 artykułów prasowych; • sporządzenie Gminnego Raportu „grup ryzyka”; • oraz działań informacyjno-edukacyjnych tj.: kolportaż ulotek, plakatów oraz broszur; • opracowanie „Poradnika Świadomego Rodzica – z dala od przemocy”; • organizacja 2 festynów, które mają za zadanie wskazać prawidłowe wzorce relacji rodzinnych poprzez wspólne spędzanie czasu wolnego; • przeprowadzenie 4 wykładów na temat przemocy dla członków Stowarzyszenia Uniwersytetu III Wieku w Wałczu; spotkania prowadzone przez specjalistów, funkcjonariuszy policji i kuratora; • przeprowadzenie spotkania z podopiecznymi Środowiskowego Domu Samopomocy w Wałczu i ich rodzicami prowadzone przez specjalistę; • przeprowadzenie warsztatów z dziećmi i młodzieżą przez specjalistów w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych; • przeprowadzenie konferencji podsumowującej zrealizowane przedsięwzięcie; • opracowanie Programu służącego działaniom profilaktycznym mające na celu

	<p>udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.</p> <p>Wszystkie działania przewidziane do realizacji w niniejszym przedsięwzięciu są ze sobą powiązane i wzajemnie komplementarne. Konieczne jest przeprowadzenie działań przygotowawczych, które mają na celu ustalenie grup, które wymagają szczególnego wsparcia. Działania informacyjno-edukacyjne będą miały na celu szerzenie wiedzy o przyczynach i skutkach przemocy domowej oraz informowanie ofiar i sprawców o formach pomocy, o które mogą się ubiegać.</p>		
Szacowana wartość	50 000,00 zł		
Okres realizacji	2017		
Możliwe źródła finansowania	Środki własne, Program Ośłonowy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji:		
	CEL STRATEGICZNY 1.		
	AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA		
	<p>Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego</p> <p>1.1.3. Przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie</p> <p>1.1.4. Podnoszenie kompetencji mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru rewitalizacji</p> <p>1.2.1. Organizowanie wydarzeń kulturalnych</p>		
	Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa
Produkty	Liczba wydrukowanych i upowszechnionych broszur [szt.]	1000	
	Liczba wydrukowanych i upowszechnionych Gminnych Raportów „Grup ryzyka” [szt.]	250	
	Liczba wydrukowanych „Poradników Świadomego Rodzica – z dala od przemocy” [szt.]	1000	
Rezultaty	Liczba uczestników spotkań [os.]	80	
Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: sprawozdań, list obecności i umów.			

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIE REWITALIZACYJNE NR 5

Nazwa projektu	Utworzenie Środowiskowego Klubu Samopomocy dla osób po kryzysach psychicznych
Podmiot realizujący	Środowiskowy Dom Samopomocy/Gmina Miejska Wałcz
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – ul. Okulickiego 32
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	<p>Wg ustaleń raportu WHO zaburzenia psychiczne dotyczą co czwartego człowieka. Informacje zawarte w Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2010 – 2015 ukazują, iż wskaźnik rejestrowanego rozpowszechniania zaburzeń psychicznych wzrósł tylko w opiece ambulatoryjnej o 119%. Osoby z zaburzeniami psychicznymi stanowią blisko 20% populacji wszystkich osób niepełnosprawnych zamieszkujących obszar Powiatu Wałeckiego³). Analogicznie sytuacja odnosi się do obszaru Gminy Miejskiej Wałcz. Na terenie miasta funkcjonuje tylko 1 instytucja i 1 stowarzyszenie kierujące specjalistyczne wsparcie terapeutyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Środowiskowy Dom Samopomocy i Stowarzyszenie „Przyjazny Dom” obejmują wsparciem zaledwie 35 osobową grupę. Działania tych podmiotów wspierane są przez Warsztat Terapii Zajęciowej, w którym wsparcie może uzyskać 10 osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>

³ Statystyki Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Wałczu za rok 2014

	<p>Obecnie oferta usług kierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi jest niewystarczająca i należy podejmować działania w celu rozwoju usług o charakterze kompleksowym dostosowanych do indywidualnych potrzeb i predyspozycji z oddziaływaniem aktywizująco-terapeutycznym.</p> <p>Kolejnym problemem odnoszącym się do osób z zaburzeniami psychicznymi i osób niepełnosprawnych jest ich stereotypowe postrzeganie przez społeczeństwo. Badania statystyczne⁴ pokazują, iż większość Polaków odnotowuje w swoim otoczeniu pejoratywne określenia na osoby z zaburzeniami psychicznymi. Społeczne postawy wobec niepełnosprawności psychicznej to przede wszystkim współczucie, zakłopotanie oraz lęk. Stan ten jest spowodowany biernością społeczną tej grupy osób niepełnosprawnych wynikającą z ograniczeń i ograniczonej wiedzy społeczeństwa dotyczącej tego rodzaju niepełnosprawności. Takie postrzeganie osób z niepełnosprawnością psychiczną powoduje wtórną izolację i marginalizację tej grupy osób oraz dalsze wykluczanie z życia społecznego.</p>
Zakres projektu	<p>Nadrzędnym celem przedsięwzięcia jest zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych grupie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym albo wykluczonych, do których należy zaliczyć osoby po kryzysach psychicznych. Realizacja przedsięwzięcia ma również na celu aktywizację i integrację społeczną tych osób, a także rozwijanie wiedzy i świadomości społeczeństwa o zaburzeniach psychicznych.</p> <p>Projekt 5.1. Adaptacja lokalu na działalność klubu samopomocy Zakres projektu obejmuje realizację prac adaptacyjno-remontowych lokalu, w którym Klub pełnił będzie prowadził swoją działalność. Taki lokal musi mieć co najmniej 3 pomieszczenia, aneks kuchenny oraz toalety dla pracowników i podopiecznych.</p> <p>Projekt 5.2. Funkcjonowanie Środowiskowego Klubu Samopomocy Przedmiotowy projekt zakłada utworzenie „Środowiskowego Klubu Samopomocy”, który oferowałby wsparcie i opiekę osobom po kryzysach psychicznych. Pierwszym etapem tego projektu jest szczegółowa diagnoza środowiska osób chorych psychicznie w celu określenia osób najbardziej wymagających wsparcia i identyfikacji docelowych grup beneficjentów.</p> <p>Kolejnym krokiem będzie określenie szczegółowej koncepcji działalności Klubu, tj. utworzenie grup samopomocowych dla osób po kryzysach psychicznych i ich rodzin, a także organizacja konsultacji z psychiatrami i psychologami, którzy będą dbali o zdrowie psychiczne podopiecznych Klubu. W ramach działalności Klubu przewiduje się także organizację licznych zajęć wspierających rozwój zainteresowań podopiecznych i ich aktywność społeczną, co znacznie ułatwi im powrót do funkcjonowania w społeczeństwie. Przewiduje się także wyłonienie podmiotu lub instytucji odpowiedzialnej za działalność Klubu oraz określenie zapotrzebowania i rekrutacja kadry medycznej.</p>
Szacowana wartość	340 000,00 zł, w tym: Projekt 5.1. 90 000,00 zł Projekt 5.2. 250 000,00 zł
Okres realizacji	2018 – 2023 Projekt 5.1. 2018 - 2019 Projekt 5.2. 2019 - 2023
Możliwe źródła finansowania	Projekt 5.1. Środki własne, budżet państwa (MRPiPS) Projekt 5.2. Środki własne, budżet państwa (MRPiPS)
Prognozowane	Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji:

⁴ Badania przeprowadzone przez CBOS pt.: „Polacy wobec chorób psychicznych i osób chorych psychicznie”

rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	CEL STRATEGICZNY 1.		
	AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA		
	Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego		
	1.1.1. Prowadzenie placówek opiekuńczych i innych świadczących usługi społeczne		
	1.1.4. Podnoszenie kompetencji mieszkańców		
	Cel operacyjny 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru rewitalizacji		
	1.2.1. Organizowanie wydarzeń kulturalnych		
	CEL STRATEGICZNY 2.		
OBZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA			
Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników			
2.2.1. Adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji			
Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	
Projekt 5.1			
Produkty	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	1	
Rezultaty	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi [os.]	20	
Projekt 5.2			
Produkty	Liczba funkcjonujących placówek świadczących usługi społeczne [szt.]	1	
Rezultaty	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi [os.]	20	
Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołu odbioru i sprawozdań z prowadzonej działalności.			

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIE REWITALIZACYJNE NR 6	
Nazwa projektu	Utworzenie mieszkań chronionych
Podmiot realizujący	Gmina Miejska Wałcz
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: ul. Kilińszczaków 23
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	<p>Mając na uwadze zachodzące negatywne trendy demograficzne w granicach obszaru rewitalizacji (tzw. starzenie się społeczeństwa) oraz odpływ osób młodych do większych ośrodków miejskich lub za granicę, należy zauważyć, iż w najbliższym czasie pogłębiać się będzie problem samotności i niesamodzielności osób starszych, co skutkować będzie zwiększonym zapotrzebowaniem na różne formy wsparcia.</p> <p>Na obszarze rewitalizacji zamieszkuje stosunkowo duża liczba osób zagrożonych wykluczeniem bądź marginalizacją społeczną. Są to osoby m. in.: niepełnosprawne, starsze, dzieci z rodzin dysfunkcyjnych czy osoby długotrwale bezrobotne. Jak wskazano wyżej zachodzące trendy demograficzne będą w dalszym ciągu skutkowały zwiększaniem się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. O poziomie niepełnosprawności na terenie miasta wspomniano przy identyfikacji sfer problemowych w przedsięwzięciu nr 7. Na obszarze rewitalizacji zamieszkuje 37 rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, co wskazuje na konieczność podejmowania działań na rzecz dzieci pochodzących z tych rodzin. Także osoby długotrwale bezrobotne stanowią stosunkowo duży odsetek osób w wieku produkcyjnym, który w 2015 roku wyniósł 3,5%. Osoby długotrwale bezrobotne stanowią 54% wszystkich osób pozostających bez zatrudnienia.</p>

	Na podstawie wyżej wskazanych przesłanek należy stwierdzić, iż konieczne są działania przeciwdziałające i zapobiegające zjawisku wykluczenia zarówno społecznego, jak i ekonomicznego.		
Zakres projektu	<p>Projekt 6.1. Adaptacja budynku przy ul. Kilińszczaków 23 na potrzeby utworzenia mieszkań chronionych</p> <p>W ramach niniejszego przedsięwzięcia przewiduje się wykonanie szczegółowej dokumentacji i na jej podstawie przeprowadzenie prac remontowych budynku, w tym adaptacji poddasza na cele mieszkalne, dostosowanie pomieszczeń do wymagań, jakim muszą odpowiadać mieszkania chronione oraz dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych. Poza pracami modernizacyjnymi budynku przewiduje się także zagospodarowanie przyległego terenu, które będzie wykorzystywane przez mieszkańców mieszkań chronionych.</p> <p>Projekt 6.2. Funkcjonowanie mieszkań chronionych</p> <p>Efektom prac remontowo-adaptacyjnych będzie utworzenie mieszkań chronionych, dzięki którym osoby zagrożone wykluczeniem lub marginalizacją przebywać będą pod opieką pracownika socjalnego i przystosowywać się do funkcjonowania w społeczeństwie.</p>		
Szacowana wartość	1 911 444,96 zł, w tym: Projekt 6.1. 1 295 000,00 zł Projekt 6.2. 616 444,96 zł		
Okres realizacji	2017 – 2023 Projekt 6.1. 2017 - 2019 Projekt 6.2. 2019 - 2023		
Możliwe źródła finansowania	Projekt 6.1. środki własne, EFRR (do 85% wydatków kwalifik.) Projekt 6.2. środki własne, EFS (do 85% wydatków kwalifik.)		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji Wskaźniki produktu	Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji: CEL STRATEGICZNY 1. AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego 1.1.1. Prowadzenie placówek opiekuńczych i innych świadczących usługi społeczne CEL STRATEGICZNY 2. OBSZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej 2.1.3. Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników 2.2.1. Adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji		
	Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa
	Projekt 6.1.		
	Produkty	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	1
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych [szt.]	1
	Rezultaty	Liczba miejsc w funkcjonujących mieszkaniach chronionych [szt.]	15
Projekt 6.2			

	Produkty	Liczba funkcjonujących placówek, w których świadczone są usługi społeczne [szt.]	1
	Rezultaty	Liczba osób objętych usługami społecznymi [os.]	30
Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru i sprawozdań z prowadzonej działalności.			

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIE REWITALIZACYJNE NR 7	
Nazwa projektu	Utworzenie przestrzeni integracji, profilaktyki i rehabilitacji zdrowotnej oraz aktywizacji zawodowej ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Podmiot realizujący	Gmina Miejska Wałcz
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Al. Tysiąclecia
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	<p>Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano występowanie problemu bezrobocia i bezrobocia długotrwałego oraz wysoki odsetek osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej. Biorąc pod uwagę fakt, że problem bezrobocia długotrwałego wynika w dużej mierze z nieadaptowania się osób dotkniętych problemem do współczesnego rynku pracy, zasadne jest podjęcie działań ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową tej grupy osób.</p> <p>Wskutek zwiększającego się odsetka osób w wieku poprodukcyjnym coraz większego znaczenia nabierają potrzeby i problemy tej grupy osób – dotyczy to zarówno stworzenia miejsca umożliwiającego podtrzymywanie ich aktywności, jak i działań związanych z profilaktyką zdrowotną.</p> <p>Istotnym elementem projektu są również działania ukierunkowane na włączenie społeczne osób niepełnosprawnych – dotyczą one zarówno dostosowania infrastruktury do ich potrzeb, jak i realizację programu skierowanego w szczególności do tej grupy osób.</p> <p>Należy zwrócić uwagę na fakt, że Wałcz jest miastem o bogatych tradycjach związanych z kulturą fizyczną. Z Wałczem związana jest historia tzw. Wunderteamu, grupy wybitnych polskich olimpijczyków z lat 50 i 60. Bogate tradycje sportowe są jednym z elementów kształtujących tożsamość lokalną mieszkańców Wałcza i są elementem wpływającym na ich poczucie przynależności do społeczności lokalnej. Ukierunkowanie projektu na włączenie społeczne i integrację, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem, zwiększy poziom kapitału społecznego wspólnoty lokalnej oraz przyczyni się do rozwiązania problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji.</p>
Zakres projektu	<p>Projekt 7.1. Utworzenie świetlicy i sali rehabilitacyjnej oraz przestrzeni na potrzeby ekonomii społecznej</p> <p>Zakres projektu obejmuje stworzenie miejsca dla funkcjonowania podmiotu ekonomii społecznej oraz utworzenie świetlicy z salą spotkań i sali rehabilitacyjnej. W ramach projektu planuje się ponadto dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z modernizacją otoczenia (chodniki, drogi dojazdowe, podjazdy dla osób niepełnosprawnych itp). Planowana jest budowa nowego, funkcjonalnego budynku socjalnego, w którym mieścić się będą: świetlica z salą spotkań i salą rehabilitacyjną, część kawiarniana oraz sanitariaty i szatnie. Zlokalizowana w budynku kawiarnia docelowo prowadzona będzie przez spółdzielnię socjalną, co będzie sprzyjać integracji mieszkańców oraz aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Świetlica udostępniana będzie przede wszystkim organizacjom pozarządowym (np. klubom sportowym), lecz również innym podmiotom, po uprzednim zgłoszeniu potrzeby.</p> <p>Projekt 7.2. Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej</p>

	<p>Zakres projektu obejmuje utworzenie podmiotu ekonomii społecznej oraz realizację działań, których celem jest podniesienie wiedzy i umiejętności potrzebnych do jego prowadzenia (m.in. nabycie i rozwijanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w podmiocie ekonomii społecznej). Jeśli będzie to możliwe, część szkoleń zostanie zrealizowana w utworzonej świetlicy. Projekt zakłada również wsparcie pomostowe niezbędne do sfinansowania podstawowych kosztów funkcjonowania PES w okresie początkowym jego istnienia.</p> <p>Działalność podmiotu ekonomii społecznej oprócz prowadzenia kawiarni, obejmuje również obsługę organizowanych wydarzeń sportowych poprzez sprzedaż przekąsek i napojów. W związku z powyższym aktywność na stadionie miejskim, będzie mieć istotny wpływ na funkcjonowanie podmiotu ekonomii społecznej. Kawiarnia może być wyprofilowana tematycznie z uwzględnieniem tradycji związanych z kulturą fizyczną.</p> <p>Projekt 7.3. Program rehabilitacji leczniczej dla dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością</p> <p>Zakres projektu obejmuje realizację programu rehabilitacji leczniczej dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością lub niepełnosprawnych. W ramach projektu planuje się ponadto realizację działań wspierających dla rodziców oraz stworzenie oferty terapeutycznej dla dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością.</p>									
Szacowana wartość	4 700 000,00 zł, w tym: Projekt 7.1. 3 800 000,00 zł Projekt 7.2. 300 000,00 zł Projekt 7.3. 600 000,00 zł									
Okres realizacji	2018 – 2022 Projekt 7.1 2018 - 2020 Projekt 7.2 2020 – 2021 Projekt 7.3 2020 - 2022									
Możliwe źródła finansowania	Projekt 7.1. Środki własne, EFRR (85% wydat. kwalifik.) Projekt 7.2. Środki własne, EFS (w ramach SZOWES Wałcz - do 85%) Projekt 7.3. Środki własne, EFS (do 85%)									
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji:</p> <p>CEL STRATEGICZNY 1. AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego 1.1.1. Prowadzenie placówek opiekuńczych i innych świadczących usługi społeczne</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru rewitalizacji 1.2.3. Zwiększanie możliwości spędzania czasu wolnego poprzez organizację zajęć rekreacyjnych dla mieszkańców</p> <p>CEL STRATEGICZNY 2. OBZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej 2.1.3. Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</p> <table border="1" data-bbox="437 1825 1385 1993"> <thead> <tr> <th data-bbox="437 1825 611 1892">Typ wskaźnika</th> <th data-bbox="611 1825 1252 1892">Nazwa wskaźnika</th> <th data-bbox="1252 1825 1385 1892">Wartość docelowa</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="3" data-bbox="437 1892 1385 1926" style="text-align: center;">Projekt 7.1.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 1926 611 1993">Produkty</td> <td data-bbox="611 1926 1252 1993">Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych [szt.]</td> <td data-bbox="1252 1926 1385 1993">1</td> </tr> </tbody> </table>	Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	Projekt 7.1.			Produkty	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych [szt.]	1
Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa								
Projekt 7.1.										
Produkty	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych [szt.]	1								

		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]	0,7
Rezultaty		Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z infrastruktury [szt.]	1800
Projekt 7.2.			
Produkty		Liczba zrealizowanych godzin szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych in. [godz.]	100
Rezultaty		Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych projektem [szt.]	40
		Liczba funkcjonujących przedsiębiorstw społecznych [szt.]	1
Projekt 7.3			
Produkty		Liczba zrealizowanych programów rehabilitacji leczniczej [szt.]	1
Rezultaty		Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji objętych projektem [os.]	20
Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru lub faktur, sprawozdań, badań terenowych.			

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIE REWITALIZACYJNE NR 8	
Nazwa projektu	Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru w rejonie ul. Wojska Polskiego w Wałczu
Podmiot realizujący	Gmina Miejska Wałcz, Wałecka Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Ul. Wojska Polskiego, ul. Bydgoska Projekt 8.1: Wojska Polskiego 2-4-6, dz. ew. 3225/12, 3225/13, 3214, 3199/2, 3201/5, 3211/1, 3211/3, 3211/4 Projekt 8.2: ul. Bydgoska 4; dz. ew. 3211/2 Projekt 8.3: ul. Wojska Polskiego 2-4-6 Projekt 8.4: ul. Bydgoska 4; dz. ew. 3211/2, ul. Wojska Polskiego 2-4-6; dz. ew. 3225/12, 3225/13, 3214, 3199/2, 3201/5, 3211/1, 3211/3, 3211/4 Projekt 8.5: ul. Bydgoska 4
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	<p>Wśród zidentyfikowanych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji stwierdzono: wysoki i nadal zwiększający się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, ponadprzeciętny poziom bezrobocia, w tym długotrwałego oraz bezrobocia wśród osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, występowanie wysokiego odsetka osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej oraz zmniejszanie się liczby ludności obszaru rewitalizacji.</p> <p>Negatywnym zjawiskom w sferze społecznej towarzyszą problemy w sferach przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Jednym z miejsc, gdzie występuje ich szczególna koncentracja jest rejon osiedla przy ul. Wojska Polskiego, obejmujący miejsce realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia. Zidentyfikowano tu problemy związane z zagospodarowaniem przestrzennym, wśród których wymienia się m.in.: obecność niefunkcjonalnych obiektów (żelbetonowy zbiornik uniemożliwiający wprowadzenie nowego zagospodarowania, pozostałości po boisku do piłki nożnej), niewystarczająca liczba miejsc parkingowych, brak miejsc do spędzania czasu wolnego, ogólny brak ładu w zagospodarowaniu przestrzennym. Zdiagnozowane problemy negatywnie oddziałują na sytuację społeczną. Wyrazem tego jest występowanie w przestrzeni osiedlowej zachowań niedopuszczalnych, takich jak spożywanie napojów alkoholowych, mające miejsce w szczególności za zbiornikiem – jego położenie i gabaryty sprawiają, że wyizolowany zostaje fragment przestrzeni, którego ograniczona widoczność sprzyja występowaniu tego typu incydentów.</p> <p>Zagospodarowanie przestrzenne pełni w przestrzeni osiedlowej szczególną rolę, bowiem wpływa ono na możliwości nawiązywania i podtrzymywania więzi o charakterze sąsiedzkim. Zastana sytuacja negatywnie oddziałuje na możliwości pielęgnowania relacji sąsiedzkich – problemy takie jak niewystarczająca liczba miejsc</p>

	<p>parkingowych mogą stanowić źródło konfliktów oraz wywoływać zarówno u mieszkańców, jak i innych użytkowników infrastruktury stan frustracji. Zły stan przestrzeni publicznej wywiera negatywny wpływ na atrakcyjność obszaru w kontekście spędzania wolnego czasu, jak również miejsca zamieszkania.</p> <p>Na obszarze objętym przedsięwzięciem zidentyfikowano ponadto problem dotyczący funkcjonowania kina miejskiego mieszczącego się w budynku przy ul. Bydgoskiej 4. Obiekt, jak również sala kinowa wraz z zapleczem sanitarno-bytowym, wymaga dostosowania do obowiązujących przepisów prawa, celem umożliwienia dalszego funkcjonowania placówki. Ponadto istnieje potrzeba zagospodarowania pomieszczeń znajdujących się na drugiej i trzeciej kondygnacji budynku. Przedmiotowy projekt stanowi również odpowiedź na problem dotyczący dostępności pomieszczeń znajdujących się na najwyższej kondygnacji budynku przy ul. Wojska Polskiego 2-4-6. Znajduje się w nich m.in.: wewnętrzny plac zabaw i klub młodzieżowy. Obiekt wymaga dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych celem zwiększenia dostępności pomieszczeń o przeznaczeniu społecznym.</p>
Zakres projektu	<p>Zakres przedsięwzięcia składa się z następujących projektów:</p> <p>Projekt 8.1 Utworzenie przestrzeni integracji sąsiedzkiej na osiedlu przy ul. Wojska Polskiego w Wałczu</p> <p>Zakres projektu obejmuje przeprowadzenie następujących działań włącznie z wykonaniem dokumentacji i nadzorem inwestorskim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • urządzenie i zagospodarowanie terenu zieleni, w tym nasadzenia drzew, krzewów, zieleni jednorocznej itp.; • montaż obiektów małej architektury, w tym: ławek, koszy na śmieci, hamaków miejskich, koszy na odpady, stołów do gry w szachy i tenisa stołowego, wiat; • utworzenie siłowni zewnętrznej, placu zabaw oraz miejsca do rzutu do kosza, • budowa oświetlenia; • budowa i przebudowa parkingów i dojść do terenu zieleni; • budowa kanalizacji deszczowej. <p>Wskutek realizacji projektu utworzona zostanie przestrzeń sprzyjająca integracji międzypokoleniowej. Realizacja projektu będzie miała wpływ na zagospodarowanie czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, co przyczyni się do wzrostu integracji społecznej, w tym także międzypokoleniowej. Ponadto pojawi się możliwość organizowania w przestrzeni osiedlowej wydarzeń kulturalnych.</p> <p>Projekt 8.2 Adaptacja budynku kina na cele społeczno-kulturalne</p> <p>Zakres projektu obejmuje przebudowę i adaptację budynku kina „Tęcza” na cele społeczno-kulturalne. Planowane działania obejmować będą przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawę stanu techniczno-użytkowego budynku oraz dostosowanie go do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, • adaptację pomieszczeń znajdujących się na 2 i 3 kondygnacji na cele społeczno-kulturalne, • utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży oraz przestrzeni biurowej, • modernizację sali kinowej wraz z zapleczem sanitarno-bytowym. <p>Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do ożywienia tej części miasta i pozwoli na utworzenie miejsc spotkań i integracji mieszkańców w różnym wieku. Stworzone zostaną warunki do organizowania imprez i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych. W utworzonej świetlicy przewiduje się organizowanie m. in. zajęć wyrównawczych dla uczniów z problemami w nauce, w związku z czym poza ofertą kulturalną budynek będzie spełniał także funkcję edukacyjną.</p> <p>Projekt 8.3 Zwiększenie dostępności oferty społecznej w budynku przy ul. Wojska Polskiego 2-</p>

	<p>4-6</p> <p>Zakres projektu obejmuje montaż windy zewnętrznej w budynku Wałeckiej Spółdzielni Mieszkaniowej L-W. Wskutek realizacji modułu zwiększy się dostępność obiektu dla osób niepełnosprawnych. Ponadto dla wszystkich użytkowników zwiększona zostanie dostępność najwyższych kondygnacji, na których znajdują się m. in.: wewnętrzny plac zabaw, klub młodzieżowy, klub gier planszowych, klub zajęć rekreacyjnych i sportowych. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zwiększenia dostępności oferty spędzania czasu wolnego, a także do wzrostu integracji społecznej mieszkańców.</p> <p>Projekt 8.4 Program działań społecznych – „kulturalnie i aktywnie”</p> <p>Projekt obejmuje realizację programu działań społecznych, które odbywać się będą w przestrzeni osiedlowej zagospodarowanej w ramach Projektu I, w budynku kina i w salach o przeznaczeniu społecznym budynku Spółdzielni Mieszkaniowej L-W. Zakres planowanych przedsięwzięć społecznych obejmuje realizację następujących wydarzeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tematyczny cykl darmowych seansów dla miłośników kina, realizowany w sali kinowej kina „Tęcza”; • cykliczne wydarzenie w formie pikniku rodzinnego, organizowane w okresie letnim w odnowionej przestrzeni osiedlowej; • organizowanie zajęć z zakresu aktywności fizycznej w salach budynku Spółdzielni Mieszkaniowej L-W z zakresu Zumby, fitness, gimnastyki, rytmiki i zajęć tanecznych; katalog aktywności zawierać będzie również ofertę dedykowaną seniorom; • cykl spotkań ze znanymi osobistościami z różnych sfer aktywności; • plenerowy turniej szachowy – zorganizowanie turnieju w szachy i warcaby. <p>Projekt 8.5 Podniesienie kompetencji społeczno-zawodowych osób zagrożonych wykluceniem społecznym</p> <p>Zakres projektu obejmuje realizację działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Wsparcie dla uczestników projektu odbędzie się w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb. W ramach projektu zapewnione zostaną usługi z zakresu poradnictwa psychologicznego i psychospołecznego, ukierunkowanego na integrację społeczną i zawodową.</p> <p>W ramach projektu realizowane będą działania z zakresu usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, których efektem będzie przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej. Osobami predestynowanymi do objęcia wsparciem będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w związku z czym głównym miejscem realizacji projektu będą sale budynku przy ul. Bydgoskiej 4.</p>
Szacowana wartość	<p>Projekt 8.1 1 000 000,00 zł</p> <p>Projekt 8.2 10 245 000,00 zł</p> <p>Projekt 8.3 200 000,00 zł</p> <p>Projekt 8.4 150 000,00 zł</p> <p>Projekt 8.5 100 000,00 zł</p>
Okres realizacji	<p>Projekt 8.1 2017 – 2019</p> <p>Projekt 8.2 2018 – 2021</p> <p>Projekt 8.3 2017 – 2019</p> <p>Projekt 8.4 2019 – 2023</p> <p>Projekt 8.5 2021 - 2022</p>

Możliwe źródła finansowania	<p>Projekt 8.1 Środki własne, EFRR (do 85% wydatków kwalifik.), Projekt 8.2 Środki własne, EFRR (do 85% wydatków kwalifik.), Program Operacyjny Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej: Rozwój Kin Projekt 8.3 Środki własne, EFRR (do 85% wydatków kwalifik.), Projekt 8.4 Środki własne Projekt 8.5 Środki własne, EFS (do 85% wydatków kwalifik.),</p>		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji: CEL STRATEGICZNY 1. AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego 1.1.4. Podnoszenie kompetencji mieszkańców Cel operacyjny 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru rewitalizacji 1.2.1. Organizowanie wydarzeń kulturalnych 1.2.2. Angażowanie mieszkańców w działania na rzecz kształtowania tożsamości lokalnej 1.2.3. Zwiększanie możliwości spędzania czasu wolnego poprzez organizację zajęć rekreacyjnych dla mieszkańców CEL STRATEGICZNY 2. OBZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej 2.1.1. Kształtowanie przestrzeni sąsiedzkiej 2.1.2. Tworzenie terenów zieleni urządzonej 2.1.3. Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami 2.1.4. Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników 2.2.1. Adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji</p>		
	Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa
	Projekt 8.1		
Produkty		Powierzchnia zmodernizowanych ogólnodostępnych terenów rekreacji [ha]	0,56
Rezultaty		Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zmodernizowanych ogólnodostępnych terenów rekreacji [os.]	1 200
	Projekt 8.2		
Produkty		Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	1
Rezultaty		Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty społeczno-kulturalnej i edukacyjnej [os.]	600
	Projekt 8.3		
Produkty		Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	1
Produkty		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych [szt.]	1
Rezultaty		Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty społeczno-rekreacyjnej [os.]	600
	Projekt 8.4		
Produkty		Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych [szt.]	10 (2/rok)
Rezultaty		Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji uczestniczących w zorganizowanych wydarzeniach kulturalnych [os.]	800

Projekt 8.5			
	Produkty	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych projektem [os.]	40
	Rezultaty	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym, które nabyły kompetencje po zakończeniu programu [os.]	40
Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru lub faktur, dokumentacji projektowej i sprawozdań.			

5.2. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 1	
Nazwa projektu	Szkolenia językowe dla osób o niskich kwalifikacjach
Podmiot realizujący	Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: ul. Okulickiego 22
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problem dotyczący bezrobocia. Zarówno liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, jak i udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych i udział osób długotrwale bezrobotnych wg stanu na dzień 31.12.2015 r. był większy niż wynosiła wartość przedmiotowych wskaźników dla miasta. Odnotowano ponadto wysoką dynamikę zmiany udziału osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych w kontekście 2011 r. Na koniec 2015 r. ponad 30% osób bezrobotnych zamieszkałych na obszarze rewitalizacji stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym. Wskazuje to na deficyt umiejętności osób bezrobotnych oraz potrzebę prowadzenia działań ukierunkowanych na podnoszenie ich kompetencji, celem zwiększenia szansy znalezienia zatrudnienia, a także motywacji do rozwijania umiejętności.
Zakres projektu	W ramach niniejszego przedsięwzięcia zrealizowane zostaną kursy językowe ukierunkowane na zwiększenie kompetencji językowych osób o niskim poziomie kwalifikacji. Kursy skierowane będą do osób z wykształceniem co najwyżej średnim, w tym w szczególności bezrobotnych, które wyrażą chęć rozwoju kompetencji językowych. Kurs zakończony zostanie egzaminem przeprowadzonym przez upoważnioną instytucję w celu potwierdzenia uzyskanych umiejętności. Przedsięwzięcie wspiera politykę równości szans i niedyskryminacji poprzez zapewnienie udziału w nim zarówno mężczyźni jak i kobiety. Ich realizacja wspierać będzie ideę uczenia się przez całe życie (ang. <i>lifelong learning</i>).
Szacowana wartość	150 000,00 zł
Okres realizacji	2017 – 2020
Możliwe źródła finansowania	Środki własne, EFS
Realizowane cele procesu rewitalizacji	CEL STRATEGICZNY 1. AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego 1.1.4. Podnoszenie kompetencji mieszkańców

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 2	
Nazwa projektu	Sztuka narzędziem kształtowania tożsamości lokalnej i aktywizacji społecznej
Podmiot realizujący	Stowarzyszenie „Rumor”
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	Jednym z problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji jest zanikanie aktywności społecznej oraz niska jakość przestrzeni publicznych.
Zakres projektu	<p>Przedsięwzięcie obejmuje realizację opracowanych przez Stowarzyszenie „Rumor” autorskich projektów cyklicznych skierowanych przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji, których zakres obejmuje działania związane z aktywizacją kulturalną, kształtowaniem tożsamości lokalnej i wrażliwości artystycznej.</p> <p>Projekt 1. Wałeckie rezydencje artystyczne W realizację projektu planuje się zaangażować artystów z: Polski, Ukrainy, Litwy i Niemiec (kraje związane z historią Wałcza), którzy wspólnie z mieszkańcami będą realizować projekt w dowolnej dziedzinie spośród następujących: sztuki plastyczne, wizualne, performatywne, muzyczne, filmowe, interdyscyplinarne. Każda rezydencja zakończona będzie publiczną prezentacją procesu twórczego i efektów prac. Warunkiem udziału artystów w rezydencji będzie opracowanie projektu inspirowanego historią lub walorami Wałcza oraz włączenie w proces tworzenia mieszkańców obszaru rewitalizacji w dowolnym wieku. Uczestnicy rezydencji będą wybierani przez komitet selekcyjny na podstawie przedstawionych projektów. Organizator pokrywa koszty pobytu, uzgodniony budżet projektu oraz stypendium/honorarium. Rezydencje odbywałyby się od września do czerwca każdego roku.</p> <p>Projekt 2. Tożsamość Wałcza W ramach projektu wyłonieni w konkursie artyści z: Polski, Ukrainy, Litwy i Niemiec (kraje ściśle związane z historią Wałcza) w okresie letnim, wspólnie z mieszkańcami oraz we współpracy z lokalnymi mentorami i specjalistami z różnych dziedzin, realizować będą projekt dotyczący tożsamości lokalnej. Projekty realizowane będą w różnych dziedzinach takich jak: sztuki plastyczne, wizualne, performatywne, muzyczne, filmowe, interdyscyplinarne. W trakcie obozu letniego prac nad projektami towarzyszyć będą wykłady otwarte i warsztaty. Każdego roku program zakończony będzie publiczną prezentacją powstałych prac w przestrzeni miejskiej w formie festiwalu sztuk (oddzielny projekt). Podstawowym założeniem realizowanych podczas rezydencji projektów jest czerpanie z lokalnej pamięci oraz inspirowanie się historią i walorami Wałcza, a przede wszystkim zaangażowanie w działania mieszkańców obszaru rewitalizacji. Organizator pokrywa koszty pobytu oraz uzgodniony budżet projektu.</p> <p>Projekt 3. Wałeckie Święto Sztuk Zakres projektu obejmuje realizację kilkudniowej wystawy prac powstałych w ramach Projektu 1 i Projektu 2. Wystawa organizowana będzie z udziałem artystów zagranicznych i mieszkańców zaangażowanych w realizację projektów. Prace będą przedstawiane w przestrzeni miejskiej oraz w instytucjach miejskich.</p>
Szacowana wartość	<p>Projekt 1. 150 000,00 zł rocznie (750 000,00 zł) Projekt 2. 150 000,00 zł rocznie (750 000,00 zł) Projekt 3. 200 000,00 zł rocznie (1 000 000,00 zł) Łącznie: 500 000,00 zł rocznie (2 500 000,00 zł)</p>
Okres realizacji	2018-2023
Źródła finansowania	Środki własne (na etapie programu rewitalizacji nie wskazano informacji o możliwościach finansowania przedmiotowego przedsięwzięcia)
Realizowane cele	CEL STRATEGICZNY 1.

procesu rewitalizacji	AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru rewitalizacji 1.2.1. Organizowanie wydarzeń kulturalnych 1.2.2. Angażowanie mieszkańców w działania na rzecz kształtowania tożsamości lokalnej
-----------------------	--

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 3	
Nazwa projektu	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w celu utworzenia placu rekreacyjno-wypoczynkowego
Podmiot realizujący	Gmina Miejska Wałcz
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: ul. Robotnicza, ul. Bankowa, ul. Dąbrowskiego
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	Niska jakość przestrzeni publicznych, potrzeba zwiększenia możliwości spędzania czasu wolnego z uwzględnieniem potrzeb osób starszych.
Zakres projektu	<p>Utworzenie placu zabaw wpłynie na poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży, natomiast inne elementy, które będą utworzone oddziaływać będą na atrakcyjność obszaru także wśród osób dorosłych. Przedmiotem przedsięwzięcia jest sporządzenie dokumentacji, budowa i nadzór inwestorski dla następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • urządzenie i zagospodarowanie terenu zieleni wraz z opracowaniem koncepcji nasadzeń drzew, krzewów, zieleni jednorocznej itp. • budowa obiektów małej architektury: ławki, kosze na odpady, hamaki miejskie, stoły do gry w szachy i tenisa stołowego, wiaty itp. • budowa oświetlenia terenu zieleni, dojeżdż i parkingów, • budowa lub przebudowa miejsc parkingowych i dojeżdż do terenu zieleni.
Szacowana wartość	150 000,00 zł
Okres realizacji	2017 – 2019
Możliwe źródła finansowania	Środki własne
Realizowane cele procesu rewitalizacji	CEL STRATEGICZNY 2. OBZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej 2.1.2. Tworzenie terenów zieleni urządzonej

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 4	
Nazwa projektu	Adaptacja kompleksu budynków na Zakład Aktywności Zawodowej
Podmiot realizujący	Powiat Wałecki
Lokalizacja	Ul. Wronia 38
Zidentyfikowane problemy, na które projekt odpowiada	<p>Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do niwelowania zjawisk związanych z problemami społecznymi osób niepełnosprawnych, jak również wspierać będzie włączenie społeczne i przeciwdziałać marginalizacji osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawność jest jednym z problemów występujących w sferze społecznej zarówno powiatu wałeckiego, jak i miasta Wałcz. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców około 155 z nich posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności⁵. Obecnie w Wałczu podejmuje się działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, w ramach których współpracują ze sobą instytucje, takie jak: PCPR, PUP, OPS-y, Powiatowa Społeczna Rada ds. osób niepełnosprawnych czy stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Do pełnego systemu opieki nad tymi osobami brakuje funkcjonującego Zakładu Aktywności</p>

⁵ Biuletyn Obserwatorium Integracji Społecznej „Niepełnosprawni na Pomorzu Zachodnim” nr 2(12)/14

	Zawodowej, którego działanie będzie komplementarne do zadań podejmowanych przez wskazane wyżej instytucje. Na obszarze rewitalizacji zamieszkuje 14 osób bezrobotnych z niepełnosprawnością, które stanowią około 25% wszystkich osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami w Wałczu.
Opis projektu	Przedmiotem projektu jest przebudowa, rozbudowa, adaptacja oraz wyposażenie kompleksu budynków wraz z zagospodarowaniem terenu z przeznaczeniem na Zakład Aktywności Zawodowej. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: 1) kompleksowe wykonanie robót budowlanych, w tym: częściową rozbiórkę, rozbudowę i adaptację dwóch budynków: a) budynku głównego - rozbudowa jest konieczna w celu zrealizowania zaplanowanych działów zakładu. Budynek główny składa się z dwóch kondygnacji: na parterze zaprojektowano następujące działy: pralnia, gastronomia, montaż i demontaż, składanie kartonów, rękodzieło i renowacja mebli, rehabilitacja. Na pierwszym piętrze zaprojektowano dział administracyjny. b) budynku gospodarczego - obiekt 1-kondygnacyjny, w którym zaplanowano dwa garaże na samochód typu bus, pomieszczenie magazynowo-gospodarcze oraz socjalne dla działu obsługa zieleni. 2.) Wyposażenie działów: pralnia chemiczna i wodna, montażu i demontażu, rękodzieła i renowacji mebli, gastronomii, rehabilitacji, obsługi terenów zieleni.
Szacowana wartość	9 868 092,28 zł
Okres realizacji	2017 – 2018
Możliwe źródła finansowania	Środki własne, EFRR
Realizowane cele procesu rewitalizacji	CEL STRATEGICZNY 1. AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA IDENTYFIKUJĄCA SIĘ Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego 1.1.1. Prowadzenie placówek opiekuńczych i innych świadczących usługi społeczne 1.1.4. Podnoszenie kompetencji mieszkańców CEL STRATEGICZNY 2. OBSZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników 2.2.1. Adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji 2.2.4. Działania na rzecz poprawy stanu technicznego i estetyki budynków

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 5	
Nazwa projektu	Projekty z zakresu remontów i poprawy efektywności energetycznej
Podmiot realizujący	TBS Sp. z o.o. w Wałczu, Wspólnoty Mieszkaniowe
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Ul. Kościuszki 39, 41; Ul. Okulickiego 1, 8, 17, 25, 29-29A-29B, 30, 34, 36; Ul. Bankowa 6, 7, 9, 11, 19, 21; Ul. Kilińszczaków 5, 18, 20, 44; ul. Wojska Polskiego 22, 28, 30, 32, 37; Ul. Kościuszkowców 1, 4; Ul. Konopnickiej 17; Ul. Bydgoska 4 i 10; Al. Tysiąclecia 1; Ul. Orła 9, 21.
Opis projektu	Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problemy związane ze złym stanem

	<p>technicznym i estetycznym budynków, co wywiera wpływ na jakość i atrakcyjność przestrzeni publicznej. Stwierdzono ponadto potrzeby z zakresu poprawy efektywności energetycznej. W związku z powyższym pożądane są wszelkie działania ukierunkowane na poprawę stanu technicznego i estetycznego budynków znajdujących się na obszarze rewitalizacji, włącznie z poprawą efektywności energetycznej. Mając na względzie powyższe planuje się realizację projektów ukierunkowanych na przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom. Podejmowane działania dotyczyć będą budynków znajdujących się pod następującymi adresami: Ul. Kościuszki 39, 41; Ul. Okulickiego 1, 8, 17, 25, 29-29A-29B, 30, 34, 36; Ul. Bankowa 6, 7, 9, 11, 19, 21; Ul. Kilińszczaków 5, 18, 20, 44; Ul. Wojska Polskiego 22, 28, 30, 32, 37; Ul. Kościuszkowców 1, 4; Ul. Konopnickiej 17; Ul. Bydgoska 4 i 10; Al. Tysiąclecia 1; Ul. Orla 9, 21.</p> <p>Zakres podejmowanych działań obejmować będzie w zależności od zidentyfikowanych dla konkretnego budynku potrzeb m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • docieplenie ścian zewnętrznych, • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, • remont lub wymiana pokrycia dachowego, • remont elewacji, • remont klatek schodowych, • podłączenie budynku do sieci ciepłowniczej, • izolacja fundamentów. <p>Dopuszcza się niezależną realizację działań dla każdego z budynków.</p>
Szacowana wartość	Całkowity koszt działań dla wymienionych budynków szacowany jest na ok. 5 490 000,00 zł
Okres realizacji	2017-2022
Możliwe źródła finansowania	Środki własne podmiotów realizujących, EFRR
Realizowane cele procesu rewitalizacji	<p>CEL STRATEGICZNY 2. OBZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 2.2. Bezpieczne budynki spełniające oczekiwania współczesnej społeczności 2.2.3. Termomodernizacja budynków 2.2.4. Działania na rzecz poprawy stanu technicznego i estetyki budynków</p>

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 6	
Nazwa projektu	Kulturą łączymy pokolenia – modernizacja siedziby Muzeum Ziemi Wałeckiej w celu aktywizacji pokoleń
Podmiot realizujący	Gmina Miejska Wałcz
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Ul. Pocztowa 14
Opis projektu	<p>Obiekt, w którym funkcjonuje Muzeum Ziemi Wałeckiej jest jednym z najstarszych budynków w Wałczu. Na przestrzeni lat stan techniczny i estetyczny obiektu uległ znacznemu pogorszeniu w związku z czym zasadne jest podjęcie działań ukierunkowanych na jego poprawę. Dalsza degradacja obiektu negatywnie oddziaływać będzie na jakość i atrakcyjność przestrzeni publicznej, co może wpływać na zanikanie z przestrzeni funkcji społeczno-gospodarczych. Reperkusją tego może być natomiast zmniejszenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji z perspektywy miejsca zamieszkania. Należy podkreślić, że obiekt, w którym funkcjonuje placówka</p>

	<p>wpisany jest do rejestru zabytków z uwagi na szczególne walory historyczne i architektoniczne. Ich dalsze zanikanie może negatywnie oddziaływać na kształtowanie tożsamości lokalnej mieszkańców, jak również na zmniejszenie atrakcyjności miasta w aspekcie turystyki. W związku z faktem, że na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problemy z zakresu niskiej jakości przestrzeni publicznej, złego stanu technicznego budynków, depopulacji, uzasadnione jest dążenie do zwiększania atrakcyjności obszaru rewitalizacji. Celem przeciwdziałania tym problemom oraz zapobieżenia ich dalszej intensyfikacji, należy podjąć działania ukierunkowane nie tylko na poprawę stanu technicznego obiektu, lecz również zwiększenie jego atrakcyjności społecznej.</p> <p>Zakres przedsięwzięcia obejmuje następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu techniczno-użytkowego budynku – dostosowaniu go do obecnie obowiązujących przepisów prawa, w tym wytycznych Konserwatora Zabytków, m. in.: <ul style="list-style-type: none"> ○ przebudowa wejścia głównego z ul. Pocztowej w celu przywrócenia historycznej formy tej części budynku, ○ przebudowa układu funkcjonalnego pomieszczeń w celu dostosowania do potrzeb Muzeum Ziemi Wałeckiej, ○ naprawa elementów budynku, które wykazują uszkodzenia, bądź też zostały wcześniej wadliwie wykonane, ○ termomodernizacja budynku w celu zmniejszenia kosztów eksploatacji, ○ wymiana elementów wykończenia wewnętrznego (tynki, posadzki, stolarka okienna) i zewnętrznego (elewacje) ze względu na ich zużycie techniczne; • wykonanie robót polegających na zagospodarowaniu terenu za budynkiem muzeum – m.in. budowa mini amfiteatru, montaż stołów do gry, lokalizacja miejsca na grilla, wyodrębnienie miejsca na ekspozycje plenerowe. <p>Działania obejmują nie tylko remont samego budynku, lecz również przylegającego bezpośrednio do jeziora terenu za budynkiem. Wskutek realizacji przedsięwzięcia pojawi się możliwość realizacji wydarzeń o charakterze kulturalnym.</p>
Szacowana wartość	3 906 000,00 zł
Okres realizacji	2020 – 2022
Możliwe źródła finansowania	Środki własne, EFRR (do 85% wydatków), Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: „Dziedzictwo kulturowe”, dotacja celowa Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
Realizowane cele procesu rewitalizacji	<p>Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji:</p> <p>CEL STRATEGICZNY 2.</p> <p>OBSZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej</p> <p>2.1.2. Tworzenie terenów zieleni urządzonej</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników</p> <p>2.2.2. Renowacja obiektów zabytkowych</p> <p>2.2.3. Termomodernizacja budynków</p> <p>2.2.4. Działania na rzecz poprawy stanu technicznego i estetyki budynków</p>

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 7	
Nazwa projektu	Modernizacja stadionu miejskiego
Podmiot realizujący	Gmina Miejska Wałcz
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Al. Tysiąclecia
Opis projektu	Projekt stanowi odpowiedź na problem niewystarczającej ilości ogólnodostępnych przestrzeni rekreacji dedykowanych osobom w różnym wieku, zamieszkałych na podobszarze A i okolicy. Stadion miejski nie jest miejscem ogólnodostępnym, wobec

	<p>czego miejsce to nie jest w pełni wykorzystywane przez społeczność lokalną. Ponadto ograniczona jest funkcjonalność obiektu, na co z kolei przekłada się jakość infrastruktury (obecność bieżni o nawierzchni mineralnej, zniszczona trybuna, niskiej jakości zaplecze socjalne). Ograniczony dostęp przestrzenny do obiektu mają ponadto osoby niepełnosprawne. Powyższe uwarunkowania nie sprzyjają propagowaniu prozdrowotnego trybu życia, którego jedną ze składowych jest aktywność fizyczna. Nie sprzyjają również integracji międzypokoleniowej, za której element uważa się stworzenie warunków rekreacji dla osób w różnym wieku. Ponadto zwiększy się możliwość organizowania atrakcyjnych wydarzeń dla mieszkańców. W efekcie realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia korzystające z obiektu kluby sportowe, będą mogły efektywniej prowadzić swoją działalność. Zakres projektu obejmuje modernizację: trybuny stadionu, bieżni, ogrodzenia i oświetlenia na stadionie i w jego otoczeniu w celu utworzenia wysokiej jakości, ogólnodostępnego kompleksu sportowo-rekreacyjnego.</p>
Szacowana wartość	1 700 000,00 zł
Okres realizacji	2018 - 2020
Możliwe źródła finansowania	Środki własne, Program Modernizacji Infrastruktury Sportowej Ministra Sportu i Turystyki
Realizowane cele procesu rewitalizacji	Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji: CEL STRATEGICZNY 2. OBSZAR REWITALIZACJI MIEJSCEM ATRAKCYJNYM DO ZAMIESZKANIA Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej 2.1.4. Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej

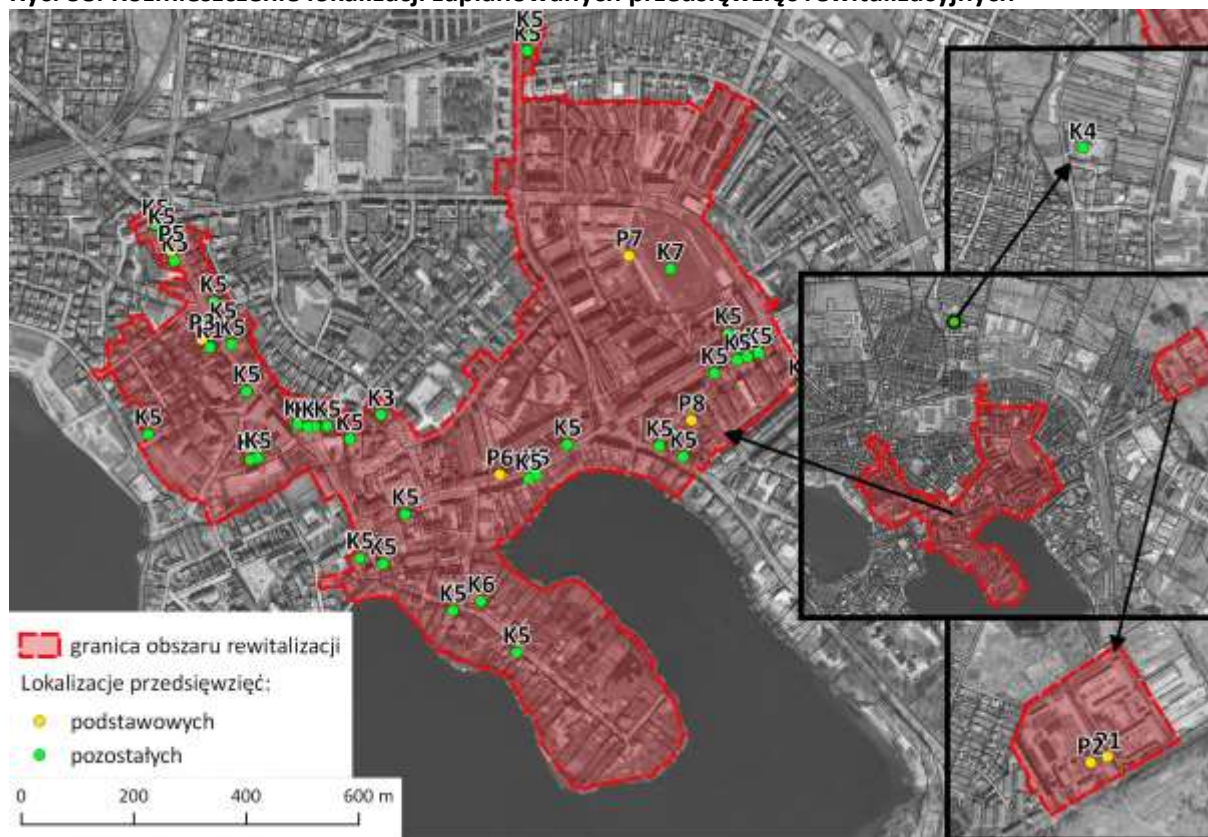
6. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Zapewnienie komplementarności między poszczególnymi projektami jest istotnym elementem wynikającym zarówno z zapisów Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, jak również potrzeby zachowania logiki planowanej interwencji.

6.1. Komplementarność przestrzenna

Zapewnienie komplementarności przestrzennej związane jest z uwzględnieniem w procesie rewitalizacji relacji występujących między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim. Istotne jest również uwzględnienie w ramach interwencji możliwości występowania tzw. efektu synergii, na co wpływ ma terytorialna koncentracja działań rewitalizacyjnych. Realizacja zaplanowanych w programie projektów rewitalizacyjnych nie będzie skutkowała przenoszeniem problemów na inne obszary oraz nie będzie prowadziła do występowania niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Ryc. 38. Rozmieszczenie lokalizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Na powyższej rycinie przedstawiono rozmieszczenie lokalizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Oznaczenia z symbolem „P” oznaczają przedsięwzięcia podstawowe, natomiast „K” – przedsięwzięcia komplementarne. Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia oddziaływać będą w różnym stopniu na obszar rewitalizacji. Przedsięwzięcie oznaczone kodem K4 (przedsięwzięcie komplementarne nr 4), co prawda zlokalizowane jest poza obszarem rewitalizacji, niemniej jednak jego przedmiotem jest utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej, którego celem funkcjonowania jest aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami. Przedmiotowe przedsięwzięcie realizuje cele procesu rewitalizacji oraz będzie oddziaływać na obszar objęty procesem rewitalizacji. Na rycinie nie oznaczono dwóch przedsięwzięć, które realizowane będą w lokalizacji rozproszonej, mianowicie: „Przemoc bez Tajemnic” (P4) oraz „Sztuka narzędziem kształtowania tożsamości lokalnej i aktywizacji społecznej” (K2).

6.2. Komplementarność problemowa

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne ukierunkowane są na realizację wyznaczonych celów procesu rewitalizacji oraz przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom. W związku z powyższym, zapewnienie kompleksowości interwencji wiąże się z oddziaływaniem na poszczególne sfery funkcjonowania obszaru rewitalizacji, co możliwe jest poprzez realizację przedsięwzięć, wzajemnie dopełniających się tematycznie. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych wraz z projektami, które są z nimi powiązane.

Tab. 10. Powiązania między projektami zaplanowanymi w ramach procesu rewitalizacji

	Nr	Nazwa	Powiązane projekty
PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE	1.1	Adaptacja budynku pokoszarowego wraz z zakupem niezbędnego sprzętu i wyposażenia w celu utworzenia Akademickiego Domu Opieki nad osobami starszymi	1.2, 2.1, 2.2
	1.2	Rozpoczęcie zasadniczej działalności ADOOS w formie świadczenia usług opiekuńczych dla osób starszych	1.1, 2.1, 2.2
	2.1	Adaptacja budynku pokoszarowego w celu utworzenia Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego	1.1, 1.2, 2.2
	2.2	Rozpoczęcie działalności Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego	1.1, 1.2, 2.1, 7.1
	3.1	Utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego i mieszkań chronionych	3.2, PK1
	3.2	Funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego i mieszkań chronionych	3.1, 4, PK1, 6.2
	4	„Przemoc bez tajemnic”	3.2
	5.1	Adaptacja lokalu na działalność klubu samopomocy	5.2
	5.2	Funkcjonowanie Środowiskowego Klubu Samopomocy	5.1

	6.1	Adaptacja budynku przy ul. Kilińszczaków 23 na potrzeby utworzenia mieszkań chronionych	6.2
	6.2	Funkcjonowanie mieszkań chronionych	3.2, 6.1,
	7.1	Utworzenie świetlicy i sali rehabilitacyjnej oraz przestrzeni na potrzeby ekonomii społecznej	7.2, 7.3, PK3, PK7
	7.2	Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej	7.1, 2.2, PK7
	7.3.	Program rehabilitacji leczniczej dla dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością	7.1, PK7
	8.1	Utworzenie przestrzeni integracji sąsiedzkiej na osiedlu przy ul. Wojska Polskiego w Wałczu	8.2, 8.3, 8.4, 8.5
	8.2	Adaptacja budynku kina na cele społeczno-kulturalne	8.1, 8.3, 8.4, 8.5
	8.3	Zwiększenie dostępności oferty społecznej w budynku przy ul. Wojska Polskiego 2-4-6	8.1, 8.2, 8.4, 8.5
	8.4	Program działań społecznych – „kulturalnie i aktywnie”	8.1, 8.2, 8.3, 8.5, PK2
	8.5	Podniesienie kompetencji społeczno-zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	8.1, 8.2, 8.3, 8.4
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZOSTAŁE	PK1	Szkolenia językowe dla osób o niskich kwalifikacjach	3.1, 3.2
	PK2	Sztuka narzędziem kształtowania tożsamości lokalnej i aktywizacji społecznej	8.4
	PK3	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w celu utworzenia placu rekreacyjno-wypoczynkowego	PK7
	PK4	Adaptacja kompleksu budynków na Zakład Aktywności Zawodowej	-
	PK5	Projekty z zakresu remontów i poprawy efektywności energetycznej	-
	PK6	Kulturą łączy my pokolenia – modernizacja siedziby Muzeum Ziemi Wałeckiej w celu aktywizacji pokoleń	-
	PK7	Modernizacja stadionu miejskiego	7.1, 7.2, 7.3., PK3

Źródło: opracowanie własne

6.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zapewnienie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej polega na zaimplementowaniu takiego systemu zarządzania programem rewitalizacji, który angażowałby wielu interesariuszy procesu rewitalizacji oraz jednocześnie był związany z systemem zarządzania w gminie. Warunki te spełnia powołany Zespół ds. Zarządzania programem rewitalizacji, którego zasady funkcjonowania zostały szczegółowo opisane w rozdziale 8. **System zarządzania programem rewitalizacji.**

6.4. Komplementarność międzyokresowa

W ramach poprzedniej perspektywy finansowej realizowano przedsięwzięcia związane z procesem rewitalizacji. Na obszarze byłej jednostki wojskowej, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu

zrealizowała dwa przedsięwzięcia infrastrukturalne, polegające na remoncie i adaptacji infrastruktury na cele edukacyjne i badawczo-rozwojowe. Międzyokresową kontynuację interwencji na tym obszarze stanowią będą przedsięwzięcia podstawowe nr 1 i 2, zaplanowane w przedmiotowym dokumencie. W ramach poprzedniej perspektywy finansowej, interesariusze procesu rewitalizacji, realizowali również przedsięwzięcia społeczne, finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednym z nich jest projekt „Druga Szansa”, który miał na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji.

Tab. 11. Wybrane przedsięwzięcia związane z procesem rewitalizacji realizowane w ramach perspektywy finansowej 2007-2013

Nr	Tytuł projektu	Podmiot realizujący	Fundusz	Wartość projektu [zł]	Lata realizacji
1	Przebudowa budynku infrastruktury edukacyjnej PWSZ w Wałczu	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu	EFRR	2 904 071,00	2009-2010
2	Regionalne Centrum Badawczo-Rozwojowe	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu	EFRR	6 775 309,89	2014-2015
3	Druga Szansa	PCPR Wałcz, MOPS Wałcz i in.	EFS	8 396 579,29	2008-2014
4	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu wałeckiego	Powiat wałecki, Gmina Miejska Wałcz i in.	FS	18 441 609,63	2007-2011

Źródło: Urząd Miasta Wałcz, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu

6.5. Komplementarność źródeł finansowania

Rewitalizacja jest procesem, którego finansowania nie sposób opierać wyłącznie na środkach własnych podmiotów realizujących projekty. Pożądane jest efektywne łączenie dostępnych źródeł finansowania na rzecz realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Wdrożenie pełnego zakresu niektórych spośród przedsięwzięć rewitalizacyjnych wiąże się z pozyskaniem dofinansowania na ich realizację. Podstawowym instrumentem w tym zakresie są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego, dystrybuowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego. W przypadku niepozyskania dotacji rozważana będzie realizacja zaplanowanych przedsięwzięć w ograniczonym zakresie lub próba pozyskania dofinansowania z innych źródeł, np. w ramach polityk i programów krajowych, w tym m.in. Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Programu Operacyjnego Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej i Programu Modernizacji Infrastruktury Sportowej Ministra Sportu i Turystyki. Na realizację przedsięwzięć z zakresu renowacji obiektów zabytkowych możliwe jest pozyskanie dotacji celowej od Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Jedno z przedsięwzięć realizowane będzie natomiast ze środków Programu Ochrony Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”. W przypadku projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe możliwe będzie pozyskanie dotacji i grantów.

7. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA

Rewitalizacja jest procesem, który prowadzony jest na rzecz lokalnej społeczności i przy współudziale interesariuszy procesu rewitalizacji, do których społeczność lokalna przynależy. W związku z powyższym nieodzownym elementem procesu rewitalizacji powinna być **partycypacja**, występująca na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. zarówno na etapie **diagnozowania**, jak również **programowania**, **wdrażania** i **monitoringu**. Udział interesariuszy procesu rewitalizacji został zapewniony na każdym z tych etapów.

W ramach etapu diagnozowania udział interesariuszy przejawiał się w kilku aspektach. Sporządzenie kompleksowej analizy sytuacji w mieście wiązało się z potrzebą pozyskania informacji z różnych instytucji publicznych. Współpraca w tym zakresie dotyczyła ustalenia zakresu danych, które były możliwe do zorganizowania i jednocześnie ich wykorzystanie pozwoliło określić poziom natężenia negatywnych zjawisk. Istotnym czynnikiem, który miał wpływ na przebieg procesu organizowania danych były kompetencje i umiejętności pracowników instytucji publicznych. Współpraca odbywała się na poziomie horyzontalnym zarówno między różnymi instytucjami publicznymi, jak również wewnątrz instytucji między poszczególnymi komórkami. Owocem tej współpracy było utworzenie bazy wieloaspektowych danych, których odniesienie przestrzenne umożliwiło identyfikację miejsc o różnym natężeniu negatywnych zjawisk. Instytucjami, które udostępniły dane na potrzeby analiz są: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu, Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu, Komenda Powiatowa Policji w Wałczu, Urząd Statystyczny w Szczecinie, szkoły znajdujące się na terenie Wałcza oraz instytucja odpowiadająca za organizację i koordynację całego procesu rewitalizacji – Urząd Miasta Wałcz.

Istotne znaczenie na etapie diagnozowania miała również **konferencja** dotycząca procesu rewitalizacji w Wałczu, która odbyła się **14.03.2017 r.** Jej zakres obejmował m.in. teoretyczne i prawne aspekty procesu rewitalizacji oraz przedstawienie i omówienie granic obszaru zdegradowanego w Wałczu. Na wydarzeniu obecni byli m.in.: przedstawiciele instytucji publicznych (Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu, Komendy Powiatowej Policji w Wałczu, Starostwa Powiatowego w Wałczu), Radni Miasta Wałcz, reprezentanci Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Wałczu, organizacji pozarządowych oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałczu. W trakcie konferencji, dyskutowano o problemach na obszarze zdegradowanym oraz kierunkach działań rewitalizacyjnych. Konferencja zainicjowała jednocześnie proces zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Fot. 16. Konferencja dotycząca procesu rewitalizacji w Wałczu

Źródło: Konferencja 14-03-2017 r.

Ryc. 39. Plakat zapraszający do wzięcia udziału w konferencji o rewitalizacji

Ryc. 40. Pierwszy slajd prezentacji przedstawianej na konferencji

Źródło: Konferencja 14-03-2017 r.

Źródło: opracowanie własne

W ramach prac nad dokumentem zrealizowano również badanie społeczne o charakterze opiniotwórczo-diagnostycznym. Zostało ono przeprowadzone dnia **13.05.2017 r.** podczas **II Festiwalu Organizacji Pozarządowych**. Jego celem było poznanie opinii mieszkańców Wałczu na temat występowania negatywnych zjawisk, a także pozyskanie informacji o potrzebach rewitalizacyjnych i potencjałach obszaru zdegradowanego. Respondenci zostali przebadani w formie wywiadu bezpośredniego, niemniej jednak udzielane odpowiedzi spisywane były w kwestionariuszu ankietowym. Formularz ankietowy został również udostępniony za pośrednictwem witryny internetowej Urzędu Miasta Wałcz. Raport z badania znajduje się w Załączniku 2 do niniejszego opracowania. W trakcie wydarzenia funkcjonował również punkt informacyjno-konsultacyjny, cieszący się dużym zainteresowaniem przybyłych. Podczas wydarzenia, dystrybuowano również ulotki dotyczące rewitalizacji w Wałczu (ryc. 41 i ryc. 42), prowadzono animacje dla dzieci oraz udzielano informacji na temat procesu rewitalizacji.

Ryc. 41. Ulotka informacyjna o procesie rewitalizacji (przód)

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 42. Ulotka informacyjna o procesie rewitalizacji (tył)

Źródło: opracowanie własne

Fot. 17. Stoisko rewitalizacyjne podczas II Festiwalu Organizacji Pozarządowych

Źródło: dokumentacja fotograficzna 13-05-2017 r.

Fot. 18. Stoisko rewitalizacyjne podczas II Festiwalu Organizacji Pozarządowych

Źródło: dokumentacja fotograficzna 13-05-2017 r.

Udział interesariuszy procesu rewitalizacji na etapie programowania zapewniony został przede wszystkim poprzez umożliwienie zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, rozwiązujących zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy. Formularz przedsięwzięcia rewitalizacyjnego udostępniono za pośrednictwem witryny internetowej Miasta Wałcz. Ponadto podejmowano dyskusję na temat kierunków działań rewitalizacyjnych podczas konferencji, a także w ramach spotkania zespołu roboczego. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłoszone zostały przez następujące podmioty: Starostwo Powiatowe w Wałczu, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu, Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Wałecka Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa oraz jednostki podległe Urzędowi Miasta Wałcza: Środowiskowy Dom Samopomocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu, Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. oraz Stowarzyszenie „RUMOR”.

Na etapie wdrażania udział interesariuszy zapewniony będzie między innymi poprzez realizację przez nich projektów (dla których są podmiotami realizującymi):

- Utworzenie Akademickiego Domu Opieki nad osobami starszymi – **Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekle Chorym IGNIS,**
- Utworzenie Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego - **Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu,**
- Utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego i mieszkań chronionych – **Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej,**
- „Przemoc bez tajemnic” – **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu,**
- Utworzenie Środowiskowego Klubu Samopomocy dla osób po kryzysach psychicznych – **Środowiskowy Dom Samopomocy, Gmina Miejska Wałcz,**
- Utworzenie mieszkań chronionych, Utworzenie przestrzeni integracji, profilaktyki i rehabilitacji zdrowotnej oraz aktywizacji zawodowej ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Kulturą łączymy pokolenia – modernizacja siedziby Muzeum Ziemi Wałeckiej w celu aktywizacji pokoleń, Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w celu utworzenia placu rekreacyjno-wypoczynkowego, Modernizacja stadionu miejskiego – **Gmina Miejska Wałcz,**
- Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru w rejonie ul. Wojska Polskiego w Wałczu - **Gmina Miejska Wałcz, Wałecka Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa,**
- Szkolenia językowe dla osób o niskich kwalifikacjach - **Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej,**
- Sztuka narzędziem kształtowania tożsamości lokalnej i aktywizacji społecznej - **Stowarzyszenie „Rumor”,**
- Adaptacja kompleksu budynków na Zakład Aktywności Zawodowej - **Powiat Wałecki,**
- Projekty z zakresu remontów i poprawy efektywności energetycznej - **TBS Sp. z o.o. w Wałczu, Wspólnoty Mieszkaniowe.**

Interesariuszami procesu rewitalizacji są jednak przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji – to im w szczególności dedykowane są przedsięwzięcia rewitalizacyjne. W związku z powyższym, świadectwem udziału interesariuszy we wdrażaniu programu jest uczestnictwo w realizacji projektów grup osób, którym dany projekt jest dedykowany. Mając to na względzie wyróżnić należy następujące grupy interesariuszy – grupy docelowe zaplanowanych projektów: osoby długotrwale bezrobotne, osoby bezrobotne z niskimi kwalifikacjami, seniorzy, osoby niepełnosprawne, osoby dotknięte przemocą w rodzinie, opiekunowie osób niesamodzielnych, dzieci i młodzież.

Interesariusze procesu rewitalizacji zaangażowani będą również w zarządzanie programem. Podstawową kwestią w tym zakresie jest realizacja zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez różne podmioty, które ponadto udostępniać będą informacje niezbędne do określenia wartości wskaźników monitoringu realizacji przedsięwzięć. Zasadniczo za proces zarządzania programem rewitalizacji odpowiadać będzie powołany w tym celu Zespół ds. Zarządzania programem rewitalizacji, do którego kompetencji należeć będzie m.in. monitorowanie wartości wskaźników oddziaływania realizacji programu na sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze rewitalizacji oraz decydowanie o potrzebie aktualizacji programu lub wprowadzeniu korekt. Każdy mieszkaniec miasta, przedsiębiorca prowadzący na jego terenie działalność lub funkcjonująca w Wałczu organizacja pozarządowa czy też instytucja, będzie mogła zaangażować się w proces zarządzania programem rewitalizacji poprzez zgłoszenie propozycji, uwag i pomysłów dotyczących procesu rewitalizacji. Osoby takie ponadto będą mieć możliwość uczestniczenia w posiedzeniach Zespołu jako tzw. doradcy. Strukturę organizacyjną i kompetencje Zespołu ds. Zarządzania programem rewitalizacji szczegółowo omówiono w następnym rozdziale.

Angażowaniu społeczności lokalnej w proces rewitalizacji sprzyjają również działania o charakterze informacyjno-promocyjnym. Wagę procesu rewitalizacji oraz świadomość władz lokalnych nt. potrzeby informowania społeczności o prowadzonych działaniach oddaje fakt, że utworzona została podstrona internetowa poświęcona wyłącznie procesowi rewitalizacji w Wałczu. Odnośnik do niej znajduje się na stronie głównej urzędu miasta w zakładce „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Wałcz”.

Fot. 19. Stoisko konsultacyjne

Źródło: dokumentacja fotograficzna 25-07-2017 r.

Fot. 20. Stoisko konsultacyjne

Źródło: dokumentacja fotograficzna 25-07-2017 r.

Do działań o charakterze informacyjno-promocyjnym należy zaliczyć ponadto omówione powyżej czynności związane z dystrybucją ulotek, zamieszczaniem plakatów oraz funkcjonowaniem stoiska, z podwieszonymi banerami bezpośrednio odnoszącymi się do procesu rewitalizacji. Oprócz

stoiska podczas Festiwalu Organizacji Pozarządowych, dnia **20.07.2017** r., w ramach konsultacji społecznych projektu dokumentu, na skwerze przy ul. Kościuszkowców znajdującym się nieopodal targowiska miejskiego, zorganizowano punkt konsultacyjny, na którym każdy mógł zapoznać się z treścią projektu dokumentu (fot. 19). W czasie funkcjonowania punktu, prowadzono dystrybucję upominków związanych z rewitalizacją Wałcza oraz zachęcano mieszkańców do wyrażania opinii.

8. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM REWITALIZACJI

Działaniem niezbędnym z perspektywy zapewnienia sprawnej i zintegrowanej realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest implementacja systemu zarządzania programem rewitalizacji.

Z uwagi na fakt, że zarządzanie programem, zawierającym przedsięwzięcia realizowane zarówno przez Urząd Miasta, jak również podmioty niezależne od niego, jest zadaniem niezwykle trudnym, zasadne jest powołanie struktury, angażującej wielu interesariuszy procesu rewitalizacji na rzecz skutecznej realizacji programu. W tym celu powołany zostanie **Zespół ds. Zarządzania programem rewitalizacji**, który rozpocznie swoją działalność w dniu przyjęcia niniejszego programu. Na jego potrzeby zostanie wykorzystana struktura organizacyjna, grupy projektowej powołanej Zarządzeniem Burmistrza Miasta Wałcz nr 0050.1.117.2016 z dnia 11 października 2016 r., której celem było zaplanowanie procesu rewitalizacji w mieście Wałcz. W nawiązaniu do postanowień zarządzenia, Zespół ds. Zarządzania procesem rewitalizacji tworzyć będą: **przewodniczący i członkowie**. W celu zapewnienia możliwości zaangażowania szerszej grupy interesariuszy w zarządzanie programem rewitalizacji, w skład Zespołu wchodzić będą również **doradcy**.

Przewodniczącym Zespołu będzie Zastępca Burmistrza Miasta Wałcz. Do jego kompetencji należeć będzie:

- kierowanie pracami Zespołu,
- wyznaczanie składu i terminów posiedzeń Zespołu,
- informowanie o zaplanowanych posiedzeniach,
- otwieranie i zamykanie posiedzeń Zespołu,
- powierzanie poszczególnym członkom Zespołu wykonania określonych czynności, niezbędnych do realizacji zadań Zespołu,
- wyznaczanie osoby pełniącej obowiązki Przewodniczącego na czas jego nieobecności.

Członkami Zespołu będą natomiast:

- Sekretarz Miasta Wałcz,
- reprezentant Wydziału Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Wałcz,
- reprezentant Wydziału Zamówień Publicznych i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Wałcz,
- reprezentant Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miasta Wałcz,
- reprezentant Wydziału Inwestycji Urzędu Miasta Wałcz,
- reprezentant Komendy Straży Miejskiej w Wałczu,

- reprezentant Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Wałczu,
- reprezentant Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu,
- reprezentant Środowiskowego Domu Samopomocy w Wałczu Dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi,
- reprezentanci Rady Miasta Wałcz.

Grupę **doradców** tworzyć będą osoby zapraszane przez przewodniczącego lub członków do udziału w spotkaniach i pracach w ramach Zespołu. Doradcami mogą być m.in.: mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w roli grupy pilotażowej oceniającej pomysły Zespołu), przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, jak również reprezentanci podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Posiedzenia Zespołu odbywać się będą przynajmniej raz na 6 miesięcy. Do zadań Zespołu należy:

- monitorowanie realizacji założeń Programu, w tym:
  - pozyskiwanie danych niezbędnych do oszacowania wartości wskaźników realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
  - organizowanie i przechowywanie zgromadzonych danych,
  - prowadzenie analiz na podstawie zgromadzonych danych,
  - sporządzanie sprawozdań rocznych z realizacji Programu,
- ocena aktualności założeń Programu,
- decydowanie o potrzebie aktualizacji lub dokonania korekt w Programie,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Programu,
- zgłaszanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- przyjmowanie i opiniowanie propozycji mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad ustalonych przez Zespół,
- ocena wpływu realizacji Programu na sytuację społeczną na obszarze rewitalizacji, w tym:
  - pozyskiwanie danych niezbędnych do oszacowania wskaźników oddziaływania,
  - organizowanie i przechowywanie zgromadzonych danych,
  - prowadzenie analiz na podstawie zgromadzonych danych,
  - sporządzenie raportu śródkresowego (w 2021 r.) i końcowego po upływie horyzontu czasowego obowiązywania Programu (ewaluacja *ex-post*).

8.1. Wdrażanie

Wdrażanie programu rewitalizacji wiąże się przede wszystkim z realizacją zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W tym kontekście najistotniejszą rolę odgrywają interesariusze procesu rewitalizacji, którzy odpowiedzialni są za ich realizację. Należą do nich: Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Wałczu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu, Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Wałczu, Wałecka Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa, Stowarzyszenie „RUMOR”, Powiat Wałecki, Wspólnoty Mieszkaniowe i Gmina Miejska Wałcz. Wdrażanie programu rewitalizacji będzie następowało zgodnie z przyjętym harmonogramem, który znajduje się poniżej.

Tab. 12. Harmonogram realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Wałcz

	Nr	Nazwa	Okres realizacji przedsięwzięcia						
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE	1.1	Adaptacja budynku pokoszarowego wraz z zakupem niezbędnego sprzętu i wyposażenia w celu utworzenia Akademickiego Domu Opieki nad osobami starszymi							
	1.2	Rozpoczęcie zasadniczej działalności ADOOS w formie świadczenia usług opiekuńczych dla osób starszych							
	2.1	Adaptacja budynku pokoszarowego w celu utworzenia Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego							
	2.2	Rozpoczęcie działalności Wielopokoleniowego Centrum Edukacyjnego							
	3.1	Utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego i mieszkań chronionych							
	3.2	Funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego i mieszkań chronionych							
	4	„Przemoc bez tajemnic”							
	5.1	Adaptacja lokalu na działalność klubu samopomocy							
	5.2	Funkcjonowanie Środowiskowego Klubu Samopomocy							
	6.1	Adaptacja budynku przy ul. Kilińszczaków 23 na potrzeby utworzenia mieszkań chronionych							
	6.2	Funkcjonowanie mieszkań chronionych							
	7.1	Utworzenie świetlicy i sali rehabilitacyjnej oraz przestrzeni na potrzeby ekonomii społecznej							
	7.2	Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej							
	7.3	Program rehabilitacji leczniczej dla dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością							
	8.1	Utworzenie przestrzeni integracji sąsiedzkiej na osiedlu przy ul. Wojska Polskiego w Wałczu							
	8.2	Adaptacja budynku kina na cele społeczno-							

		kulturalne						
	8.3	Zwiększenie dostępności oferty społecznej w budynku przy ul. Wojska Polskiego 2-4-6						
	8.4	Program działań społecznych – „kulturalnie i aktywnie”						
	8.5	Podniesienie kompetencji społeczno-zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZOSTAŁE	Nr	Nazwa	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	1	Szkolenia językowe dla osób o niskich kwalifikacjach						
	2	Sztuka narzędziem kształtowania tożsamości lokalnej i aktywizacji społecznej						
	3	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w celu utworzenia placu rekreacyjno-wypoczynkowego						
	4	Adaptacja kompleksu budynków na Zakład Aktywności Zawodowej						
	5	Projekty z zakresu remontów i poprawy efektywności energetycznej						
	6	Kulturą łączymy pokolenia – modernizacja siedziby Muzeum Ziemi Wałeckiej w celu aktywizacji pokoleń						
	7	Modernizacja stadionu miejskiego						

Źródło: opracowanie własne

Możliwość realizacji poszczególnych zadań wiązać się będzie z zabezpieczeniem odpowiedniej ilości środków finansowych. Z uwagi na fakt, że założenia niektórych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, obejmują pozyskanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, istnieje prawdopodobieństwo, że w przypadku braku pozyskania dofinansowania, wdrażanie założeń programu rewitalizacji może zostać opóźnione lub przedsięwzięcia wdrażane będą w mniejszym zakresie niż przewidywano.

8.2. Monitoring

Podstawowym zadaniem Zespołu ds. Zarządzania procesem rewitalizacji jest monitorowanie przebiegu procesu rewitalizacji. Monitoring polega na systematycznym gromadzeniu danych dotyczących stopnia realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz wpływu realizacji Programu na sytuację społeczno-gospodarczą obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym monitoring obejmować będzie:

1. Szacowanie wartości **wskaźników produktu i rezultatu**, odnoszących się do konkretnych przedsięwzięć;
2. Szacowanie wartości **wskaźników oddziaływania**, ukazujących skuteczność wdrażania programu rewitalizacji w kontekście sytuacji społecznej na obszarze rewitalizacji.

Monitoring realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki produktu i rezultatu, ujęte w kartach przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz wskaźniki rezultatu, których oczekiwane wartości docelowe zostaną oszacowane na etapie tworzenia dokumentacji projektowej lub przy inicjowaniu działań. Pomiar wartości wskaźników następować będzie na początku każdego roku (podsumowanie roku poprzedniego) oraz po upływie okresu realizacji danego przedsięwzięcia. Dane i informacje niezbędne do oszacowania wartości wskaźników projektowych, pozyskiwane będą bezpośrednio od podmiotów odpowiedzialnych za realizację danego przedsięwzięcia. Za wartości bazowe dla każdego wskaźnika przyjmuje się wartości zerowe.

Monitoring realizacji celów lokalnego programu rewitalizacji będzie prowadzony w oparciu o katalog wskaźników, znajdujący się w poniższej tabeli.

Tab. 13. Monitoring realizacji celów lokalnego programu rewitalizacji

CEL	CEL OPERACYJNY	NAZWA WSKAŹNIKA	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość docelowa na koniec 2023 r.
Cel strategiczny 1. Aktywna społeczność lokalna identyfikująca się z miejscem zamieszkania	Cel operacyjny 1.1. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego	Liczba osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji	240	168
		Liczba osób długotrwale bezrobotnych na obszarze rewitalizacji	130	91
		Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na obszarze rewitalizacji	72	51
		Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji	455	364
		Liczba funkcjonujących na obszarze rewitalizacji placówek wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	0	4
		Liczba funkcjonujących na obszarze rewitalizacji podmiotów ekonomii społecznej	0	1

	Cel operacyjny 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne obszaru rewitalizacji	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z nowych lub zmodernizowanych ogólnodostępnych terenów rekreacji	0	1800
Cel strategiczny 2. Obszar rewitalizacji miejscem atrakcyjnym do zamieszkania	Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcjonalności przestrzeni publicznej	Powierzchnia nowych lub zmodernizowanych ogólnodostępnych terenów rekreacji na obszarze rewitalizacji	0	3,6 ha
	Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie funkcjonalności budynków oraz poprawa bezpieczeństwa ich użytkowników	Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji w ramach procesu rewitalizacji	0	33
		Liczba budynków adaptowanych do pełnienia nowych funkcji w ramach procesu rewitalizacji	0	8
		Liczba budynków dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach procesu rewitalizacji	0	8

Źródło: opracowanie własne

Monitoring oddziaływania realizacji programu na sytuację na obszarze rewitalizacji prowadzony będzie w oparciu o wskaźniki oddziaływania, które wykorzystano do diagnozy sytuacji w mieście. Badanie wartości wskaźników oddziaływania następować będzie przynajmniej dwukrotnie:

- na etapie oceny śródkresowej (*mid-term*) – w 2021 r. (dane za 2020 r.),
- po zakończeniu realizacji Programu rewitalizacji – w 2024 r. (dane za rok 2023).

Z uwagi na fakt, że rewitalizacja jest wieloletnim procesem, którego pozytywne skutki nie są odczuwalne natychmiastowo, rekomenduje się, aby badanie wartości wskaźników oddziaływania nastąpiło również w latach po czasie obowiązywania Programu (np. w 2025 r.).

Dane niezbędne do obliczenia przedmiotowych wskaźników, zostaną pozyskane z tych samych źródeł, z których otrzymano je na potrzeby analizy sytuacji w mieście, tj. z następujących instytucji: Urząd Miasta Wałcz, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu, Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu, Komenda Powiatowa Policji w Wałczu oraz z placówek oświatowych. Wartości początkowe

wskaźników oddziaływania dla obszaru rewitalizacji stanowić będą wartości oszacowane na etapie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji.

W przypadku wskaźnika dotyczącego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności nie przewiduje się zmniejszenia wartości wskaźnika, aczkolwiek oczekiwany stan dotyczy zmniejszonej tendencji starzenia się społeczeństwa (wolniejszy przyrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym).

9. SPIS TABEL

Tab. 1. Wykaz ulic wchodzących w skład jednostek analitycznych.....	13
Tab. 2. Wykaz danych wykorzystanych do konstrukcji wskaźników degradacji oraz ich źródła.....	14
Tab. 3. Katalog wskaźników wykorzystanych do analizy.....	18
Tab. 4. Najwięksi pracodawcy w Wałczu.....	37
Tab. 5. Współwystępowanie negatywnych zjawisk	44
Tab. 6. Ulice wchodzące w skład obszaru rewitalizacji	49
Tab. 7. Wartości wskaźników diagnostycznych dla podobszaru A.....	52
Tab. 8. Dane dotyczące podobszaru rewitalizacji A w Wałczu.....	56
Tab. 9. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru NID znajdujące się w granicach podobszaru rewitalizacji A	63
Tab. 10. Powiązania między projektami zaplanowanymi w ramach procesu rewitalizacji.....	104
Tab. 11. Wybrane przedsięwzięcia związane z procesem rewitalizacji realizowane w ramach perspektywy finansowej 2007-2013	106
Tab. 12. Harmonogram realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Wałcz.....	116
Tab. 13. Monitoring realizacji celów lokalnego programu rewitalizacji.....	118

10. SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Osiedle przy Al. Tysiąclecia; u góry z prawej: bloki przy ul. Kaszubskiej (widok w kierunku północno-wschodnim).....	51
Fot. 2. Przykład degradacji technicznej budynków z gminnej ewidencji zabytków (ul. Okulickiego) ...	63
Fot. 3. Przykład degradacji technicznej budynku z gminnej ewidencji zabytków (ul. Orla) (c.d.).....	63
Fot. 4. Budynek mieszkalny w złym stanie technicznym przy ul. Orlej 28	63
Fot. 5. Budynek Muzeum Ziemi Wałęckiej przy ul. Pocztowej 14.....	65
Fot. 6. Przykład degradacji technicznej budynku z gminnej ewidencji zabytków (ul. Orla).....	65
Fot. 7. Kino Tęcza - fotografia archiwalna.....	66
Fot. 8. Kino Tęcza - stan bieżący.....	66
Fot. 9. Przykład problemu w zakresie stanu technicznego dróg na obszarze pokoszarowym.....	67
Fot. 10. Jeden z obiektów pokoszarowych wymagających podjęcia prac adaptacyjno-remontowych	67
Fot. 11. Problem techniczny w zakresie nawierzchni.....	67
Fot. 12. Stadion Miejski w Wałczu.....	70
Fot. 13. Boisko osiedlowe na ul. Wojska Polskiego	70
Fot. 14. Zbiornik na osiedlu przy ul. Wojska Polskiego	70
Fot. 15. Zespół obiektów pokoszarowych przy ul. Wojska Polskiego w Wałczu	72
Fot. 16. Konferencja dotycząca procesu rewitalizacji w Wałczu	109
Fot. 17. Stoisko rewitalizacyjne podczas II Festiwalu Organizacji Pozarządowych	110
Fot. 18. Stoisko rewitalizacyjne podczas II Festiwalu Organizacji Pozarządowych	110
Fot. 19. Stoisko konsultacyjne	112
Fot. 20. Stoisko konsultacyjne.....	112

11. SPIS RYCIN

Ryc. 1. Podział miasta Wałcz na obszary analityczne	12
Ryc. 2. Liczba ludności miasta Wałcz w latach 2011-2015	19
Ryc. 3. Dynamika zmiany liczby ludności (DL)	20
Ryc. 4. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w Wałczu w latach 2011-2015 ..	21
Ryc. 5. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (W_1).....	22
Ryc. 6. Dynamika zmiany udziału osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2015 (DW_1).....	23
Ryc. 7. Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (W_2).....	24
Ryc. 8. Dynamika zmiany liczby stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2015 (DW_2).....	24
Ryc. 9. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (W_3)	25
Ryc. 10. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym (W_4)	27
Ryc. 11. Dynamika zmiany liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2011-2015 (DW_4).....	27
Ryc. 12. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych w 2015 r. (W_5)	28
Ryc. 13. Dynamika zmiany udziału długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych w latach 2011-2015 (DW_5)	29
Ryc. 14. Udział osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych (W_6).....	30
Ryc. 15. Dynamika zmiany udziału osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych w latach 2011-2015 (DW_6).....	30
Ryc. 16. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób (W_7)	32
Ryc. 17. Dynamika zmiany odsetka osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w latach 2011-2015 (DW_7)	32
Ryc. 18. Kwota zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie (W_8).....	33
Ryc. 19. Dynamika zmiany wartości zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie w latach 2011-2015 (DW_8)	34
Ryc. 20. Odsetek uczniów korzystających z dożywiania (W_9)	35
Ryc. 21. Sumaryczny wskaźnik degradacji.....	36
Ryc. 22. Wartości sumarycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych jednostek analitycznych	37
Ryc. 23. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r. (W_{10})	39
Ryc. 24. Udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (W_{11})	40
Ryc. 25. Rozkład średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na obszarze miasta Wałcz	41
Ryc. 26. Udział budynków mieszkalnych wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (W_{12}).....	42
Ryc. 27. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacji w przeliczeniu na 100 osób (W_{13})	43
Ryc. 28. Jednostki analityczne, w których zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego	45
Ryc. 29. Obszar zdegradowany w Wałczu	46
Ryc. 30. Obszar rewitalizacji w Wałczu na tle obszaru zdegradowanego	49
Ryc. 31. Liczba ludności podobszaru A w latach 2011-2015	54

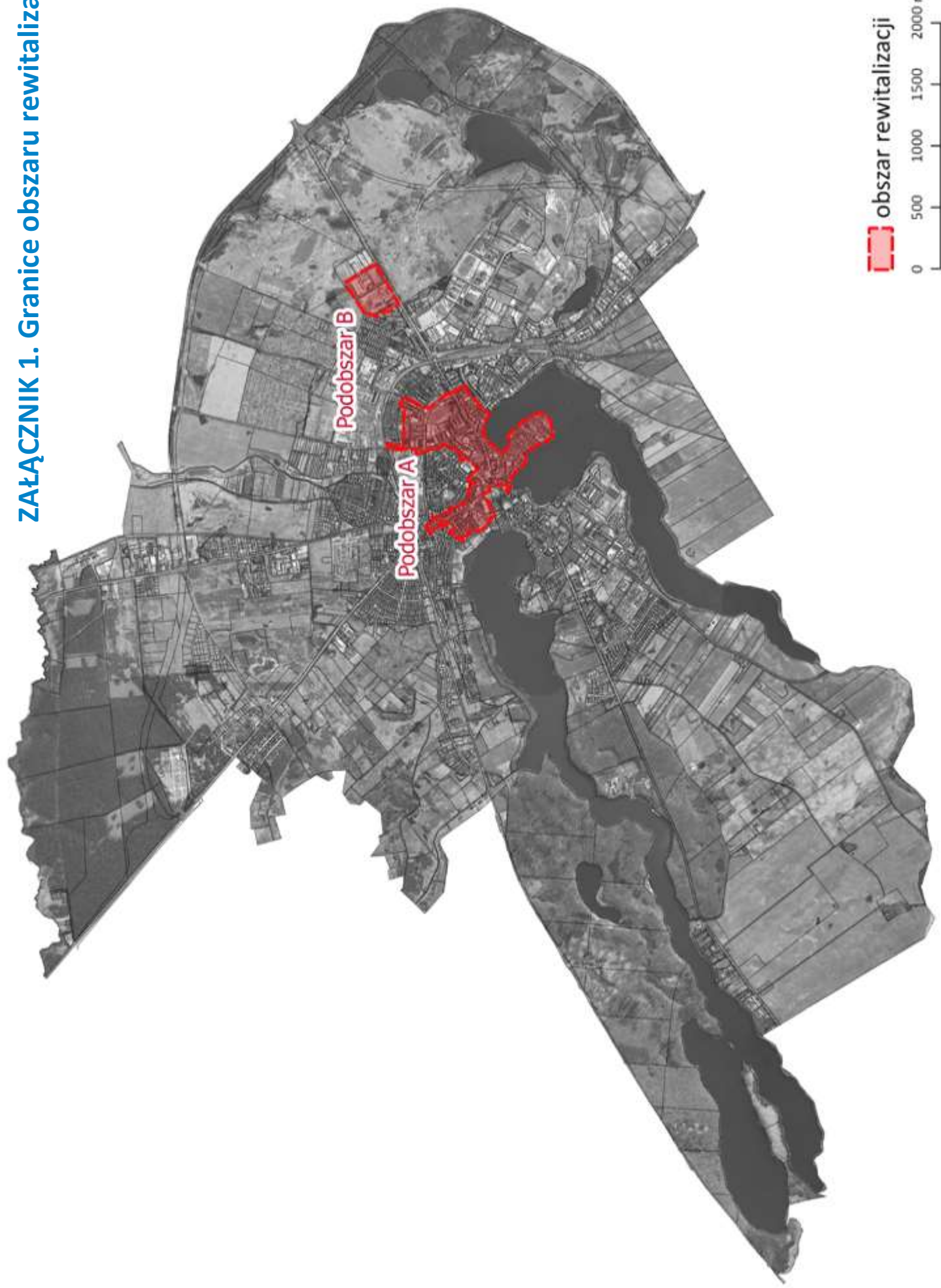

Ryc. 32. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na podobszarze rewitalizacji A w Wałczu w latach 2011-2015	54
Ryc. 33. Struktury wg ekonomicznych grup wieku dla obszaru rewitalizacji i pozostałej części miasta.....	55
Ryc. 34. Najważniejsze problemy dotyczące beneficjentów pomocy społecznej zamieszkałych na podobszarze rewitalizacji A.....	57
Ryc. 35. Wyrys ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz - uwarunkowania.....	65
Ryc. 36. Wyrys ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz - kierunki.....	69
Ryc. 37. Wyrys ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz - kierunki.....	73
Ryc. 38. Rozmieszczenie lokalizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	103
Ryc. 39. Plakat zapraszający do wzięcia udziału w konferencji o rewitalizacji.....	109
Ryc. 40. Pierwszy slajd prezentacji przedstawianej na konferencji	109
Ryc. 41. Ulotka informacyjna o procesie rewitalizacji (przód)	110
Ryc. 42. Ulotka informacyjna o procesie rewitalizacji (tył)	110

ZAŁĄCZNIK 1. Granice obszaru rewitalizacji

ZAŁĄCZNIK 2. Raport z badania społecznego

Celem badania było poznanie opinii społeczności lokalnej na temat występowania problemów na obszarze zdegradowanym oraz oczekiwań dotyczących procesu rewitalizacji w Wałczu i potencjału obszaru zdegradowanego. Badanie miało charakter opiniodawczo-diagnostyczny i zostało przeprowadzone dnia 13.05.2017 r. podczas II Festiwalu Organizacji Pozarządowych. Część respondentów została przebadana w formie wywiadu bezpośredniego, niemniej jednak udzielane odpowiedzi spisywane były w kwestionariuszu ankietowym. Formularz ankietowy został również udostępniony za pośrednictwem witryny internetowej Urzędu Miasta Wałcz. Na potrzeby badania obszar zdegradowany został podzielony na 11 podobszarów. Ich wykaz znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 1 Ulice wchodzące w skład podobszaru

Numer podobszaru	Ulice wchodzące w skład podobszaru
1	ul. Wojska Polskiego nr nieparzyste od 99 do 121
2	ul. Chełmińska, ul. Gdańska, ul. Piaskowa, ul. Poznańska, ul. Wojska Polskiego nr nieparzyste od 63 do 75 i od 89 do 95, ul. Zautek Chełmiński
3	Aleja Tysiąclecia 2A, 2B, 2C, 2D, ul. Ciasna nr od 1 do 4, ul. Wojska Polskiego nr od 4 do 57 bez nr 41 i 52A, ul. 1 Maja, ul. Emilii Plater, ul. Mazowiecka, ul. Przedmiejska, ul. Werneńska, ul. Dworcowa nr od 17, ul. Kolejowa
4	ul. Wronia
5	Aleja Tysiąclecia bez nr 2A, 2B, 2C, 2D, ul. Kaszubska
6	ul. Bydgoska nr od 1 do 15, ul. Kościuszki, ul. Wojska Polskiego nr od 7 do 41 bez nr 40
7	ul. Kilińszczaków nr od 1-3 do 53, ul. Królowej Jadwigi, ul. Orla, ul. Pocztowa, ul. Sądowa, ul. Tęczowa
8	Plac Zesłańców Sybitu, ul. Bankowa, ul. Gen. Leopolda Okulickiego, ul. Konopnickiej, ul. Kościuszkowców, ul. Młynarska, ul. prof. A. Łowińskiego, ul. Szkolna, ul. Wileńska
9	Al. Aten Wałęckich, Al. Zdobyców Wału Pomorskiego nr od 2 do 45, ul. Bracka, ul. Harcerska, ul. Jasna, ul. Kilińskiego, ul. Kilińszczaków nr od 54-58 do 70, ul. Kościelna, ul. Ks. Bolesława Domańskiego, ul. Kujawska, ul. Miła, ul. Papieża Jana XXIII, ul. Piastowska, Plac Wolności, ul. Sienkiewicza, ul. Staszica, ul. Szczęśliwa, ul. Wąska, ul. Zamkowa, ul. Złota
10	Plac Polski, ul. Podgórna, Al. Zdobyców Wału Pomorskiego nr od 46 do 90
11	Osiedle Dolne Miasto nr od 15 do 19

Źródło: Ankieta dla mieszkańców Miasta Wałcza

Rysunek 1 Obszar zdegradowany w Wałczu

Źródło: Ankieta dla mieszkańców Miasta Wałcza

Kwestionariusz ankiety skierowany do pełnoletnich mieszkańców miasta Wałcz miał charakter anonimowy i zawierał pytania odnoszące się do:

- wskazania podobszarów, na których w opinii badanych, występuje największe natężenie problemów w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej – z wyborem spośród 11 podobszarów,
- określenia potencjału obszaru zdegradowanego,
- wskazanie najważniejszych korzyści, które powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji.

W ramach ankiety dla odpowiedzi na pytania: 1, 3, 5, 7, 9 oraz 11 przypisano wagi punktowe. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Wagi punktowe - podobszary

Odpowiedzi na pytania	Waga punktowa				
	Podobszar I	Podobszar II	Podobszar III	Podobszar IV	Podobszar V
1. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów społecznych?	3 pkt.	2 pkt.	1 pkt.	X	
3. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery gospodarczej?	3 pkt.	2 pkt.	1 pkt.		
5. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery środowiskowej?	3 pkt.	2 pkt.	1 pkt.		
7. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery technicznej?	3 pkt.	2 pkt.	1 pkt.		
9. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej?	3 pkt.	2 pkt.	1 pkt.		
11. Które podobszary Pana/i zdaniem powinny priorytetowo zostać objęte procesem rewitalizacji? (Proszę wpisać numery maks. 5 podobszarów, uszeregowane od najważniejszego/najbardziej wymagającego podjęcia działań rewitalizacyjnych)	5 pkt.	4 pkt.	3 pkt.	2 pkt.	1 pkt.

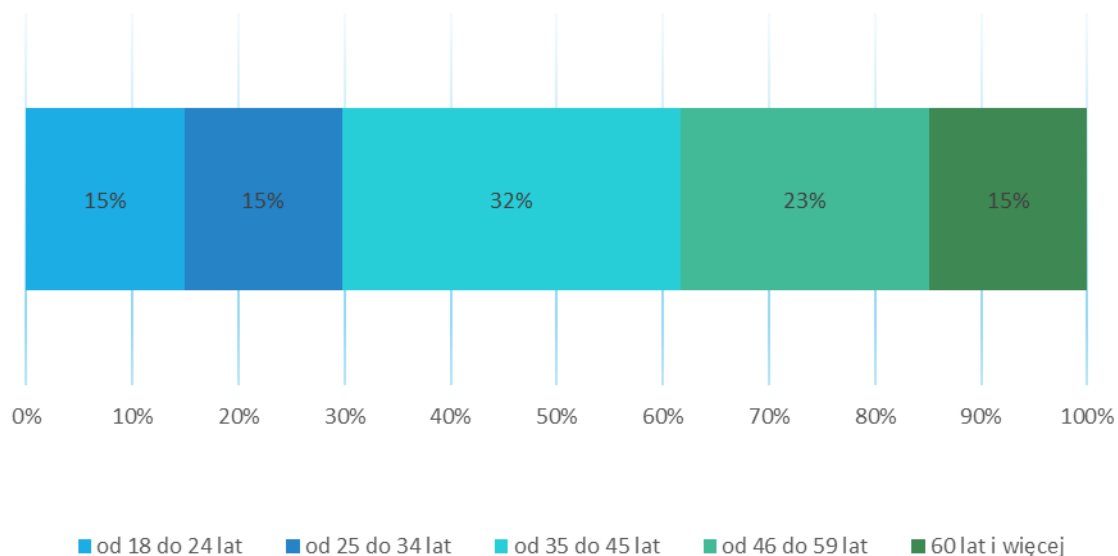
Źródło: opracowanie własne

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY

W badaniu wzięło udział 47 osób, spośród których ponad 30% stanowiły osoby między 35 a 45 rokiem życia. Znaczący jest także udział w badaniu osób w wieku 46 - 59 lat, tj. 23% wszystkich, którzy wypełnili formularze. Odsetek procentowy dwóch skrajnych grup wiekowych, tj.: powyżej 60 lat oraz między 18 a 24 rokiem życia jest najmniejszy i wynosi w obu przypadkach po 15%.

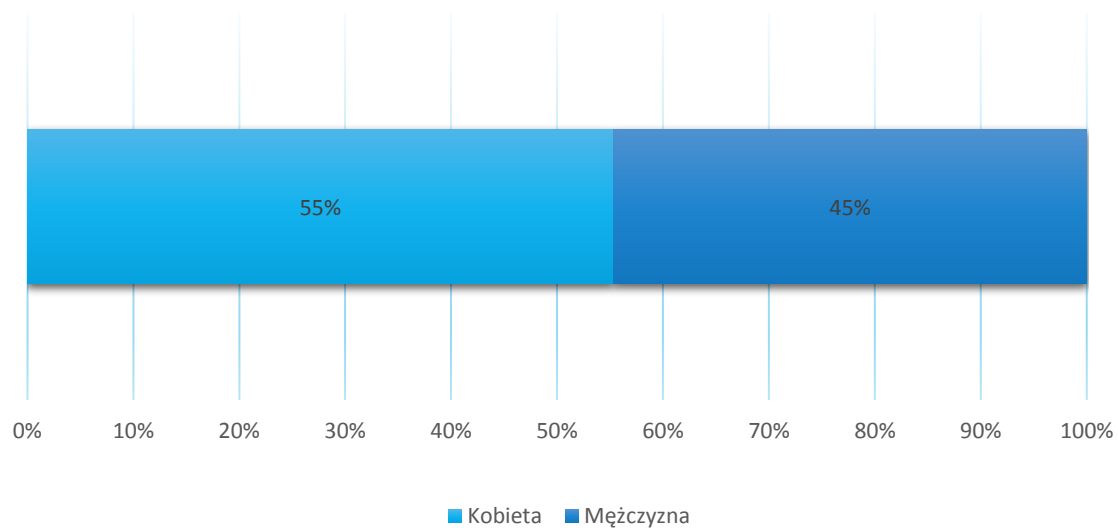
Wykres 1 Wiek badanych

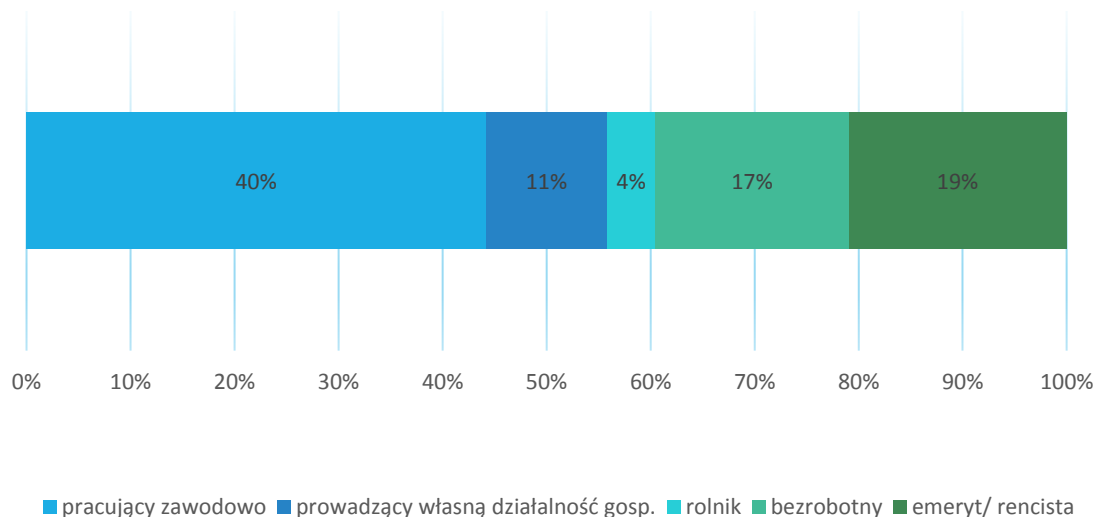

W badaniu wzięło udział 55% kobiet i 45% mężczyzn. Większość ankietowanych pracuje zawodowo (40%). Najmniej liczną grupę pod względem struktury zatrudnienia stanowiły osoby zajmujące się rolnictwem, ich udział wyniósł zaledwie 4%.

Wykres 2 Płeć badanych

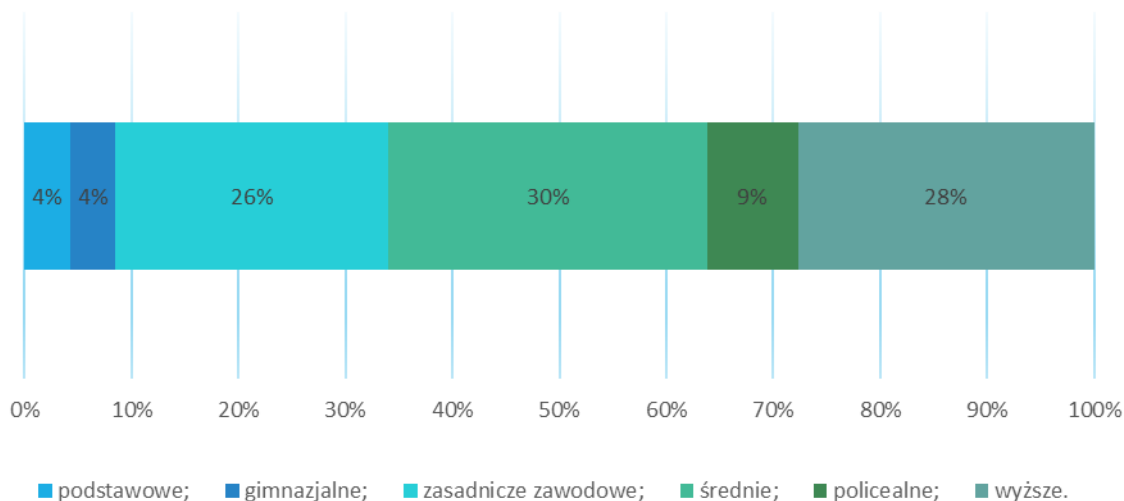
Wykres 3 Status zawodowy badanych

Wykształcenie respondentów: średnie - 14 osób, wyższe - 13 osób, zasadnicze zawodowo - 12 osób.

Najmniejsza liczba ankietowanych posiada wykształcenie: podstawowe (4 %) oraz gimnazjalne (4 %).

Wykres 4 Wykształcenie badanych

ANALIZA UZYSKANYCH ODPOWIEDZI

1. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów społecznych?

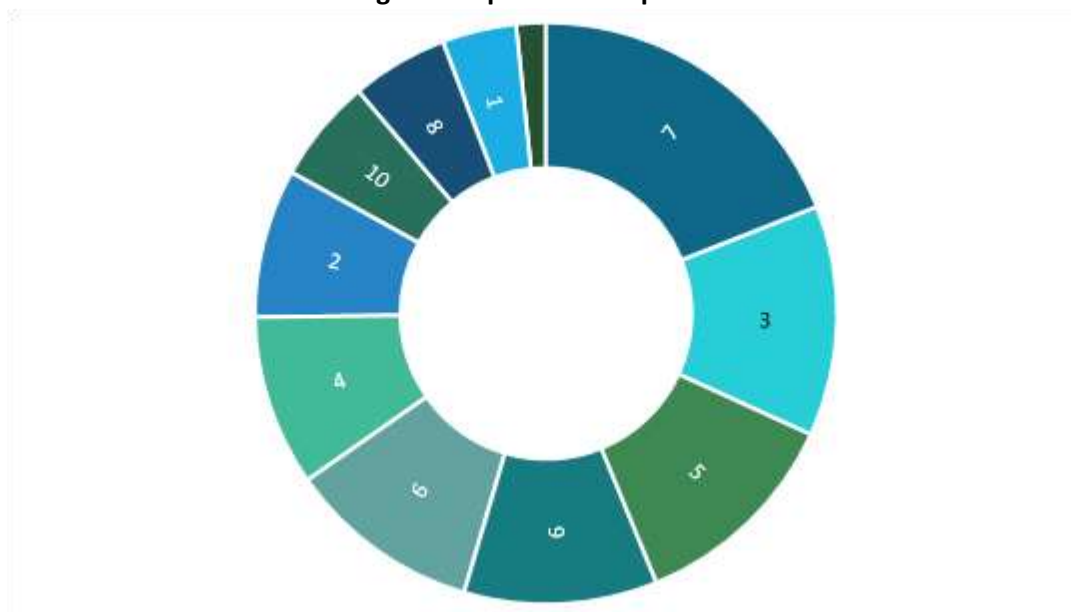
Przestępczość

Badane osoby poproszono o wskazanie podobszaru, na którym występuje największe natężenie problemu przestępczości. Zgodnie z przyjętą metodologią najwięcej punktów ankietowani przypisali podobszarowi 7 (46 pkt.). Jako drugi z kolei wskazano 3 podobszar (31 pkt.), następnie 5 (29 pkt.). Najmniejsze natężenie problemu przestępczości według osób, które wypełniły formularz występuje na podobszarach 8 (13 pkt.), 1 (10 pkt.) oraz 11 (4 pkt.).

Wykres 5 Przestępczość, w tym osób nieletnich (kradzieże, rozboje, chuligaństwo, wandalizm), brak lub zagrożenie poczucia bezpieczeństwa

Ubóstwo, zjawiska o charakterze patologicznym (np. alkoholizm, przemoc w rodzinie)

Większość respondentów wskazała na największe natężenie problemu ubóstwa oraz zjawisk o charakterze patologicznym na podobszarach: 3 (46 pkt.), 7 (41 pkt.) oraz 4 (34 pkt.). Najmniejszą liczbę punktów osoby, które udzielały odpowiedzi, przypisały podobszarowi 11 (2 pkt.). Żaden z respondentów nie wskazał podobszaru 1 jako miejsca występowania największego natężenia problemu ubóstwa oraz zjawisk o charakterze patologicznym.

Wykres 6 Ubóstwo, zjawiska o charakterze patologicznym (np. alkoholizm, przemoc w rodzinie)

Zmniejszanie się liczby mieszkańców, depopulacja

Wykres 7 Zmniejszanie się liczby mieszkańców, depopulacja

Badane osoby poproszono o wskazanie podobszaru, na którym występuje największe natężenie problemu zmniejszania się liczby mieszkańców, depopulacji. Najwięcej punktów ankietowani przypisali podobszarowi 7 (29 pkt.). Jako drugi z kolei wskazano 4 obszar (26 pkt.), następnie 6 (25 pkt.). Najmniejsze natężenie problemu według osób, które wypełniły formularz występuje na podobszarach 3 (7 pkt.), 2 (7 pkt.) oraz 1 (7 pkt.).

2. Na którym z podobszarów Pana/i zdaniem występuje ogólnie najgorsza sytuacja w sferze społecznej i dlaczego?

Respondentów poproszono o wskazanie podobszarów, na których ich zdaniem występuje największe natężenie problemów sfery społecznej. Odpowiedzi na to pytanie dobrze korelują z podobszarami wskazanymi przez respondentów w pytaniu numer 1. Blisko ¼ ankietowanych stwierdziła, iż na podobszarze 6 występuje największe natężenie problemów sfery społecznej, przy jednoczesnym drugim największym udziale podobszaru 4 (20 %). Kolejno osoby, które wypełniały formularz wskazały na podobszar 7 (14 %) i 9 (14 %). Najmniejsza grupa respondentów wskazała na występowanie wysokiego natężenia problemu na podobszarze 11, 8 oraz 2. Żaden z respondentów nie uznał podobszaru 1 jako miejsca występowania najgorszej sytuacji w sferze społecznej.

Tabela 3 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera społeczna

Podobszar	Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane
1	-
2	-alkoholizm (spożywanie alkoholu w miejscach publicznych) -bezdomność (osoby bezdomne sypią na klatkach schodowych)
3	-ubóstwo -patologia -alkoholizm -przestępczość
4	-ubóstwo -patologia -alkoholizm -przestępczość - kradzieże, przemoc wobec starszych ludzi, pobicia -bezrobocie -wandalizm
5	-alkoholizm
6	-nadużywanie alkoholu, libacje alkoholowe -ubóstwo wśród wielu rodzin -małe poczucie bezpieczeństwa -patologia na zniszczonym boisku -wandalizm -zaśmiecanie terenów (wszędzie porzucane puszki i butelki po napojach alkoholowych) -przestępczość - pobicia
7	-brak poszanowania rzeczy wspólnej, dobra publicznego -ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych -małe poczucie bezpieczeństwa, miejsca „niebezpiecznych” spotkań -umieszczenie obszaru poza centrum miasta -bezrobocie -duże natężenie zachowań aspołecznych -patologia -przemoc -przestępczość, w tym wśród młodocianych -narkomania -alkoholizm
8	-małe poczucie bezpieczeństwa

	-młodociani przestępcy
9	-ubóstwo -patologia -bieda
10	-alkoholizm -przestępczość - szczególnie w rejonie sklepu monopolowego
11	-spożywanie alkoholu w miejscach do tego nieprzeznaczonych (przy sklepach)

Wykres 8 Najgorsza sytuacja w sferze społecznej

3. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery gospodarczej?

Zamykanie placówek usługowych i handlowych, likwidacja działalności gospodarczej

Wśród odpowiedzi na kolejne pytanie zauważalna jest dominacja odpowiedzi - podobszar 9 (45 pkt.), 7 (42 pkt.) oraz 6 (35 pkt.). Niewielka liczba ankietowanych wskazała na podobszar 11 (5 pkt.) oraz 4 (1 pkt.). Żaden z respondentów nie uznał podobszaru 1 jako miejsca występowania największego natężenia problemu jakim jest zamykanie placówek usługowych i handlowych, likwidacja działalności gospodarczej.

Wykres 9 Zamykanie placówek usługowych i handlowych, likwidacja działalności gospodarczej

Brak funkcjonalnej przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej

Kolejne pytanie miało na celu wskazanie podobszaru, na którym według ankietowanych występuje największe natężenie problemu jakim jest brak funkcjonalnej przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej. Uzyskane wyniki wskazują na największe natężenie problemu na podobszarze 10 (37 pkt.). Następnie ankietowani wskazali podobszar 8 (19 pkt.) oraz 9 (19 pkt.). Punktacja dla pozostałych podobszarów kształtuje się na podobnym poziomie i waha się od 10 do 17 punktów.

Wykres 10 Brak funkcjonalnej przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej

4. Na którym z podobszarów Pana/i zdaniem występuje ogólnie najgorsza sytuacja w sferze gospodarczej i dlaczego?

Kolejne pytanie miało na celu uzyskanie informacji o podobszarze, na którym występuje najgorsza sytuacja w sferze gospodarczej. Największa liczba respondentów wskazała na podobszar 10 (19 %) oraz 7 (19%). Najrzadziej wskazywanymi podobszarami były: 8 (4 %), 1 (4 %) i 2 (2 %). Żaden z respondentów nie uznał obszaru 5 jako miejsca występowania najgorszej sytuacji w sferze gospodarczej.

Tabela 4 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera gospodarcza

Podobszar	Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane
1	-bezrobocie
2	-brak przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej
3	-brak placów zabaw -brak dostępu do obiektów sportowych
4	-brak lokali użytkowych
5	-
6	-upadająca działalność gospodarcza -brak możliwości rozbudowy sfery gospodarczej -mało miejsc parkingowych, brzydki teren, dlatego gospodarka się nie rozwija -drogie czynsze -likwidacja placówek usługowych, lokali, sklepów
7	-brak miejsc, w których można prowadzić działalność gospodarczą -brak miejsc pod inwestycje oraz budownictwo -brak lokali gastronomicznych, mało placówek typu kawiarnia -brak parkingów -mało dzieje się wzdłuż jeziora - potencjał rozwojowy -brak perspektyw na biznes
8	-likwidacja placówek usługowych, lokali, sklepów
9	-brak lokalnej przedsiębiorczości
10	-dzielnic mieszkaniowa, zwarta zabudowa -brak placówek usługowych, lokali, sklepów
11	-brak placówek usługowych, lokali, sklepów -brak usług medycznych

Wykres 11 Najgorsza sytuacja w sferze gospodarczej

5. Na których obszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery środowiskowej?

Zanieczyszczenia powietrza – spaliny samochodowe

Wykres 12 Zanieczyszczenia powietrza – spaliny samochodowe

Badane osoby poproszono o wskazanie podobszaru, na którym występuje największe natężenie problemu zanieczyszczenia powietrza – spaliny samochodowe. W związku z przyjętą metodologią najczęściej punktów ankietowani przypisali podobszarowi 7 (42 pkt.). Jako drugi z kolei wskazano obszar 6, 8 oraz 9 (po 37 pkt.). Najmniejsze natężenie problemu według osób, które wypełniły

formularz występuje na podobszarze 1 (8 pkt.). Żaden z respondentów nie uznał podobszarów 4 oraz 11 jako miejsc występowania największego natężenia problemu.

Palenie w tradycyjnych piecach opałem o niskiej jakości

Wśród odpowiedzi na kolejne pytanie zauważalna jest dominacja odpowiedzi - podobszar 9 (46 pkt.) oraz podobszar 7 (41 pkt.). Jedna osoba, która wypełniła formularz wskazała na podobszar 1 (1 pkt.). Żaden z respondentów nie uznał podobszaru 11 jako miejsca występowania największego natężenia problemu jakim jest palenie w tradycyjnych piecach opałem o niskiej jakości.

Wykres 13 Palenie w tradycyjnych piecach opałem o niskiej jakości

Zaśmiecenie ulic i przestrzeni publicznych

Wykres 14 Zaśmiecenie ulic i przestrzeni publicznych

Większość respondentów wskazała na największe natężenie problemu zaśmiecania ulic i przestrzeni publicznych na podobszarach: 7 (42 pkt.), 8 (38 pkt.) oraz 9 (37 pkt.). Najmniejszą liczbę punktów wypełniający formularz przypisali podobszarowi 10 (6 pkt.). Żaden z respondentów nie wskazał podobszaru 11 jako miejsca występowania największego natężenia problemu zaśmiecania ulic i przestrzeni publicznych.

Niewystarczająca ilość i zaniedbanie terenów zieleni

Kolejne pytanie miało na celu uzyskanie informacji o obszarze, na którym występuje problem niewystarczającej ilości i zaniedbanych terenów zieleni. Największa liczba respondentów wskazała na obszar 6 (30 pkt.), obszar 3 (29 pkt.) oraz obszar 5 (26 pkt.) Najmniej udzielane odpowiedzi to obszar: 2 (11 pkt.), 1 (10 pkt.) i 11 (5 pkt.).

Wykres 15 Niewystarczająca ilość i zaniedbanie terenów zieleni

6. Na którym z podobszarów Pan/i zdaniem występuje ogólnie sytuacja w sferze środowiskowej i dlaczego?

Osoby, które wypełniały formularz zostały poproszone o wskazanie podobszaru, na którym ich zdaniem występuje największe natężenie problemów sfery środowiskowej. 22 % ankietowanych uważa, że na podobszarze 7 występuje największe natężenie problemów, przy jednoczesnym drugim największym udziale podobszaru 4 (20 %). Kolejno osoby, które udzieliły odpowiedzi wskazały na podobszar 8 (15 %) i 6 (13 %). Najmniejsza grupa respondentów określiła podobszar 11, 10 oraz 4 jako charakteryzujące się wysokim natężeniem problem. Żaden z respondentów nie wskazał na podobszar 5 jako miejsca występowania najgorszej sytuacji w sferze środowiskowej.

Tabela 5 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera środowiskowa

Podobszar	Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane
1	-
2	-zaśmiecanie przestrzeni
3	-zaśmiecanie przestrzeni -zaniedbany park -spożywanie alkoholu w parku -zanieczyszczone piaskownice - zwierzęta przebywają w piaskownicy (psy i koty)
4	-
5	-
6	-zaniedbane tereny zielone -brak estetyki -nielegalne zwożenie odpadów za kino Tęcza
7	-zanieczyszczone powietrze -bardzo duży ruch samochodów -ubóstwo -palenie śmieci w piecach przez mieszkańców -brak miejsc rekreacji -niewiele miejsc integracji społecznej -zaśmiecanie przestrzeni -brak miejsc do wypoczynku
8	-stare budownictwo -ubóstwo -palenie śmieci w piecach przez mieszkańców -gruzowisko
9	-zaniedbane chodniki -ruch samochodowy
10	-zanieczyszczone powietrze - stare piece
11	-zaniedbana przestrzeń nad jeziorem

Wykres 16 Najgorsza sytuacja w sferze środowiskowej

7. Na których obszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery technicznej?

Zły stan techniczny lub estetyczny zabytków

Większość respondentów wskazało na największe natężenie problemu złego stanu technicznego lub estetycznego zabytków na podobszarach: 7 (40 pkt.), 8 (38 pkt.) oraz 9 (34 pkt.). Najmniejszą liczbę punktów osoby, które wypełniały formularz przypisały podobszarowi 2 (3 pkt.). Żaden z respondentów nie wskazał podobszaru 4, a także 11 jako miejsca występowania największego natężenia problemu złego stanu technicznego lub estetycznego zabytków.

Wykres 17 Zły stan techniczny lub estetyczny zabytków

Zły/ niewystarczający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej

Kolejne pytanie miało na celu wskazanie podobszaru, na którym według ankietowanych występuje największe natężenie problemu jakim jest zły/niewystarczający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej. Uzyskane wyniki wskazują na największe natężenie problemu na podobszarze 7 (33 pkt.). Następnie ankietowani wskazali podobszary: 6 (22 pkt.), 8 (21 pkt.) oraz 1 (17 pkt.). Punktacja dla pozostałych podobszarów kształtuje się na podobnym poziomie i waha się od 7 do 12 punktów.

Wykres 18 Zły/ niewystarczający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej

Zły/ niewystarczający stan techniczny budynków mieszkalnych

Badane osoby poproszono o wskazanie podobszaru, na którym występuje największe natężenie problemu złego/niewystarczającego stanu technicznego budynków mieszkalnych. W związku z przyjętą metodologią najwięcej punktów ankietowani przypisali podobszarowi 8 (41 pkt.). Jako drugi z kolei wskazano podobszar 7 (34 pkt.), następnie podobszar 6 (31 pkt.). Najmniejsze natężenie problemu według osób, które wypełniły formularz występuje na podobszarze 1 (3 pkt.). Żaden z respondentów nie uznał podobszaru 11 jako miejsc występowania największego natężenia problemu.

Wykres 19 Zły/ niewystarczający stan techniczny budynków mieszkalnych

Zły/ niewystarczający stan techniczny infrastruktury drogowej

Osoby, które wypełniały formularz zostały poproszone o wskazanie podobszarów, na których ich zdaniem występuje największe natężenie problemu złego/niewystarczającego stanu technicznego infrastruktury drogowej. Największą liczbę punktów ankietowani przyznali podobszarowi 7 (34 pkt.), przy jednoczesnym drugim największym udziale podobszaru 8 (30 pkt.). Kolejno osoby, które udzieliły odpowiedzi wskazały na podobszar 2 (24 pkt.). Najmniejsza grupa respondentów określiła podobszary: 1 (10 pkt.), 5 (8 pkt.) oraz 11 (5 pkt.) jako charakteryzujące się wysokim natężeniem problemu.

Wykres 20 Zły/ niewystarczający stan techniczny infrastruktury drogowej

8. Na którym z podobszarów Pana/i zdaniem występuje ogólnie najgorsza sytuacja w sferze technicznej i dlaczego?

Spośród wymienionych podobszarów, najgorsza sytuacja w sferze technicznej według respondentów charakteryzuje podobszary: 7 (17%), 3 (17%) oraz 2 (15%). Zaledwie 2% badanych odniosło się do obszaru 4. Żaden z respondentów nie wskazał na podobszar 5 jako miejsca występowania najgorszej sytuacji w sferze technicznej.

Tabela 6 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera techniczna

Podobszar	Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane
1	-zaniedbane tereny powojkowych koszar, obecnie puste
2	-fatalny stan dróg -brak dróg i chodników - błoto -niedostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami -niewielka liczba placów zabaw dla dzieci -zły stan powietrza -stare budownictwo
3	-fatalny stan dróg i chodników - dziury -zły stan techniczny dworca -estetyka budynków - elewacja budynków nie jest remontowana
4	-
5	-
6	-zły stan dróg osiedlowych -brak parkingów -w budynkach TSB niszcząca infrastruktura -dużo zaniedbanych starych kamienic -ulice są niebezpieczne -korki na drogach w godzinach szczytu
7	-brak dostatecznej infrastruktury technicznej, mieszkaniowej, przestrzeni publicznej
8	-fatalny stan budynków (w tym spadające dachówki) -zły stan dróg i chodników -gruzowisko
9	-zły stan budynków
10	-jakość dróg, utrudniony przejazd
11	-

Wykres 21 Najgorsza sytuacja w sferze technicznej

9. Na których obszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej?

Zdewastowane, zdegradowane, opuszczone tereny, w tym tereny powojkowe, przemysłowe, etc.

Większość respondentów wskazało na największe natężenie problemu na podobszarze 1 (51 pkt.). Żaden z respondentów nie wskazał podobszaru 11 jako miejsca występowania największego natężenia problemu.

Wykres 22 Zdewastowane, zdegradowane, opuszczone tereny, w tym tereny powojkowe, przemysłowe, etc.

Zdewastowane lub zniszczone urządzenia służące rekreacji, zdegradowane, niefunkcjonalne tereny wypoczynku i rekreacji, wymagające podjęcia działań (np. place zabaw, boiska)

Wykres 23 Zdewastowane lub zniszczone urządzenia służące rekreacji, zdegradowane, niefunkcjonalne tereny wypoczynku i rekreacji, wymagające podjęcia działań (np. place zabaw, boiska)

Kolejne pytanie miało na celu wskazanie podobszaru, na którym według ankietowanych występuje największe natężenie problemu jakim jest: zdewastowane lub zniszczone urządzenia służące rekreacji, zdegradowane, niefunkcjonalne tereny wypoczynku i rekreacji, wymagające podjęcia działań. Uzyskane wyniki wskazują na największe natężenie problemu na podobszarze 5 (29 pkt.). Następnie ankietowani wskazali podobszar 6 (24 pkt.), a także podobszar 8 (22 pkt.). Najmniejsze natężenie problemu według osób, które wypełniły formularz występuje na podobszarze 11 (2 pkt.).

Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Badane osoby poproszono o wskazanie podobszaru, na którym występuje największe natężenie problemu niskiego poziomu estetyki przestrzeni publicznej. W związku z przyjętą metodologią najwięcej punktów ankietowani przyznali podobszarowi 6 (26 pkt.). Kolejno wskazano podobszary: 10 (21 pkt.), 1 (20 pkt.) oraz 5 (20 pkt.). Najmniejsze natężenie problemu według osób, które wypełniły formularz występuje na podobszarze 9 (8 pkt.) oraz podobszarze 11 (5 pkt.).

Wykres 24 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

10. Na którym z podobszarów Pana/i zdaniem występuje ogólnie najgorsza sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i dlaczego?

Kolejne pytanie miało na celu uzyskanie informacji o podobszarze, na którym występuje najgorsza sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. 18% ankietowanych uważa, że na podobszarze 1 występuje największe natężenie problemów, przy jednoczesnym drugim największym udziale podobszaru 5 (16%). Kolejno osoby, które wypełniały formularz wskazały na podobszar 6 (13%) i 2 (13%). Najmniejsza grupa respondentów wskazała na występowanie wysokiego natężenie problemu na podobszarach: 3, 8 oraz 4. Żaden z respondentów nie uznał podobszaru 11 jako miejsca występowania najgorszej sytuacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Tabela 7 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podobszar	Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane
1	-zaniedbane tereny powojkowych koszar, są opuszczone -drogi polne -śmieci -brak przestrzeni publicznych
2	-zanieczyszczenie powietrza - dymiące kominy -fatalny stan infrastruktury drogowej - dziurawe drogi -drogi polne - od lat niewysypane i nieutwardzone -niewiele placów zabaw i boisk
3	-zaniedbane budynki, których widok „straszy” -brudny park -zaniedbane miejsca użyteczności publicznej – place zabaw, park
4	-brak infrastruktury rekreacyjnej
5	-zaniedbana przestrzeń -spożywanie alkoholu w miejscach publicznych -poniszczony obiekty

6	-brak możliwości rozbudowy infrastruktury -na obszarze znajdują się budynki przeznaczone do rozbiórki -zniszczone boisko, plac zabaw -brak przestrzeni publicznych
7	-ulice jednokierunkowe
8	-zdegradowana infrastruktura -zaniedbane, zniszczone budynki
9	-braki w parkingach -brzydkie budynki
10	-stare, zniszczone budynki -brak remontów w starych kamienicach -zaniedbana główna ulica
11	-

Wykres 25 Najgorsza sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

11. Które podobszary Pana/i zdaniem powinny priorytetowo zostać objęte procesem rewitalizacji?

Osoby, które wypełniały formularz zostały poproszone o wskazanie podobszarów, które ich zdaniem priorytetowo powinny zostać objęte procesem rewitalizacji. Największą liczbę punktów ankietowani

przyznali podobszarowi 7 (96 pkt.), przy jednoczesnym drugim największym udziale podobszaru 6 (84 pkt.). Kolejno osoby, które udzieliły odpowiedzi wskazały na podobszar 3 (72 pkt.). Najmniejsza grupa respondentów określiła podobszar 11 (16 pkt.) jako miejsce, które priorytetowo powinno zostać objęte procesem rewitalizacji.

Wykres 26 Obszary, które priorytetowo powinny zostać objęte procesem rewitalizacji

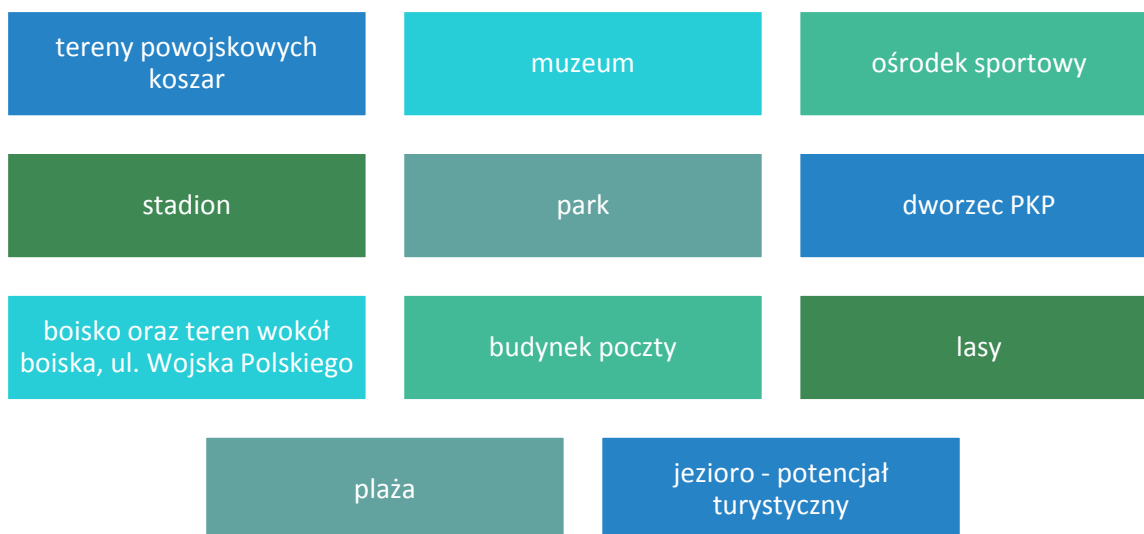

12. Co Pana/i zdaniem jest największym potencjałem obszaru zdegradowanego?

Osoby, które wypełniały formularz zostały poproszone o wskazanie największych potencjałów obszaru zdegradowanego. Najczęściej padającymi odpowiedziami był: teren powojkowych koszar, jezioro oraz dworzec PKP.

Rysunek 2 Największy potencjał obszaru zdegradowanego

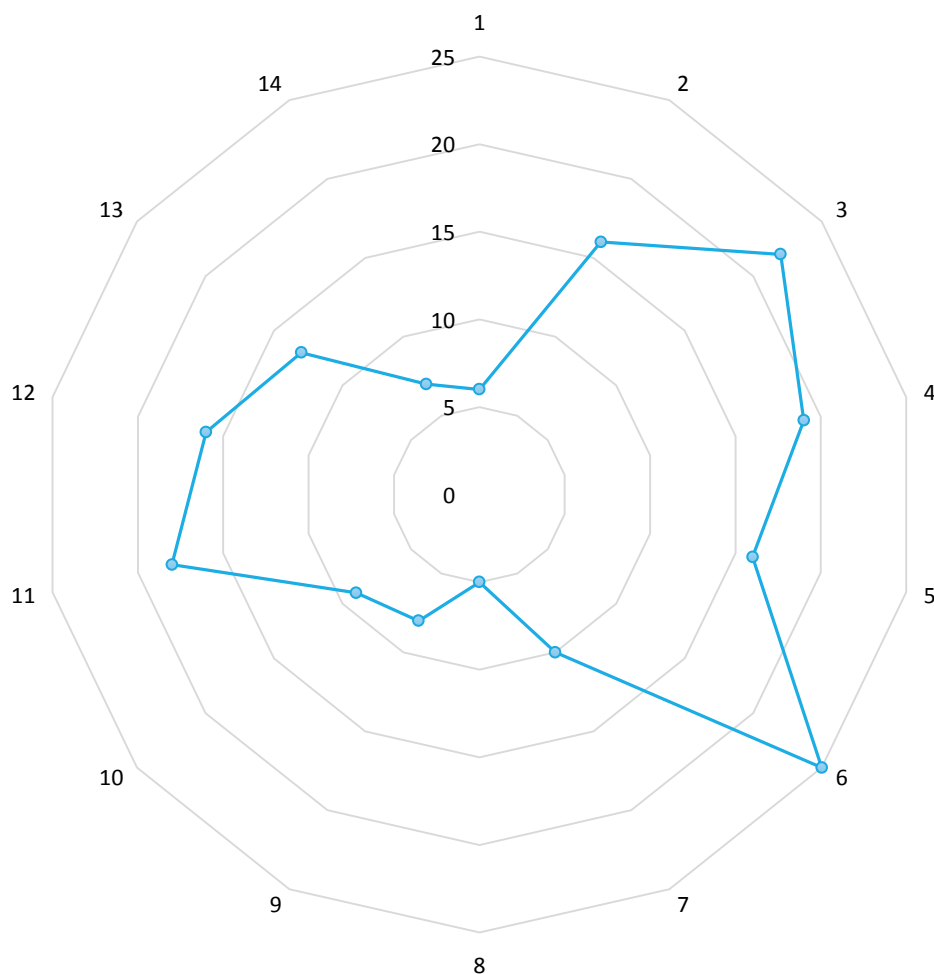

13. Proszę o wskazanie najważniejszych korzyści, jakie według Pana/i, powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji miasta Wałcz

Osoby, które wypełniały formularz zostały poproszone o wskazanie najważniejszych korzyści, które powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji miasta Wałcz. **Najczęściej zaznaczaną odpowiedzią było: „Rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego mieszkańców w każdym wieku” (25 respondentów).** Również ważną korzyścią dla mieszkańców jest poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej. Najrzadziej padały odpowiedzi: „Włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją”, „Wzrost umiejętności/ kwalifikacji/ kompetencji mieszkańców” oraz „Poprawa oferty edukacyjnej i kulturalnej”.

Wykres 27 Najważniejsze korzyści, które powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji miasta Wałcz

Legenda

1	Wzrost umiejętności/ kwalifikacji/ kompetencji mieszkańców	8	Włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją
2	Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności	9	Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług publicznych
3	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	10	Rozwój przedsiębiorczości
4	Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych	11	Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej
5	Zapewnienie opieki osobom starszym i niepełnosprawnym	12	Organizowanie imprez, pikników, wydarzeń kulturalnych sprzyjających integracji społecznej
6	Rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego mieszkańców w każdym wieku	13	Poprawa stanu technicznego zabytków, dbanie o dziedzictwo kulturowe
7	Likwidacja barier architektonicznych	14	Poprawa oferty edukacyjnej i kulturalnej

Tabela 1 Ulice wchodzące w skład podobszaru	126
Tabela 2 Wagi punktowe - podobszary	128
Tabela 3 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera społeczna.....	133
Tabela 4 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera gospodarcza	136
Tabela 5 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera środowiskowa	140
Tabela 6 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera techniczna	144
Tabela 7 Uzasadnienie wyboru podobszaru przez osoby ankietowane - sfera przestrzenno-funkcjonalna	147
Rysunek 1 Obszar zdegradowany w Wałczu	127
Rysunek 2 Największy potencjał obszaru zdegradowanego	149
Wykres 1 Wiek badanych	128
Wykres 2 Płeć badanych.....	129
Wykres 3 Status zawodowy badanych	129
Wykres 4 Wykształcenie badanych	130
Wykres 5 Przystępczość, w tym osób nieletnich (kradzieże, rozboje, chuligaństwo, wandalizm), brak lub zagrożenie poczucia bezpieczeństwa	131
Wykres 6 Ubóstwo, zjawiska o charakterze patologicznym (np. alkoholizm, przemoc w rodzinie) ...	131
Wykres 7 Zmniejszanie się liczby mieszkańców, depopulacja	132
Wykres 8 Najgorsza sytuacja w sferze społecznej.....	134
Wykres 9 Zamykanie placówek usługowych i handlowych, likwidacja działalności gospodarczej	134
Wykres 10 Brak funkcjonalnej przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej	135
Wykres 11 Najgorsza sytuacja w sferze gospodarczej	137
Wykres 12 Zanieczyszczenia powietrza – spaliny samochodowe	137
Wykres 13 Palenie w tradycyjnych piecach opałem o niskiej jakości	138
Wykres 14 Zaśmiecenie ulic i przestrzeni publicznych.....	138
Wykres 15 Niewystarczająca ilość i zaniedbanie terenów zieleni.....	139
Wykres 16 Najgorsza sytuacja w sferze środowiskowej	140
Wykres 17 Zły stan techniczny lub estetyczny zabytków	141
Wykres 18 Zły/ niewystarczający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej.....	142
Wykres 19 Zły/ niewystarczający stan techniczny budynków mieszkalnych	142
Wykres 20 Zły/ niewystarczający stan techniczny infrastruktury drogowej	143
Wykres 21 Najgorsza sytuacja w sferze technicznej	144
Wykres 22 Zdewastowane, zdegradowane, opuszczone tereny, w tym tereny powojenne, przemysłowe, etc.	145
Wykres 23 Zdewastowane lub zniszczone urządzenia służące rekreacji, zdegradowane, niefunkcjonalne tereny wypoczynku i rekreacji, wymagające podjęcia działań (np. place zabaw, boiska)	146
Wykres 24 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej.....	146
Wykres 25 Najgorsza sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	148
Wykres 26 Obszary, które priorytetowo powinny zostać objęte procesem rewitalizacji.....	149
Wykres 27 Najważniejsze korzyści, które powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji miasta Wałcz	150

ZAŁĄCZNIK 3. Formularz ankiety

ANKIETA DLA MIESZKAŃCÓW MIASTA WAŁCZA

Szanowni Państwo!

Władze Miasta Wałcza opracowują **lokalny program rewitalizacji** – dokument, w którym zostanie zaplanowany proces rozwiązywania problemów występujących na **obszarze zdegradowanym**. Obszar zdegradowany to taki obszar, na którym stwierdzono występowanie **stanu kryzysowego**, czyli stanu spowodowanego koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (takich jak ubóstwo, bezrobocie, przestępczość etc.) oraz współwystępowaniem negatywnych zjawisk w innych sferach (np. degradacja stanu technicznego budynków, niski poziom przedsiębiorczości, niska jakość przestrzeni publicznych).

Celem niniejszej ankiety jest poznanie Państwa opinii na temat występowania problemów na obszarze zdegradowanym oraz oczekiwań dotyczących procesu rewitalizacji w Wałczu.

Numer podobszaru	Ulice wchodzące w skład podobszaru
1	ul. Wojska Polskiego nr nieparzyste od 99 do 121
2	ul. Chełmińska, ul. Gdańska, ul. Piaskowa, ul. Poznańska, ul. Wojska Polskiego nr nieparzyste od 63 do 75 i od 89 do 95, ul. Zaułek Chełmiński
3	Aleja Tysiąclecia 2A, 2B, 2C, 2D, ul. Ciasna nr od 1 do 4, ul. Wojska Polskiego nr od 4 do 57 bez nr 41 i 52A, ul. 1 Maja, ul. Emilii Plater, ul. Mazowiecka, ul. Przedmiejska, ul. Werneńska, ul. Dworcowa nr od 17, ul. Kolejowa
4	ul. Wronia
5	Aleja Tysiąclecia bez nr 2A, 2B, 2C, 2D, ul. Kaszubska
6	ul. Bydgoska nr od 1 do 15, ul. Kościuszki, ul. Wojska Polskiego nr od 7 do 41 bez nr 40
7	ul. Kilińszczaków nr od 1-3 do 53, ul. Królowej Jadwigi, ul. Orla, ul. Poczтовая, ul. Sądowa, ul. Tęczowa
8	Plac Zesłańców Sybitu, ul. Bankowa, ul. Gen. Leopolda Okulickiego, ul. Konopnickiej, ul. Kościuszkowców, ul. Młynarska, ul. prof. A. Łowińskiego, ul. Szkolna, ul. Wileńska
9	Al. Aten Wałęckich, Al. Zdobywców Wału Pomorskiego nr od 2 do 45, ul. Bracka, ul. Harcerska, ul. Jasna, ul. Kilińskiego, ul. Kilińszczaków nr od 54-58 do 70, ul. Kościelna, ul. Ks. Bolesława Domańskiego, ul. Kujawska, ul. Miła, ul. Papieża Jana XXIII, ul. Piastowska, Plac Wolności, ul. Sienkiewicza, ul. Staszica, ul. Szczęśliwa, ul. Wąska, ul. Zamkowa, ul. Złota

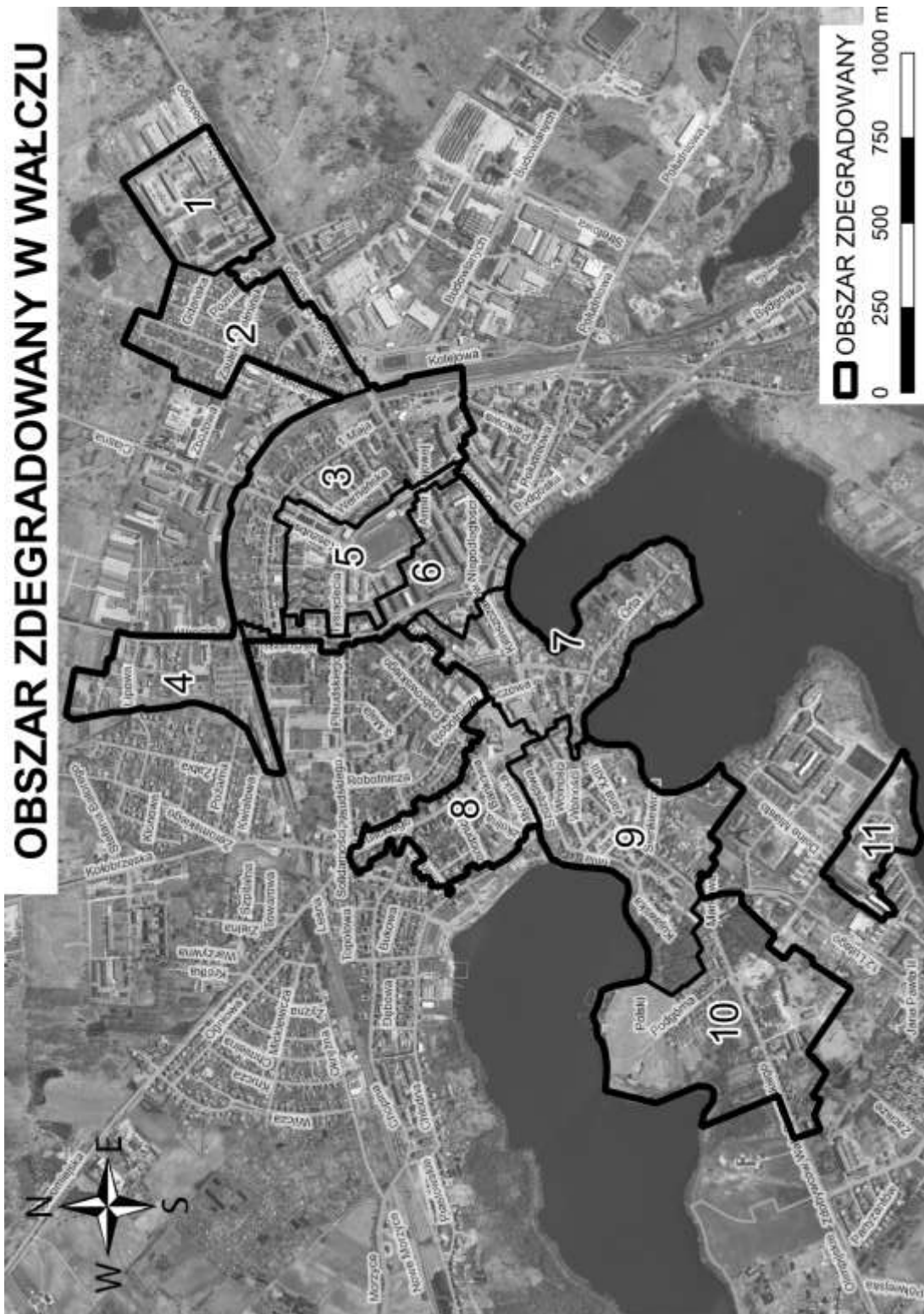

10	Plac Polski, ul. Podgórna, Al. Zdobywców Wału Pomorskiego nr od 46 do 90
11	Osiedle Dolne Miasto nr od 15 do 19

OBSZAR ZDEGRADOWANY W WAŁCZU

1. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów społecznych? (Proszę wpisać numery maks. 3 podobszarów, począwszy od tego, na którym Pana/i zdaniem występuje największe natężenie problemu)

	Numer podobszaru I	Numer podobszaru II	Numer podobszaru III
Przestępczość, w tym osób nieletnich (kradzieże, rozboje, chuligaństwo, wandalizm), brak lub zagrożenie poczucia bezpieczeństwa			
Ubóstwo, zjawiska o charakterze patologicznym (np. alkoholizm, przemoc w rodzinie)			
Zmniejszanie się liczby mieszkańców, depopulacja			

2. Na którym z podobszarów Pana/i zdaniem występuje ogólnie najgorsza sytuacja w sferze społecznej i dlaczego? (Proszę wpisać numer jednego podobszaru)

Numer podobszaru	
Uzasadnienie wyboru	

3. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery gospodarczej? (Proszę wpisać numery maks. 3 podobszarów, począwszy od tego, na którym Pana/i zdaniem występuje największe natężenie problemu)

	Numer podobszaru I	Numer podobszaru II	Numer podobszaru III
Zamykanie placówek usługowych i handlowych, likwidacja działalności gospodarczej			
Brak funkcjonalnej przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej			

4. Na którym z podobszarów Pana/i zdaniem występuje ogólnie najgorsza sytuacja w sferze gospodarczej i dlaczego? (Proszę wpisać numer jednego podobszaru)

Numer podobszaru	
Uzasadnienie wyboru	

5. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery środowiskowej? (Proszę wpisać numery maks. 3 podobszarów, począwszy od tego, na którym Pana/i zdaniem występuje największe natężenie problemu)

	Numer podobszaru I	Numer podobszaru II	Numer podobszaru III
Zanieczyszczenia powietrza – spaliny samochodowe			
Palenie w tradycyjnych piecach opałem o niskiej jakości			
Zaśmiecenie ulic i przestrzeni			

publicznych			
Niewystarczająca ilość i zaniedbanie terenów zieleni			

6. Na którym z podobszarów Pan/i zdaniem występuje ogólnie sytuacja w sferze środowiskowej i dlaczego? (Proszę wpisać numer jednego podobszaru)

Numer podobszaru	
Uzasadnienie wyboru	

7. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery technicznej? (Proszę wpisać numery maks. 3 podobszarów, począwszy od tego, na którym występuje Pana/i zdaniem największe natężenie problemu)

	Numer podobszaru I	Numer podobszaru II	Numer podobszaru III
Zły stan techniczny lub estetyczny zabytków			
Zły/ niewystarczający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej			
Zły/ niewystarczający stan techniczny budynków mieszkalnych			
Zły/ niewystarczający stan techniczny infrastruktury drogowej			

8. Na którym z podobszarów Pana/i zdaniem występuje ogólnie najgorsza sytuacja w sferze technicznej i dlaczego? (Proszę wpisać numer jednego podobszaru)

Numer podobszaru	
Uzasadnienie wyboru	

9. Na których podobszarach Pana/i zdaniem występuje największe natężenie poszczególnych problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej? (Proszę wpisać numery maks. 3 podobszarów, począwszy od tego, na którym występuje Pana/i zdaniem największe natężenie problemu)

	Numer podobszaru I	Numer podobszaru II	Numer podobszaru III
Zdewastowane, zdegradowane, opuszczone tereny, w tym tereny powojaskowe, przemysłowe, etc.			
Zdewastowane lub zniszczone urządzenia służące rekreacji, zdegradowane, нефункционалне tereny wypoczynku i rekreacji, wymagające podjęcia działań (np. place zabaw, boiska)			
Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej			

10. Na którym z obszarów Pana/i zdaniem występuje ogólnie najgorsza sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i dlaczego? (Proszę wpisać numer jednego podobszaru)

Numer podobszaru	
Uzasadnienie wyboru	

Które podobszary Pana/i zdaniem powinny priorytetowo zostać objęte procesem rewitalizacji? (Proszę wpisać numery maks. 5 podobszarów, uszeregowane od najważniejszego/najbardziej wymagającego podjęcia działań rewitalizacyjnych)

Numer podobszaru I	Numer podobszaru II	Numer podobszaru III	Numer podobszaru VI	Numer podobszaru V

Co Pana/i zdaniem jest największym potencjałem obszaru zdegradowanego?

11. Proszę o wskazanie najważniejszych korzyści, jakie według Pana/i, powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji Miasta Wałcza. (Proszę o zaznaczenie max. 4 efektów)

☐	Wzrost umiejętności/ kwalifikacji/ kompetencji mieszkańców	☐	Włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją
☐	Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności	☐	Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług publicznych
☐	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	☐	Rozwój przedsiębiorczości
☐	Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych	☐	Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej
☐	Zapewnienie opieki osobom starszym i niepełnosprawnym	☐	Organizowanie imprez, pikników, wydarzeń kulturalnych sprzyjających integracji społecznej
☐	Rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego mieszkańców w każdym wieku	☐	Poprawa stanu technicznego zabytków, dbanie o dziedzictwo kulturowe
☐	Likwidacja barier architektonicznych	☐	Poprawa oferty edukacyjnej i kulturalnej

12. Metryczka

Płeć: kobieta; mężczyzna

Miejsce zamieszkania: obszar zdegradowany; miasto Wałcz (poza obszarem);

Wykształcenie:

- niepełne podstawowe;
 podstawowe/gimnazjalne;
 gimnazjalne;
 zasadnicze zawodowe;
 średnie;
 policealne;
 wyższe.

Status zawodowy:

- uczeń/ student;
 pracujący zawodowo;
 prowadzący własną działalność gosp.;
 rolnik;
 bezrobotny;
 emeryt/ rencista.

Wiek:

- od 18 do 24 lat;
 od 25 do 34 lat;
 od 35 do 45 lat;
 od 46 do 59 lat;
 60 lat i więcej.

ZAŁĄCZNIK 4. Raport z konsultacji społecznych

W dniach 10-24 lipca 2017 r. projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Wałcz został wyłożony do konsultacji społecznych w Urzędzie Miasta Wałcz. Do dnia 31 lipca 2017 r. istniała możliwość zgłaszania uwag, wniosków i opinii poprzez dostarczenie ich do urzędu miasta w wersji papierowej lub przesłanie drogą elektroniczną. W ramach konsultacji społecznych dnia 20 lipca 2017 r. na skwerku przy ul. Kościuszkowców, przy targowisku miejskim, zorganizowano punkt konsultacyjny, na którym również istniała możliwość zapoznania się z treścią dokumentu. Charakter wydarzenia oraz dystrybucja upominków w czasie jego trwania sprzyjały popularyzacji procesu rewitalizacji wśród mieszkańców Wałcza.

W ramach procesu konsultacyjnego zgłoszone zostały łącznie cztery wnioski, z których trzy dotyczyły poszerzenia katalogu przedsięwzięć rewitalizacyjnych o dodatkowe projekty o charakterze infrastrukturalnym, mianowicie:

- remont izolacji pionowej ścian piwnic wraz z ich osuszeniem oraz wdrożenie i naprawa systemu kanalizacji deszczowej (część podziemna) - dot. budynku przy ul. Bydgoskiej 15 – wnioskodawcy: G. i I. B.,
- modernizacja drogi osiedlowej w sąsiedztwie bloków przy ul. Kościuszki 23 i 25 – wnioskodawca: J. S.,
- modernizacja ul. Orlej, wraz z wymianą oświetlenia – wnioskodawcy: społeczność ul. Orlej.

Jeden wniosek zgłoszony został przez A. i P. Ch. i dotyczył przekształceń przestrzenno-funkcjonalnych i infrastrukturalnych, których zakres opisano w następujący sposób:

- 1) *Przeniesienie stadionu miejskiego z obecnej lokalizacji na obrzeża miasta lub całkowita likwidacja.*
- 2) *W miejscu aktualnie funkcjonującego stadionu miejskiego stworzenie monitorowanego w dzień (dozorca) i zamykanego na noc parku miejskiego:*
  - a) *2 place zabaw – oddzielnie dla maluchów i dzieci starszych,*
  - b) *alejki i ławki,*
  - c) *zadbane trawniki,*
  - d) *fontanna,*
  - e) *budynek użyteczności publicznej z:*
    - *pomieszczeniem sanitarnym (brak toalet przenośnych typu ToiToi),*
    - *pomieszczeniem do karmienia i przewijania małych dzieci,*

- *salą do wynajmowania na cele komercyjne (np. urodziny),*
  - *małą kawiarenką/świetlicą miejską.*
- 3) *Likwidacja pseudo parku miejskiego u zbiegu ulic: Tysiąclecia-Mazowiecka-Werneńska, sąsiadującego z marketem, który jest głównym miejscem spotkań ludności zdegradowanej miasta Wałcz. Docelowe wykorzystanie tej działki pod budownictwo mieszkaniowe.*
  - 4) *Stworzenie w budynku nieczynnego dworca kolejowego, Biura Wystaw Artystycznych oraz powierzchni biurowych i sal do wynajmowania na cele komercyjne, tzw. "biura/boksy na godzinę".*
  - 5) *Całkowita przebudowa „promenady” przy jeziorze Zamkowym [...].*
  - 6) *Rozważenie lepszego wykorzystania jeziora Zamkowego poprzez stworzenie infrastruktury dla ekstremalnych sportów wodnych [...].*

Jak zaznaczono we wstępie, zgłoszone wnioski dotyczą wpisania do programu rewitalizacji dodatkowych projektów lub istotnej modyfikacji istniejących (stadion miejski). Termin zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych został wyznaczony do dnia 24 marca 2017 r. Przedsięwzięcia zgłoszone po tym terminie również zostały przyjęte, niemniej jednak 20 czerwca 2017 r. wystany został wniosek do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie w sprawie zajęcia stanowiska czy zachodzi konieczność opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko dla dokumentu LPR. RDOŚ pismem z dnia 14.07.2017 oraz ZPWIS pismem z dnia 13.07.2017 r. odstąpili od konieczności sporządzenia Prognozy dla LPR. Z uwagi na fakt, że procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko została zakończona, nie ma możliwości zmiany katalogu przedsięwzięć infrastrukturalnych w ramach LPR. Wprowadzenie do dokumentu LPR nowych przedsięwzięć skutkowałoby koniecznością ponownego przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, co uniemożliwiłoby Miastu Wałcz zakończenie prac nad dokumentem LPR w terminie umożliwiającym rozliczenie projektu współfinansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 w ramach konkursu dotacji na opracowanie lub aktualizację programów rewitalizacji.

Ponadto niektóre z miejsc realizacji zgłoszonych propozycji (propozycja A. i P. Ch.), tj. promenada przy Jez. Zamkowym, park przy ul. Werneńskiej, jak i budynek dworca kolejowego, znajdują się poza granicami obszaru rewitalizacji.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt dokumentu pn. „Lokalny Program Rewitalizacji miasta Wałcz”. Żaden ze zgłoszonych wniosków nie odnosi się bezpośrednio do zapisów znajdujących się w projekcie dokumentu, obejmują one natomiast ujęcie w programie dodatkowych

projektów lub całkowite przekształcenie niektórych spośród zaplanowanych przedsięwzięć. Mając na względzie okoliczności opisane powyżej, podjęto decyzję o nieuwzględnieniu wskazanych przez wnioskodawców propozycji.

ZAŁĄCZNIK 5. Synteza analizy w sferze społecznej

Jednostka analityczna	WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ																	ZESTANDARYZOWANE WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ																	SWD	
	DL	W ₁	DW ₁	W ₂	DW ₂	W ₃	W ₄	DW ₄	W ₅	DW ₅	W ₆	DW ₆	W ₇	DW ₇	W ₈	DW ₈	W ₉	ZDL	ZW ₁	ZDW ₁	ZW ₂	ZDW ₂	ZW ₃	ZW ₄	ZDW ₄	ZW ₅	ZDW ₅	ZW ₆	ZDW ₆	ZW ₇	ZDW ₇	ZW ₈	ZDW ₈	ZW ₉		
1	-1,64%	12,77%	116,87	27,12	73,29	0,87	5,40	70,85	56,10%	108,58	17,07%	73,17	56,87	78,67	2975,31	198,51	4,05%	-0,79	-0,55	-0,85	0,48	-0,12	-0,79	-0,16	-0,37	0,55	0,76	-0,68	-1,05	0,07	-0,45	0,31	0,77	-0,22	-3,08	
2	-7,43%	19,26%	149,37	34,83	38,08	0,00	4,12	70,65	50,00%	85,14	7,89%	71,05	22,74	150,30	2545,94	99,73	5,36%	1,11	0,80	0,46	1,12	-1,00	-1,30	-1,01	-0,38	-0,24	-0,58	-1,73	-1,10	-0,86	1,94	-0,17	-1,80	0,13	-4,62	
3	-6,11%	27,16%	104,82	23,15	157,63	3,75	7,53	85,22	50,00%	82,14	27,78%	134,50	48,81	106,51	2472,02	216,11	5,67%	0,67	2,45	-1,34	0,15	2,01	0,90	1,25	0,61	-0,24	-0,75	0,56	0,51	-0,15	0,47	-0,25	1,23	0,22	8,30	
4	-7,05%	16,34%	112,09	35,74	125,52	4,38	5,25	60,72	47,92%	73,14	25,00%	98,86	72,21	104,42	1710,75	151,43	2,45%	0,98	0,20	-1,04	1,19	1,20	1,27	-0,26	-1,06	-0,51	-1,26	0,24	-0,39	0,48	0,40	-1,10	-0,45	-0,65	-0,77	
5	-7,36%	23,72%	132,42	21,49	50,44	3,87	5,56	68,74	56,96%	87,38	24,05%	129,87	68,76	99,84	3113,82	201,48	5,10%	1,08	1,73	-0,22	0,01	-0,69	0,97	-0,05	-0,51	0,66	-0,45	0,13	0,39	0,39	0,25	0,46	0,85	0,06	5,08	
6	-6,35%	22,18%	133,21	44,89	83,78	1,76	5,93	85,59	50,00%	100,00	38,10%	142,22	92,43	100,10	3191,34	166,49	7,56%	0,75	1,41	-0,19	1,95	0,15	-0,27	0,19	0,63	-0,24	0,27	1,74	0,71	1,03	0,26	0,55	-0,06	0,72	9,61	
7	-2,32%	12,31%	114,42	25,92	31,91	2,16	7,30	58,39	59,57%	92,17	36,17%	164,78	120,95	110,25	2730,20	243,30	6,02%	-0,57	-0,64	-0,95	0,38	-1,16	-0,03	1,10	-1,21	1,00	-0,18	1,52	1,28	1,80	0,60	0,03	1,94	0,31	5,23	
8	-0,87%	11,38%	124,05	24,39	87,43	2,50	5,77	85,12	40,63%	85,76	25,00%	118,75	59,41	85,56	2443,35	140,58	3,32%	-1,04	-0,84	-0,56	0,25	0,24	0,17	0,08	0,60	-1,46	-0,54	0,24	0,11	0,14	-0,22	-0,29	-0,73	-0,41	-4,28	
9	-2,27%	12,96%	124,67	31,78	85,82	3,67	4,83	62,86	46,43%	92,86	25,00%	143,75	86,80	129,73	2972,83	178,81	2,08%	-0,58	-0,51	-0,53	0,86	0,20	0,85	-0,54	-0,91	-0,71	-0,14	0,24	0,75	0,88	1,25	0,30	0,26	-0,74	0,93	
10	-5,90%	16,71%	145,24	15,48	84,13	1,63	2,96	54,62	60,00%	107,59	12,00%	69,33	31,78	94,20	2475,32	163,39	0,81%	0,61	0,27	0,30	-0,49	0,16	-0,34	-1,78	-1,47	1,06	0,70	-1,26	-1,15	-0,61	0,06	-0,25	-0,14	-1,08	-5,41	
11	1,93%	13,35%	148,33	8,41	60,37	1,05	4,92	91,62	31,25%	86,54	6,25%	37,50	6,31	45,28	5632,50	233,65	0,87%	-1,95	-0,43	0,42	-1,07	-0,44	-0,69	-0,48	1,04	-2,69	-0,50	-1,92	-1,96	-1,30	-1,57	3,27	1,69	-1,07	-9,64	
12	-5,88%	13,44%	170,79	3,13	42,50	1,56	4,84	77,44	50,00%	101,56	11,36%	67,15	18,75	42,50	1595,44	101,68	0,00%	0,60	-0,41	1,33	-1,51	-0,89	-0,38	-0,53	0,08	-0,24	0,36	-1,33	-1,20	-0,97	-1,66	-1,23	-1,75	-1,30	-11,05	
13	-7,07%	13,66%	175,18	2,93	40,35	0,98	5,96	88,28	63,64%	145,09	18,18%	129,55	19,51	153,73	2281,58	157,50	6,02%	0,99	-0,36	1,51	-1,53	-0,95	-0,73	0,21	0,81	1,53	2,85	-0,55	0,39	-0,95	2,05	-0,47	-0,29	0,31	4,83	
14	-5,36%	13,41%	171,28	2,61	35,22	0,00	4,06	91,99	51,52%	81,24	21,21%	108,71	5,23	48,77	2783,75	137,75	5,71%	0,43	-0,41	1,35	-1,55	-1,07	-1,30	-1,04	1,07	-0,05	-0,80	-0,20	-0,14	-1,33	-1,45	0,09	-0,81	0,23	-7,01	
15	2,44%	8,30%	195,23	18,67	146,42	0,00	2,92	55,34	42,86%	79,59	28,57%	159,18	8,30	78,09	2033,29	180,14	0,00%	-2,12	-1,48	2,32	-0,22	1,72	-1,30	-1,80	-1,42	-1,17	-0,89	0,65	1,14	-1,25	-0,47	-0,74	0,30	-1,30	-8,06	
16	-4,83%	10,43%	120,53	22,28	154,53	2,67	6,60	81,20	54,90%	132,17	27,45%	137,25	71,30	80,83	1868,14	136,73	13,58%	0,26	-1,03	-0,70	0,08	1,93	0,27	0,64	0,33	0,40	2,11	0,52	0,58	0,46	-0,38	-0,93	-0,83	2,33	6,01	
17	-0,18%	10,02%	117,92	37,23	77,92	6,21	7,97	63,15	57,14%	87,50	23,81%	83,33	125,00	72,07	4026,24	195,74	2,40%	-1,27	-1,12	-0,81	1,32	0,00	2,35	1,55	-0,89	0,69	-0,44	0,10	-0,79	1,91	-0,67	1,48	0,70	-0,66	3,44	
18	-4,98%	17,92%	115,71	15,73	57,88	4,29	8,36	86,88	58,26%	95,09	29,57%	107,65	92,47	93,66	2512,08	145,37	8,86%	0,30	0,53	-0,90	-0,47	-0,50	1,22	1,81	0,72	0,83	-0,01	0,76	-0,17	1,03	0,05	-0,21	-0,61	1,07	5,45	
19	-5,71%	17,20%	147,70	9,85	47,54	0,76	6,86	110,61	58,33%	86,11	31,67%	196,33	26,52	78,98	1933,51	158,66	12,57%	0,54	0,37	0,40	-0,95	-0,76	-0,86	0,81	2,33	0,84	-0,52	1,00	2,09	-0,76	-0,44	-0,86	-0,26	2,06	5,03	
Srednia arytm. wartosci	-4,05%	15,40%	137,89	21,35	77,94	2,22	5,64	76,28	51,87%	95,24	22,95%	114,37	54,43	92,29	2699,86	168,79	4,87%																			
odchylenie standardowe	3,06%	4,80%	24,74	12,07	39,74	1,70	1,51	14,74	7,68%	17,52	8,69%	39,30	36,90	29,97	896,03	38,44	3,74%																			
Wartosc dla miasta	-4,52%	16,24%	129,33	21,31	67,76	2,40	5,74	76,30	52,90%	92,43	24,29%	116,20	55,72	91,80	2663,63	168,92	4,93%																			
stymulanta/destymulanta degradacji	D	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S																			

Objaśnienia symboli wskaźników:

DL	Dynamika zmiany liczby ludności między latami 2011 i 2015
W ₁	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym
DW ₁	Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₁ między latami 2011 i 2015
W ₂	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców
DW ₂	Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₂ między latami 2011 i 2015
W ₃	Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₄	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym
DW ₄	Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₄ w między latami 2011 i 2015
W ₅	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych
DW ₅	Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₅ w między latami 2011 i 2015
W ₆	Udział osób z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych
DW ₆	Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₆ w między latami 2011 i 2015
W ₇	Odsetek osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej
DW ₇	Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₇ w między latami 2011 i 2015
W ₈	Wartość zasiłku w przeliczeniu na gospodarstwo domowe pobierające zasiłek pieniężny
DW ₈	Dynamika zmian wartości wskaźnika W ₈ w między latami 2011 i 2015
W ₉	Odsetek uczniów korzystających z dożywiania

ZDL	Zestandaryzowana wartość wskaźnika DL
ZW ₁	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₁
ZDW ₁	Zestandaryzowana wartość wskaźnika DW ₁
ZW ₂	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₂
ZDW ₂	Zestandaryzowana wartość wskaźnika DW ₂
ZW ₃	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₃
ZW ₄	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₄
ZDW ₄	Zestandaryzowana wartość wskaźnika DW ₄
ZW ₅	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₅
ZDW ₅	Zestandaryzowana wartość wskaźnika DW ₅
ZW ₆	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₆
ZDW ₆	Zestandaryzowana wartość wskaźnika DW ₆
ZW ₇	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₇
ZDW ₇	Zestandaryzowana wartość wskaźnika DW ₇
ZW ₈	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₈
ZDW ₈	Zestandaryzowana wartość wskaźnika DW ₈
ZW ₉	Zestandaryzowana wartość wskaźnika W ₉
SWD	Sumaryczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej (suma wartości wskaźników po standaryzacji)